

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ
ΔΙΔΑΣΚΩΝ : Β.Δ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"ΤΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ"



ΕΡΓΑΣΙΑ : ΛΑΛΛΑ ΑΣΠΑΣΙΑ

ΕΞΑΜΗΝΟ : ΕΒΔΟΜΟ (7^ο)

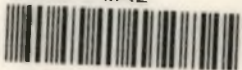
Α. Μ. : 0295047

ΒΟΛΟΣ 1999

αρ. εισ. 2 / ΠΑΠ



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ



004000046498



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 1819/1

Ημερ. Εισ.: 23-09-1999

Δωρεά:

Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ - ΠΠΕ

1999

ΛΑΛ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
1. Θέατρο και παιδί	4
2. Ορισμός του παιδικού θεάτρου	7
3. Ιστορική αναδρομή	9
3.1 Το παιδί ως ηθοποιός	9
3.2 Πρόδρομοι του θεάτρου για παιδιά στην Ελλάδα	10
4. Είδη και μορφές θεάτρου και θεάματος για κοινό ανηλίκων	12
4.1 Θέατρο Σκιών	13
4.2 Μαριονέτες - Κουκλοθέατρο	14
4.3 Θεατρικό παιχνίδι	16
4.4. Δραματοποίηση	19
4.5 Σχολικό Θέατρο	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ I	
ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ ΘΕΑΤΕΣ ΣΤΗΝ	
ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	
1. Παιδική Σκηνή Θεσσαλικού Θεάτρου	27
2. Δημοτικός Κουκλοθίασος Τριτόμπα	34
3. Πειραματικό Θέατρο Λάρισας	36
4. Εργαστήρι Θεατρικής Παιδείας	39
Συμπέρασμα	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ II	
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ	43
2.1 Αποτελέσματα - Συμπεράσματα	45
Συμπέρασμα	52
ΚΕΦΑΛΑΙΟ III	
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ	53
3.1 ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΑΓΚΟΥΛΗΣ	54
3.2 ΣΟΦΙΑ ΦΟΥΤΖΟΠΟΥΛΟΥ	56

3.3 ΔΗΜΗΤΡΑ ΤΣΟΥΚΑΡΕΛΑ	59
Γενικά Συμπεράσματα	64
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ	66
ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	69
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Φθάνοντας στο τέταρτο και τελευταίο έτος των σπουδών μου αποφάσισα στα πλαίσια των φοιτητικών υποχρεώσεων μου να αναλάβω μια πτυχιακή εργασία. Η εξεύρεση του θέματός της "Το παιδικό θέατρο στη Λάρισα" ήταν μια ευτυχής υπόθεση. Από την πρώτη στιγμή το θέμα της εργασίας μου προκάλεσε ποικίλα συναισθήματα ενθουσιασμού και νοσταλγίας ενώ παράλληλα μου εμφύσησε δύναμη και όρεξη για δουλειά μια και η εργασία ήταν κατά βάση ερευνητική. Όλα αυτά τα συναισθήματα ερμηνεύονται από το γεγονός ότι μέσω αυτής της εργασίας μου δινόταν η ευκαιρία όχι μόνο να μελετήσω τα θεατρικά δρώμενα στην πόλη μου την Λάρισα όπου και επί εικοσιένα χρόνια ζω και δημιουργώ αλλά ταυτόχρονα να επαναφέρω στην μνήμη μου μερικές από τις πιο ξέγνοιαστες και χαρούμενες στιγμές της παιδικής ηλικίας όταν και εγώ ως μαθήτρια και προπαντός ως παιδί πήγαινα με το σχολείο στο θέατρο αλλά και όταν κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, την περίοδο δηλαδή των διακοπών ανέβαζα στην κυριολεξία θεατρικές παραστάσεις που απευθύνονταν σε συνομήλικα παιδιά. Με άλλα λόγια το θέατρο αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι της ζωής μου και για το λόγο αυτό οτιδήποτε έχει σχέση με το θέατρο και γενικότερα το θέαμα μου προκαλεί έντονο ενδιαφέρον πολύ περισσότερο η συγκεκριμένη εργασία που συνδυάζει με ένα καταπληκτικό τρόπο την μελλοντική ιδιότητα μου ως παιδαγωγού και την αγάπη μου για το θέατρο.

Προτού λοιπόν προχωρήσω στην παρουσίαση της εργασίας θα ήθελα να επισημάνω και το ακόλουθο τελευταίο σημείο, ότι η συγκεκριμένη εργασία μου εξασφάλισε ακόμη την ευκαιρία να έρθω σε επαφή και να γνωρίσω σημαντικούς ανθρώπους και συμπολίτες μου οι οποίοι προσέφεραν και εξακολουθούν να προσφέρουν πολλά όχι μόνο στο χώρο του παιδικού θεάτρου αλλά και γενικότερα στο πολιτιστικά δρώμενα της πόλης μας.

Η εργασία περιλαμβάνει μία εκτενή εισαγωγή και τρία κεφάλαια.

Στην εισαγωγή αρχικά γίνεται αναφορά στη σχέση θεάτρου και παιδιού ενώ στη συνέχεια παρουσιάζονται κάποιοι ορισμοί του παιδικού θεάτρου όπως διατυπώθηκαν από ορισμένους μελετητές του είδους (Λάκης Κουρετζής, Θεόδωρος Γραμματάς, Β.Δ. Αναγνωστόπουλος). Παράλληλα

πραγματοποιείται μια ιστορική αναδρομή στην παρουσία του παιδιού στο θέατρο ως ηθοποιό καθώς και στους προδρόμους του θεάτρου για παιδιά στην Ελλάδα. Στο τελευταίο μέρος της εισαγωγής κατατάσσονται, παρουσιάζονται και καταγράφονται επιγραμματικά τα είδη και οι μορφές του θεάτρου και του θεάματος για κοινό ανηλίκων (Θέατρο Σκιών, Μαριονέτες - Κουκλοθέατρο, Θεατρικό Παιχνίδι, Δραματοποίηση, Σχολικό Θέατρο).

Στο πρώτο κεφάλαιο επιχειρείται η παρουσίαση των κυριότερων παιδικών θεατρικών παραστάσεων που έχουν ανεβεί στην πόλη της Λάρισας αλλά και στα γύρω περίχωρα, με πρωτοβουλία κρατικών και ιδιωτικών φορέων.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια σύντομη έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε σε πέντε δημοτικά σχολεία της πόλης μας, των αποτελεσμάτων της καθώς και των συμπερασμάτων που εξήχθησαν.

Ενώ στο τρίτο και τελευταίο μέρος καταγράφονται οι συνομιλίες μου με τρεις σπουδαίους ανθρώπους των οποίων η συμβολή στην προώθηση και αναβάθμιση του παιδικού θεάτρου και των κυριοτέρων μορφών του είναι μεγάλη : τον κ. Γιώργο Τσαγκούλη, πρόεδρο του Θεσσαλικού Θεάτρου, την κ. Σοφία Φουτζοπούλου, μέλος του Δημοτικού Κουκλοθιάσου "Τιριτόμπα" και την κ. Δήμητρα Τσουκαρέλα υπεύθυνη του Εργαστηρίου Θεατρικής Παιδείας.

Για την ολοκλήρωση της εργασίας μου θέλω να ευχαριστήσω όλους όσους με βοήθησαν.

- Τους υπεύθυνους του Θεσσαλικού Θεάτρου Λάρισας για την παραχώρηση πολύτιμου υλικού.
- Τον κ. Σπύρο Τσουκαρέλα και τη σύζυγό του Δήμητρα για τη σημαντική βοήθεια που μου προσέφεραν στην όλη προσπάθεια μου.
- Τα μέλη του Δημοτικού Κουκλοθιάσου "Τιριτόμπα" και ιδιαίτερα την κ. Σοφία Φουτζοπούλου, καθώς και τον υπεύθυνο του Πειραματικού Θεάτρου Λάρισας τον κ. Δημήτρη Δημητρούλια.

Περισσότερο όμως από όλους θέλω να ευχαριστήσω τους Διευθυντές των ακολούθων Δημοτικών Σχολείων της πόλης μας : τον κ. Απόστολο Βερέμη, Διευθυντή του 4^{ου} Δημοτικού Σχολείου, τον κ. Θωμά Βούρδα, Διευθυντή του 7^{ου} Δημοτικού Σχολείου, τον κ. Περικλή Αντωνιάδη, διευθυντή του 28^{ου} δημοτικού σχολείου, τον κ. Αθανάσιο Καραμάνο, διευθυντή του 37^{ου}

Δημοτικού Σχολείου και τέλος τον διευθυντή και υποδιευθυντή του 2^{ου} Δημοτικού Σχολείου κ.κ. Ραούλη Αθανάσιο και Καραμούζα Αθανάσιο, που συνέβαλαν τα μέγιστα για την πραγματοποίηση της έρευνας.

Τέλος ευχαριστώ θερμά τον καθηγητή μου, κ. Β.Δ. Αναγνωστόπουλο, που με τις υποδείξεις του βοήθησε τα μέγιστα στην ολοκλήρωση της πτυχιακής μου εργασίας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Θέατρο και παιδί

Το θεατρικό φαινόμενο είναι μια αρχέγονη ιστορία φτιαγμένη από τους λαούς με πλήθος παραδόσεις εμπλουτισμένη με αλήθεια που μετατρέπεται σε ψέμα, το οποίο με τη σειρά του μετατρέπεται σε μια νέα αλήθεια. Πολλές φορές αυτή η αλήθεια μπορεί να έχει τη μορφή μιας αίσθησης, μιας αποκάλυψης. Είναι μια προσπάθεια του ανθρώπου να κάνει ορατό, το αόρατο, συγκεκριμένη και σαφή την πιο μακρινή μας ονειροπόληση, τα άλλα "πρόσωπα" και καταστάσεις που συνυπάρχουν μέσα μας και γύρω μας.¹

Το θέατρο είναι μαγεία. Ταυτόχρονα όμως είναι και ζωή. Βοηθάει τον άνθρωπο να βλέπει την αλήθεια της ύπαρξης του και άπειρες διαστάσεις της.²

Το καθημερινό και το σκόρπιο, που βλέπει γύρω του, γίνεται στο θέατρο "δρώμενο", σκέψη, αίσθηση. Παίρνει μορφή - διαστάσεις, νόημα - παιχνίδι.³

Το θέατρο παράλληλα είναι μέσο επικοινωνίας - αυτογνωσίας - δημιουργικής έκφρασης και ευαισθητοποίησης. Κι αυτό γιατί το ΘΕΑΤΡΟ είναι κατεξοχήν τέχνη που δεν μπορεί να λειτουργήσει ερήμην του κοινού.⁴

Είναι μια τέχνη βαθύτατα κοινωνική μέσα στην οποία συναντάμε με ποικίλες μορφές και τις άλλες τέχνες.⁵ Το θέατρο δηλαδή είναι μια κοίτη όπου συναντώνται όλες οι άλλες τέχνες σε ένα συνδυασμό με έντονο κοινωνικό χαρακτήρα.

Το θέατρο επομένως είναι μία τέχνη σύνθετη κοινωνική και γιαυτό είναι μία τέχνη βαθύτατα παιδευτική.⁶

Όμως από τη φύση του το θέατρο είναι χώρος συνάντησης όχι μόνο των άλλων παραστατικών τεχνών αλλά και διαφόρων πολιτισμικών στοιχείων κάθε εποχής, γι' αυτό διοχετεύει, αναπαράγει, εκπέμπει άπειρα σημεία που εκφράζουν τις ανάγκες εκείνων που το υπηρετούν (ηθοποιοί) αλλά και εκείνων που το δέχονται (θεατές). Παράλληλα αντλεί στοιχεία και τεχνικές από το κοινωνικό - ιδεολογικό - πολιτισμικό περιβάλλον κάθε εποχής⁷. Επομένως

το θέατρο είναι κάτι ζωντανό ακολουθώντας τη ζωή και τις κοινωνικές εξελίξεις.

Αναμφισβήτητα το ΘΕΑΤΡΟ και γενικά το "θέαμα" παίζει σημαντικό ρόλο στην πνευματική και αισθητική καλλιέργεια του παιδιού και συντελεί έμμεσα στην άνοδο του πολιτιστικού επιπέδου ενός λαού. Με τον όρο "θέαμα" εννοείται κάθε μορφή παραστατικής τέχνης δηλαδή ένα δρώμενο όπου το ανθρώπινο σώμα παράγει "σημεία" με συγκεκριμένο αισθητικό και νοητικό σχήμα, μια εικόνα που μπορεί να είναι οργανωμένη από διάφορα υλικά και τρόπους, κάποια αρχιτεκτονική κατασκευή, ένα γλυπτικό ή ζωγραφικό έργο, ένα "περιβάλλον" ακόμα και μια αφίσα είναι παραστατικά στοιχεία που εκπέμπουν στο παιδί πολλές πληροφορίες, ασκούν σε αυτό μια γοητεία και επηρεάζουν σημαντικά τη νοητική και ψυχική ανάπτυξη του.⁸

Ακόμη το θέατρο, ως θέαμα και ακρόαμα, επιδρά βαθιά και ποικιλότητα στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του παιδιού. Η επίδραση αυτή στηρίζεται στο μιμητικό ένστικτο που είναι πιο δυνατό στη παιδική ψυχή. Μια πραγματική ή φανταστική ιστορία στο θέατρο με ηθοποιούς ή στο κουκλοθέατρο προσφέρει άμεσα ψυχικά ορμήματα για δράση ανάλογη προς όποια υποβάλλουν οι θεατρικοί ήρωες⁹. Αυτή η αμεσότητα του θεατρικού λόγου είναι που δημιουργεί σταθερά βιώματα μια και το παιδί στο θέατρο συμμετέχει οπτικά, ακουστικά και ψυχικά και η αντίδραση είναι άμεση, εκδηλώνοντας τη συμπάθεια ή την αποστροφή του προς τους ήρωες που δρουν μπροστά του. Έτσι επιδοκιμάζει ή αποδοκιμάζει, εκτονώνεται ανάλογα και επιβεβαιώνει την προσωπικότητα του ενώ παράλληλα αποδεσμεύεται από τυχόν συμπλέγματα, νικάει τη δειλία του και απαλλάσσεται από το αίσθημα της ανασφάλειας συμμετέχοντας σε μια ελεύθερη ομαδική διαδικασία κριτικής ή παιχνιδιού¹⁰.

Άλλωστε η έννοια του ρόλου η οποία παρουσιάζεται κατεξοχήν στην πιο σύνθετη μορφή του παιχνιδιού αποτελεί μια βασική παράμετρος που καθορίζει τη σχέση του παιδιού με το θέατρο, γιατί το παιδί με το παιχνίδι μετέρχεται διαφορετικούς ρόλους. Πάύει να λειτουργεί στη διάσταση του πραγματικού και εισέρχεται στον κόσμο του φανταστικού ή του "διαφορετικού" που μόνο μέσα από το "ρόλο" μπορεί να προσεγγίσει.¹¹

Με τη σημασία αυτή το παιδί γίνεται ένας "δυνάμει ηθοποιός" και το παιχνίδι του μετατρέπεται σε "εντέλεχη" θεατρική κατάσταση που υποβοηθάει και ενισχύει στη συνέχεια την πραγματική και ουσιαστική σχέση του με το θέατρο στην οποιαδήποτε μορφή του -είτε αυτή του έντεχνου ή λαϊκού θεάματος, είτε των ποικιλόμορφων εκφράσεων και εκδοχών του.¹²

Ακόμα περισσότερο αυτή η οικειότητα που διαθέτει ο ανήλικος θεατής με την έννοια του "ρόλου" είναι που δημιουργεί τις ειδοποιούς διαφορές σε επίπεδο προσφερόμενου σκηνικού θεάματος μεταξύ μιας παράστασης απευθυνόμενης σε κοινό ενηλίκων και μιας άλλης με αποδέκτη κοινό ανήλικων θεατών αλλά και επιβάλλει τους κανόνες της ιδιαίτερης υπόκρισης και της διαφορετικής απόδοσης του έργου που απευθύνεται σε παιδιά.¹³

Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να προσεγγίσει κανείς τη θεατρική πράξη. Οι δύο βασικότεροι είναι ο νοητικός - να μπει μέσα στη νοηματική λειτουργία των δρώμενων, να αναζητήσει το μήνυμα να βυθιστεί στη νοησιарχία των φαινομένων και την εγκεφαλική ανάλυση των σκηνικών δρωμένων - και ο αισθητικός - να προσεγγίσει τη θεατρική πράξη με την αίσθηση ελεύθερος από προκαταλήψεις από ωφελισμούς και από σκοπιμότητες.¹⁴

Αυτός ο δεύτερος τρόπος αποτελεί την πεμπτουσία του θεάτρου για παιδιά. Το παιδί έχει την ικανότητα να μπει ευκολότερα από τον ενήλικα στη σύμβαση του παιχνιδιού και να προσεγγίσει τη θεατρική πράξη όχι μόνο μέσα από τη γνώση και τη νόηση, αλλά κυρίως μέσα από την αίσθηση και τη φαντασία. Μέσα από αυτή τη διαδικασία που μπορεί να προσφέρει το θέατρο στο παιδί γίνεται η αποκάλυψη και η ανακάλυψη της γνώσης των φαινομένων και των ανθρώπινων σχέσεων.¹⁵

2. Ορισμός του παιδικού θεάτρου

Η αναφορά και μόνο στην κατηγορία "παιδικό θέατρο" δημιουργεί αμφισημίες και ασάφειες οφειλόμενο κατά κύριο λόγο στην απουσία μεθοδολογικών κριτηρίων και την έλλειψη οριοθετήσεων στην επιστημονική διαπραγμάτευση του θεάτρου.¹⁶

Κατά συνέπεια ως "παιδικό θέατρο" νοείται αδιακρίτως το από ενήλικες επαγγελματίες ή ερασιτέχνες ηθοποιούς προσφερόμενο θέαμα με κυριολεκτικούς αποδέκτες τα παιδιά, αλλά και τους ενήλικες (συνήθως) συνοδούς τους, το θεατρικό έργο που παίζεται από παιδιά απευθυνόμενο σε συνομήλικους αλλά και ενήλικους θεατές (γενικότερα εντασσόμενο στην κατηγορία "σχολικό θέατρο"), το δραματοποιημένο παιχνίδι που παίζεται από παιδιά και έχει αποκλειστικά τα ίδια ως αποδέκτες, όπως ακόμα και κάποιες άλλες μορφές θεάματος περισσότερο ή λιγότερο συνδεόμενες με το έντεχνο θέατρο (θέατρο σκιών, μαριονέτες, κουκλοθέατρο).¹⁷

Για τον κ.Λάκη Κουρετζή "θέατρο για παιδιά μπορεί να είναι :

- Παραστάσεις του ενός τετάρτου ή το πολύ μισής ώρας όπου αφηρημένες φόρμες θα συνδέονται με πραγματικά αντικείμενα, με χρώματα και ήχους (4 ή 2 τέτοια κομμάτια συγκροτούν μια παράσταση).
- Θεάματα με κίνηση και έκφραση. Φως και σκιά.
- Θεάματα στα οποία ο ζωγράφος, ο μουσικός, ο ηθοποιός μέχρι και ο φωτιστής θα παίζουν τον ίδιο βασικό ρόλο.
- Σκηνικές αφηγηματικές φράσεις χωρίς καθόλου κείμενο με τη μνήμη μόνο ή με βάση ένα λογοτεχνικό έργο, ποίημα ή ιστορικό γεγονός.
- Θέατρο για παιδιά είναι και μια παράσταση με έργα όπως:

"Το γαλάζιο πευλί" του Μέτερλινγκ

"Τα τέσσερα κοριτσάκια" του Πικάσσο

"Όνειρο καλοκαιριάτικης νύχτας" του Σαίξπηρ

και ακόμα το θέατρο για παιδιά μπορεί να συμπεριλάβει έργα του Μπρεχτ, μερικά μονόπρακτα του Τσέχωφ, κωμωδίες του Μολιέρου, κωμικές όπερες "Όπερα μπούφα" - Μονοπρακτικές όπερες προκλασικής μουσικής - Μπαλέτο για παιδιά, χορογραφίες όπως "Καρυοθραύστης", "Χάρυ Γιάννος", του Κονταλύ.

- Το θεατρικό παιχνίδι.
- Το θέατρο από παιδιά για παιδιά"¹⁸

Για τον κ.Θ. Γραμματά θέατρο για παιδιά και νέους νοείται "το σκηνικό θέαμα που δημιουργείται από ενήλικους ή και ανήλικους επαγγελματίες ή ερασιτέχνες ηθοποιούς και απευθύνεται αποκλειστικά σε ένα κοινό ανηλίκων που ατομικά ή συλλογικά, αυθόρμητα ή κατευθυνόμενα παρευρίσκονται ως θεατές σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο προκειμένου να παρακολουθήσουν την ειδικά σε αυτούς απευθυνόμενη θεατρική παράσταση".¹⁹

Τέλος για τον κ.Βασίλη Δ. Αναγνωστόπουλο το παιδικό θέατρο πραγματώνεται κυρίως με δύο μορφές : Ως θέατρο για παιδιά (επαγγελματικό) και ως θέατρο με παιδιά (ερασιτεχνικό). Υπάρχει, λέει ο Αναγνωστόπουλος και Τρίτη μορφή, θέατρο από παιδιά για παιδιά που είναι δύσκολο εγχείρημα.²⁰

3. Ιστορική αναδρομή

3.1 Το παιδί ως ηθοποιός

Στο κεφάλαιο αυτό θα επιχειρήσουμε μια ιστορική αναδρομή στην παρουσία του παιδιού στο θέατρο ως ηθοποιό καθώς και στους προδρόμους του θεάτρου για παιδιά στην Ελλάδα.

Η παρουσία του παιδιού στα θέατρο ανάγεται στην ελληνική αρχαιότητα. Σε αρκετά θεατρικά έργα υπάρχουν ρόλοι παιδιών που έχουν μια περισσότερο ευεργητική ή δευτερεύουσα θέση (βωβοί ρόλοι) στη δράση. Όπως βάσιμα εικάζεται, ανήλικοι ηθοποιοί έπαιρναν μέρος στις παραστάσεις και μορφοποιούσαν σκηνικά ως υποκριτές, τους αντίστοιχους ρόλους, χωρίς αυτό να επιβάλλεται υποχρεωτικά από τον ίδιο το κείμενο.²¹

Η ύπαρξη παρόμοιων χωρίων εμφανίζεται στην τραγωδία όπως ενδεικτικά ο γιος του Ηρακλή στον Αίαντα του Σοφοκλή, ο χορός των ικετών παιδιών στις Ικέτιδες του Ευριπίδη, οι κόρες του Οιδίποδα, στο τέλος του Οιδίποδα τυράννου του Σοφοκλή, ενώ ως βωβά πρόσωπα παιδιά εμφανίζονται ακόμα στη Μήδεια, την Εκάβη και τις Τρωάδες του Ευριπίδη. Αλλά παρόμοια θέση τα παιδιά έχουν και στην κωμωδία του Αριστοφάνη, όπως ενδεικτικά στις Σφήκες.²²

Ιδιαίτερα όμως αξιόλογη και ιστορικά τεκμηριωμένη είναι η παρουσία παιδιών όχι πια ως θεατρικοί ρόλοι αλλά ως ηθοποιοί στη περίοδο του Ελισαβετιανού θεάτρου στην Αγγλία.²³

Όπως είναι γνωστό την εποχή εκείνη θίασοι που αποτελούσαν εξολοκλήρου ανήλικοι ηθοποιοί - μια μαρτυρία του 1943 κάνει αναφορά για ένα θίασο που τον αποτελούσαν τα αγόρια του παρεκκλησιού του Αγίου Παύλου στο Λονδίνο²⁴ - έδιναν παραστάσεις με ιδιαίτερη επιτυχία απευθυνόμενοι σε ένα κοινό που συχνά προτιμούσε παρόμοια θεάματα από εκείνα που προσέφεραν γνωστοί επαγγελματίες του είδους²⁵. Μέλη Παιδικού Θιάσου υπήρξαν ο Ουίλιαμ Σαίξπηρ, ο Χριστ Μάρλοου. Τα θέματα των έργων ήταν παρμένα από συγγραφείς σαν τον Σενέκα, τον Πλάυτο, τον Τερέντιο, τον Τόμας Πρέστον²⁶

3.2 Πρόδρομοι του θεάτρου για παιδιά στην Ελλάδα

Σχετικά με τους προδρόμους του θεάτρου για παιδιά στην Ελλάδα μπορούμε να επισημάνουμε ότι - εκτός κάποιων μεμονωμένων προσώπων όπως του Αθανασίου Σκουτζόπουλου και ενός εκπαιδευτικού με το όνομα "Λέριος" ο οποίος το 1878 δραματοποίησε σε κάποιο σχολείο μέρος της Οδύσσειας - "η πιο ουσιαστική σχέση των λογοτεχνών και ανθρώπων του θεάτρου με τη συγκεκριμένη κατηγορία του θεάτρου που απευθύνεται σε παιδιά, γίνεται στη διάρκεια της τελευταίας εικοσαετίας του περασμένου και τις πρώτες δεκαετίες του παρόντος αιώνα. Ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε τον Δημήτριο Καμπούρογλου που το 1881 δημοσιεύει το "Μύθοι και διάλογοι προς χρήσιν των ανήβων", τον Αριστοτέλη Κουρτίδη με τους "Παιδικούς Διαλόγους" και το "Θέατρο οικογενείας και σχολείου" και ιδιαίτερα τον Γρηγόριο Ξενόπουλο με τους τρεις τόμους του Παιδικού Θεάτρου το 1896, 1901 και 1926 αντίστοιχα ενώ η ανακαινιστική και ανανεωτική προσπάθεια που φέρει ο Κ. Χρηστομάνος στο ελληνικό θέατρο με την ίδρυση της Νέας Σκηνης το 1901 επεκτείνεται και στο χώρο του θεάτρου για παιδιά.²⁷

Ένα άλλο καθοριστικό βήμα για την ανάπτυξη του είδους συντελείται στην περίοδο του μεσοπολέμου με την εμφάνιση νέων τάσεων στο ελληνικό θέατρο. Ιστορικά πρώτη μπορεί να καταγραφεί η προσπάθεια της Ευφροσύνης Λόντου - Δημητρακοπούλου που το 1931 ιδρύει την "Παιδική Σκηνή" με την οποία υλοποιεί τα παιδαγωγικά και συγγραφικά της οράματα.²⁸

Τον επόμενο χρόνο η Αντιγόνη Μεταξά δημιουργεί το δικό της "Παιδικό Θέατρο" με σκοπό το ανέβασμα θεατρικών παραστάσεων που απευθύνεται αποκλειστικά σε κοινό ανηλίκων. Επηρεασμένη από τις απόψεις του Σπύρου Μελά και της "Ελεύθερης Σκηνης" χρησιμοποιεί προβολείς και βεστιάριο ειδικά για κάθε έργο ενώ ετοιμάζει τη σκηνογραφία με ιδιαίτερη φροντίδα. Γράφει έργα που αποτελούν διασκευές γνωστών παραμυθιών και μύθων του Αισώπου αλλά και πρωτότυπα δράματα, θρησκευτικά μονόπρακτα και επετειακά έργα για τις σχολικές γιορτές που χαρακτηρίζονται από γοργό διάλογο και χιούμορ, έμμεσο διακριτικό διδακτισμό, προβάλλοντας τα ελληνο-χριστιανικά ιδεώδη στα παιδιά - θεατές της.²⁹

Εκτός από τις δύο προαναφερόμενες μορφές στο χώρο του θεάτρου για παιδιά και νέους στη μεταπολεμική περίοδο και τα πρώτα μεταπολεμικά

χρόνια θα πρέπει ακόμη να αναφερθούν ονόματα όπως αυτό της Γαλάτειας Καζαντζάκη ("Παιδικό θέατρο" 1929), του Στέλιου Σπεράντσα ("Η σκηνούλα μας" 1948-1961 ΣΤ' τόμοι) της Σοφίας Μουροειδή - Παπαδάκη ("Ελληνικό Σχολικό θέατρο" 1961), της Ιωάννας Μπουκουβάλα - Αναγνώστου ("Ανοίγει η σκηνή μας" 1948, "Για τη λευτεριά" 1950) που αποτελούν τις πιο αξιόλογες περιπτώσεις δημιουργών θεατρικών έργων για παιδιά.³⁰

Στη δεκαετία του 1950 και τουλάχιστον σποραδικά μέχρι τη δεκαετία του 1970 επαγγελματικοί θίασοι δίνουν παραστάσεις για παιδιά εμπνεόμενοι κυρίως από τα ιδεολογικά και παιδαγωγικά οράματα της Αντιγόνης Μεταξά. Ανάμεσα τους μπορούμε να κατατάξουμε τον "Όργανισμό Παιδικού θεάτρου" του Γιώργου Δρόση, την "Παιδική αυλαία" του Γιώργου Δήμου και της Μαρούλας Ρώτα, τον "Όργανισμό Παιδικού και Εφηβικού Θεάτρου" του Γιώργου Ρώη και την "ελληνική παιδική σκηνή" του Νίκου Πιλάβιου.³¹ Αλλά τα χνάρια της Αντιγόνης Μεταξά ακολούθησαν και αρκετοί νεότεροι συγγραφείς και ταλαντούχοι ηθοποιοί.³² Ξεκινώντας από το "Αντικείμενο θέατρο Καλημέρα" της Ευγενίας Φακίνου την "Παιδική Σκηνή" της Ξένιας Καλογεροπούλου, τη "Θεατρική Σκηνή" του Δημήτρη Ποταμίτη, την "Παιδική Σκηνή" του θεάτρου Στοά, την "Παιδαγωγική Σκηνή" της Τζένης Φωτίου, την "Παιδική αυλαία" του Γ. Καλατζόπουλου ο χώρος των επαγγελματικών θιάσων του είδους πλουτίζεται γρήγορα με αξιόλογες παρουσίες όπως αυτές του "θεάτρου του Ήλιου", του "Αεροπλοίου", της παιδικής σκηνής του "Θιάσου 81" και όλων σχεδόν των παιδικών σκηνών που μετατράπηκαν σε Δημοτικά Περιφερειακά Θέατρα.³³

Αν σε αυτά συνυπολογίσουμε το περιεχόμενο των έργων που αναφέρεται σε σύγχρονα προβλήματα, όπως στη μόλυνση του περιβάλλοντος, στην πολιτική ζωή, στην τεχνολογία, και σε ανάγκες των παιδιών και των νέων μπορούμε να συμπεράνουμε ότι το οικείο είδος θεάτρου βρίσκεται ήδη στο στάδιο της ενηλικίωσης και της ωριμότητας του.³⁴

4. Είδη και μορφές θεάτρου και θεάματος για κοινό ανηλίκων.

Στο τελευταίο αυτό μέρος θα επιχειρήσουμε να παρουσιάσουμε και να καταγράψουμε επιγραμματικά τα είδη και τις μορφές του θεάτρου και του θεάματος που ξεκινώντας ιστορικά από την αναφορά τους σε κοινό ενηλίκων μετατράπηκαν στην πορεία τους σε είδη με προορισμό κοινό ανηλίκων.

Τα επιμέρους είδη του θεάτρου και του θεάματος διακρίνονται ανάλογα με το χώρο που αναπτύσσονται σε "θεάματα σκιών", σε μονοδιάστατο επίπεδο όπως ο Καραγκιόζης, η προβολή διαφανειών και "ανάγλυφα θεάματα" σε τρισδιάστατη μορφή όπως το κουκλοθέατρο και το τσίρκο.³⁵

Μια άλλη διάκριση μπορεί να γίνει σε σχέση με την ύπαρξη κάποιου προσώπου μέσα στο θέατρο ή όχι, διακρίνοντας περιπτώσεις όπως αυτές της πλήρους απουσίας (βεγγαλικά, παιχνίδι των νερών), της ζωντανής παρουσίας (τσίρκο), της προβολής μέσω μηχανής (κινηματογράφος) ή της ανθρωπόμορφης παρουσίας (μαριονέτες, θέατρο σκιών).³⁶

Μια τελευταία ακόμα κατάταξη μπορεί να γίνει σε σχέση με την ύπαρξη ή όχι κάποιας "ιστορίας" στο θέμα που παρουσιάζεται η οποία μπορεί να διαμορφώσει περισσότερες επιμέρους εκδοχές, όπως την περίπτωση που υπάρχει λόγος μύθος και άνθρωπος (θέατρο, όπερα), που υπάρχει μύθος και άνθρωπος αλλά χωρίς λόγια μπαλέτο, παντομίμα), που υπάρχει μύθος και λόγος κοινοποιούμενα δια του ανθρώπου, που όμως δεν εμφανίζεται (κινούμενα σχέδια, θέατρο σκιών), που υπάρχει ο άνθρωπος αλλά χωρίς το μύθο ούτε το λόγο (καλλιτεχνικό πατινάζ, χορός), που δεν υπάρχει ούτε μύθος, ούτε λόγος, ούτε άνθρωπος (παιχνίδι νερών).³⁷

4.1 Θέατρο Σκιών

Εξαιρετικά διαδεδομένο το είδος αυτό του λαϊκού θεάτρου με αφετηρία την Άπω Ανατολή και δια της μεσολαβήσεως των Αράβων και των Τούρκων εξαπλώνεται στη Βόρεια Αφρική και στα Βαλκάνια από όπου έρχεται στην Ελλάδα.³⁸

Ως προς την Ελλάδα είναι πια βέβαιος ο ρόλος που ο πατρινός Καραγκιοζοπαίχτης Μίμαρος παίζει στον εξελληνισμό του τουρκικού Karagoz και τη θριαμβική του είσοδο στην Αθήνα, στη δεκαετία του 1880-1890 άμεσα συνδεδεμένη με τις κοινωνικό-οικονομικές μεταβολές που υφίσταται η ελληνική και ιδιαίτερα η αθηναϊκή κοινωνία την ίδια εποχή.³⁹

Η εξέλιξη του είδους στην Ελλάδα περνά από διαφορετικές φάσεις και πρόσωπα που σηματοδοτούν και δίνουν το στίγμα του στην ελληνική πραγματικότητα. Κορυφαία μπορεί να θεωρηθεί η μορφή του Αντώνη Μόλλα, που γύρω στη δεκαετία 1920-1930 κυριολεκτικά μεταμορφώνει το θέατρο σκιών, εμπλουτίζοντας το με περισσότερους αντιπροσωπευτικούς ελληνικούς τύπους.⁴⁰

Βασικοί χαρακτήρες του θεάτρου σκιών είναι δύο : ο καλός και ο κακός, ο φτωχός και ο πλούσιος. Ο Καραγκιόζης φορέας του λαϊκού πνεύματος αγωνίζεται κατά της κοινωνικής αδικίας και ανισότητας χωρίς ωστόσο να μπορεί να νικήσει τη σκληρή του μοίρα. Ο Βεζίρης εκφράζει τον πλούτο και τη δύναμη. Άλλωστε το κλασικό σκηνικό είναι από το ένα μέρος του μπερντέ το μεγαλόπρεπο σεράι και από το άλλο η ταπεινή παράγκα του Καραγκιόζη.

Το Θέατρο Σκιών στα νεότερα χρόνια αντλεί τις ιστορίες του από τη μυθολογία, την ελληνική Ιστορία και του βίου των Αγίων⁴¹

Παρ' όλες τις αντικειμενικές ιστορικές μεταλλαγές και ανακατατάξεις την ισχυρότατη επίδραση των μέσων μαζικής επικοινωνίας, την αλλαγή στη συνείδηση του κοινού και την οριστική ρήξη των σύγχρονων κοινωνιών από τις παραδοσιακές σε σχέση με τον τρόπο επικοινωνίας, ψυχαγωγίας και μάθησης, ο Καραγκιόζης εξακολουθεί ακόμα και σήμερα να έχει μια περιορισμένη ίσως αλλά ενεργό συμμετοχή στις πολιτιστικές εκδηλώσεις της ελληνικής κοινωνίας.⁴²

4.2 Μαριονέτες - Κουκλοθέατρο

Είναι αντικείμενα άψυχα χωρίς υποχρεωτικά ανθρώπινη μορφή και εμψυχώνονται όμως από τον άνθρωπο που τα χειρίζεται κρεμώντας τα από πάνω με κλωστές ή σχοινιά ή από κάτω με τα δάκτυλα του. Η πρώτη είναι η περίπτωση της "μαριονέτας" ενώ η δεύτερη του "κουκλοθέατρου".⁴³

Ξύλο, ύφασμα, δέρμα, χαρτί, πλαστικό, μέταλλο είναι το υλικό κατασκευής τους ανάλογα με την ιστορική εποχή και την κοινωνία στην οποία αναφερόμαστε.⁴⁴

Ο λαϊκός χαρακτήρας, η ευρύτατη απήχηση η εύκολη προσαρμογή του παιχνιδιού σε μια οποιαδήποτε θεματική, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του διαφορετικού κάθε φορά κοινού, κάνει το κουκλοθέατρο και τις μαριονέτες να αποκτήσουν μια πλατιά απήχηση και μια ταχύτατη εξάπλωση. Αυτό όμως είναι και η αιτία της σταδιακής μετατροπής του από θέαμα ενηλίκων σε θέαμα ανηλίκων.⁴⁵

Στην Ελλάδα το κουκλοθέατρο εμφανίζεται αρκετά αργά, γύρω στα 1880 ερχόμενο από την Ιταλία. Αξιόλογη είναι η παρουσία ενός κουκλοπαίχτη, του Μαριδάκη, που δημιούργησε δύο χαρακτηριστικούς ελληνικούς τύπους, τον "Φασουλή" και τον "Περικλέτο" που αποτελούν τους αντιπροσωπευτικούς ήρωες του είδους.⁴⁶

Αυτό όμως το στοιχείο που δίνει στο είδος τη διαχρονικότητα παρά τις όποιες θεαματικές αλλαγές σε επίπεδο τεχνολογικής προόδου, το διατηρεί αναλλοίωτο στη συνείδηση του παιδικού κυρίως κοινού και το καθιστά πρόσφορο παιδαγωγικό εργαλείο είναι η τέχνη της εμψύχωσης.⁴⁷

Οι άψυχες κούκλες ζωντανεύουν, κάνουν πράξεις με ανθρώπινη νοημοσύνη.⁴⁸

Η κούκλα διαθέτει μια δύναμη πειθούς που προέρχεται από την ικανότητά της να παραμένει ψυχραιμη, ατάραχη με αμετάβλητη εξωτερική φυσιογνωμία, παρ'όλες τις κωμικές ή τραγικές καταστάσεις που ενδεχομένως παρουσιάζει. Ο εμψυχωτής με τη φωνή και την εκφραστικότητα του είναι που θα αποδώσει τα συναισθήματα και θα υποβοηθήσει το κοινό του να βιώσει τις καταστάσεις που επιδιώκει.⁴⁹

Καθώς λοιπόν κινούνται μέσα στο μαγικό κόσμο της φαντασίας και της ποίησης το παιδί ταυτίζεται με την κούκλα που παρασταίνει κάποιο πρόσωπο του έργου, συμμετέχει στις δραματικές περιπέτειες του ή κωμικές καταστάσεις, που συχνά περιπλέκεται από τα ίδια τα σφάλματά του. Διασκεδάσει με τη δράση της κούκλας αλλά και παραδειγματίζεται από τα παθήματά της.⁵⁰

Η ουσιαστική λοιπόν σχέση της επικοινωνίας που αμφίδρομα επενεργεί κατά τη διάρκεια του θεάματος είναι που αποτελεί το μεγάλο πλεονέκτημα του συγκεκριμένου είδους και στηρίζει τη διαχρονικότητά του.⁵¹ και αναμφίβολα η Κουκλοθεατρική παράσταση δημιουργεί μια μαγική ατμόσφαιρα με ένταση συναισθηματική και κατάλληλο κλίμα για να επικοινωνήσουν τα παιδιά με την κούκλα.

Έτσι άλλωστε παρακινείται η φαντασία, αφυπνίζεται η καλαισθησία αναπτύσσεται η ευαισθησία τους, καλλιεργείται η ελεύθερη ρηματική έκφραση και η κοινωνικότητα των παιδιών.⁵²

4.3 Θεατρικό παιχνίδι

Κάθε γεγονός της ζωής μας, κάθε συναίσθημα, κάθε φαντασία μπορούμε να τα κάνουμε θέατρο. Να τα παίζουμε για να εκφράσουμε στους άλλους να τα παίζουν για να επικοινωνήσουμε με τους άλλους. Από τη στιγμή λοιπόν που κάποιος με ευχαρίστηση εκφράζεται είτε με την κίνηση είτε με το λόγο, είτε και με τα δύο, η δραστηριότητα αυτή είναι παιχνίδι θεατρικό.⁵³

Ως εκ της φύσεως διαθέτει ένα διπλό χαρακτήρα. Από τη μία είναι παιχνίδι. Ευχάριστη, αδέσμευτη, προσωπική έκφραση του παιδιού που ενέχει τα στοιχεία του αυθορμητισμού και της χαράς, τη διάθεση εξωτερίκευσης του εσωτερικού κόσμου και την πρόθεση επικοινωνίας με τους άλλους και τον περίγυρο, το χαρακτήρα της ομαδικότητας και το στοιχείο της συλλογικότητας, την ύπαρξη και τήρηση κάποιων κωδικών που διέπουν τη σχέση, την ύπαρξη συγκεκριμένου χώρου και χρόνου μέσα στους οποίους αυτό αναπτύσσεται.⁵⁴

Από την άλλη όμως είναι θέατρο ή καλύτερα θεατρική έκφραση διαθέτοντας ως τέτοιο όλα τα γνωρίσματα εκείνου.⁵⁵

Όπως λοιπόν το θέατρο είναι συνδυαστική τέχνη περισσότερων ανεξάρτητων τεχνών (μουσική και λογοτεχνία, χορός και σωματική έκφραση ζωγραφική και αρχιτεκτονική) έτσι και το θεατρικό παιχνίδι συνδέει διάφορες μορφές παιχνιδιού και διαφορετικούς τρόπους θεατρικής έκφρασης σε μια ολοκληρωμένη σύνθεση.⁵⁶

Από όλα αυτά διαπιστώνεται ότι το θεατρικό παιχνίδι είναι μια αυθόρμητη, προσωπική έκφραση του παιδιού που χρησιμοποιώντας αξίες και δεδομένα αναγόμενα στο θέατρο δημιουργεί μια φανταστική πραγματικότητα που επενεργεί λυτρωτικά στη συνείδηση του.⁵⁷

Το θεατρικό παιχνίδι βοηθάει το παιδί να αποκτήσει διάφορες ικανότητες και πρώτα τον έλεγχο του σώματός του. Όταν για παράδειγμα αναπαριστώντας έναν καυγά, συγκρατεί τις καρπαζιές που κάνει ότι δίνει κι όταν αναζητά σε μια άσκηση μιμικής να δώσει έκφραση στο χέρι, το πρόσωπο ή το σώμα του.⁵⁸

Ο έλεγχος του σώματος γίνεται συγχρόνως έλεγχος της ευαισθησίας : μιμούμενος ότι κλαίει απομακρύνεται από τα δάκρυα, κυριαρχεί στους φόβους

χρειάζεται ούτε να τις ζήσει, ούτε να τις οικειοποιηθεί αλλά να αναγνωρίσει τα σημάδια τους μέσα από τις αναμνήσεις του, άρα να κρατηθεί σε απόσταση.⁵⁹

Αυτό όμως που κυρίως αναπτύχθηκε με την πρακτική του θεατρικού παιχνιδιού είναι αναμφίβολα ο λόγος⁶⁰ και γενικότερα οι εκφραστικές δυνατότητες του παιδιού.

Γενικότερα το θεατρικό παιχνίδι οξύνει στο παιδί την ικανότητα της επικοινωνίας με τους άλλους. Από τη μια γιατί το ασκεί να βλέπει και να το βλέπουν, να ακούει και να απαντάει, να κατανοεί και να γίνεται κατανοητά, να παίζει για τον εαυτό του, τους συμπαίχτες ή τους θεατές αλληλεπιδρώντας άλλωστε αδιάκοπα όλοι αυτοί οι δέκτες με την πρόθεση του παιδιού παίχτη. Από την άλλη γιατί το παιχνίδι από τη φύση του, επιτρέπει μια ιδιότυπη σχέση με την πραγματικότητα, τη δική του και του άλλου. Ενθαρρυμένο να "γίνει κάτι άλλο", το παιδί μπορεί να δοκιμάσει διάφορους ρόλους, κάτι που αποτελεί μian αναντικατάστατη προεκπαίδευση για το σχηματισμό της προσωπικότητας.⁶¹

Ακόμα το θεατρικό παιχνίδι δίνει στο παιδί την ευκαιρία για αυθεντική κοινωνικοποίηση.⁶²

Καταλήγοντας θα αναφέρουμε τα λόγια της Yvette Jenger "χάρη στο θεατρικό παιχνίδι, το παιδί ασκεί την τάση του για εφευρετικότητα, φαντασία, δημιουργικότητα, που ενυπάρχουν στον καθένα σαν ανάγκη, αν βέβαια τα δούμε σαν φυσική εκδήλωση και δεν τα συγχέουμε με το ταλέντο για εξαιρετικά έργα".⁶³

Η ανάπτυξη του θεατρικού παιχνιδιού γίνεται σε τέσσερις φάσεις.⁶⁴

- **Φάση της απελευθέρωσης**

Στη φάση αυτή προσπαθούμε με διάφορα κινητικά παιχνίδια, τραγούδια και χορό να κάνουμε νήπια να εξοικειωθούν με τα πρόσωπα και το χώρο και να αποδεσμευτούν από κάποια έμφυτη συστολή και διστακτικότητα.

- **Φάση της "αναπαραγωγής"**

Στη φάση αυτή αρχίζουν να κυκλοφορούν από την παιδαγωγό - εμπυχωτρία ή τα νήπια θέματα και ιδέες. Αυτά τα σκόρπια θέματα και ιδέες με τη βοήθεια μας συγκλίνουν σε έναν άξονα, ένα κυρίαρχο θέμα, μια κετεύθυνη.

Αφήνουμε τα παιδιά να εργαστούν κατά ομάδες και να αυτοσχεδιάσουν. Διαλέγουν τους ρόλους που θέλουν μεταμφιέζονται ανάλογα και διαμορφώνουν το χώρο με τα διάφορα υλικά.

Η παιδαγωγός συντονίζει την ομάδα, διευθετεί, συμμετέχει και ενθαρρύνει τα παιδιά να εκφράσουν τις ιδέες τους και να τις υλοποιήσουν χωρίς να παρεμβαίνει παρά μόνο όταν πρόκειται για την ασφάλεια και την άνεσή τους.

Σε περίπτωση που υπάρχει κάποιο κενό η παιδαγωγός βοηθά την ομάδα να συνεχίσει με νέες ιδέες και ερεθίσματα.

- **Εκτέλεση - Θεατρική δράση**

Η φάση αυτή είναι μια καθαρά δημιουργική δραστηριότητα των παιδιών. Τα παιδιά με βασικά εργαλεία έκφρασης το σώμα και την κίνηση, το λόγο και την εικόνα, φτάνουν μόνα τους σε μια σύνθεση, παίζουν τα θέματα που παρήγαγαν τα ίδια.

- **Φάση της συζήτησης**

Μετά την παράσταση η παιδαγωγός και τα παιδιά συζητούν αυτά που είδαν και έκαναν, ζητάνε διευκρινίσεις, λένε τη γνώμη τους για το θέμα και τη λύση που διάλεξαν ή ποιες άλλες λύσεις θα μπορούσαν να βρουν και να υλοποιήσουν.

Με βάση όσα προαναφέρθηκαν γίνεται κατανοητό το παιδαγωγικό περιεχόμενο του θεατρικού παιχνιδιού και ο ρόλος που μπορεί να διαδραματίσει στην αγωγή και την παιδεία των ανήλικων ατόμων που μετέχουν σε αυτό. Γι' αυτό και ήδη προ πολλού το είδος αυτό "παιδικού θεάτρου" έχει ευταχθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία αφού αποτελεί δυναμικό και ουσιαστικό μέσο υλοποίησης εκπαιδευτικών στόχων.⁶⁵

4.4 Δραματοποίηση

Η έννοια σημαίνει τη μεταγραφή ενός μη δραματικού κειμένου σε θεατρικό, με απώτερο σκοπό την πρόσληψη του ως τέτοιο από τη συνείδηση ενός θεατή πια και όχι ενός αναγνώστη.⁶⁶

Για δραματοποίηση κατά κανόνα προσφέρονται παραμύθια, ποιήματα, μύθοι και ιστορίες που έχουν συνήθως δύο τρία κύρια πρόσωπα αλλά και άλλα δευτερεύοντα.⁶⁷

Ωστόσο οποιοδήποτε λογοτεχνικό κείμενο, αφηγηματικό ή πεζό ή ακόμα και μη λογοτεχνικό (δημοσιογραφικό, φιλοσοφικό) μπορεί να δραματοποιηθεί αρκεί να υπάρχουν οι απαραίτητες προϋποθέσεις για να συντελεστεί η μετατροπή με επιτυχία.⁶⁸ Οι προϋποθέσεις αυτές είναι: α) Ιστορία με συγκεκριμένο θέμα β) Πρόσωπα - ήρωες που προσφέρονται για μίμηση γ) Διάλογος ζωντός δ) Δράση - Πλοκή - Συγκρούσεις ε) Μιμικές κινήσεις (χορός), στ) Τραγούδι, ζ) Μίμηση φωνών.⁶⁹

Γενικά προκειμένου να έχουμε ποικιλία δραματοποιήσεων μπορούμε να αναζητήσουμε πηγές έμπνευσης πέρα από τα παραμύθια, στη μυθολογία, στον καθημερινό βίο των αρχαίων Ελλήνων και Βυζαντινών, στη Παλαιά και Καινή Διαθήκη, στη λαογραφία (αναβίωση εθίμων κ.α.) καθώς και στη λογοτεχνία.⁷⁰

Αν και η ίδια ή μια παρόμοια διαδικασία επεξεργασίας ενός κειμένου συντελείται και στο θέατρο ωστόσο η "σχολική δραματοποίηση" διαφέρει ως προς το στόχο και το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Γιατί ενώ στο θέατρο η δραματοποίηση στη "θεατρικότητα", ενταγμένη στη σχολική πράξη στοχεύει στη διαδικασία μάθησης και την ανάπτυξη νέων παιδαγωγικών μεθόδων διδασκαλίας. Αποδέκτης δηλαδή δεν είναι ο θεατής στη θεατρική αλλά ο μαθητής στη σχολική αίθουσα.⁷¹

Κατά συνέπεια πρόθεση του "δραματουργού" δεν είναι η θεατρική επικοινωνία, ούτε η αισθητική απόλαυση αλλά η παροχή γνώσης και παιδείας από τον διδάσκοντα στους διδασκόμενους.⁷²

Παρόλα αυτά μπορούμε να παρατηρήσουμε στη δραματοποίηση μιας ιστορίας ορισμένα βασικά στοιχεία που είναι κοινά με το θέατρο.⁷³

Τα πιο βασικά στοιχεία είναι : οι χαρακτήρες (οι ήρωες χαρακτήρες, οι αντίθετοι χαρακτήρες, οι συμπληρωματικοί χαρακτήρες ή υποστηρικτές), η πλοκή (αρχή, μέση, τέλος) και το θέμα που συναντούμε σε μια ιστορία. Άλλα στοιχεία μέσα από τα οποία παρουσιάζονται τα βασικά στοιχεία είναι η δράση και οι διάλογοι. Ακόμη υπάρχει η συναισθηματική σύγκρουση ανάμεσα στους διάφορους χαρακτήρες. Ο τρόπος και το σχήμα με τα οποία παρουσιάζεται ένα έργο είναι η φόρμα, το στυλ του (ύφος).⁷⁴

Αλλά η δραματοποίηση διαφέρει και από το θεατρικό παιχνίδι παρόλο που αντλεί από αυτό τον "παιγνιώδη" χαρακτήρα της επικοινωνίας τη χρήση των σωματικών εκφραστικών δυνατοτήτων των μαθητών, τον αυθορμητισμό και τον αυτοσχεδιασμό τους, το στοιχείο της φαντασίας και της δημιουργικότητας.⁷⁵ Διαφέρει ακόμη, γιατί σε αντίθεση με αυτό στηρίζεται σε συγκεκριμένο θέμα, έχει δομημένους άξονες, σαφείς στόχους και επιδιώξεις, προκατασκευασμένη πορεία ανάπτυξης.⁷⁶

Με τα όσα προαναφέρθηκαν γίνεται σαφές ότι η δραματοποίηση αποτελεί μια ιδιόζουσα μορφή έκφρασης του θεάτρου που απευθύνεται σε παιδιά, σχετιζόμενη κατεξοχήν με το "θεατρικό παιχνίδι" και "σχολικό θέατρο" αλλά αποτελώντας μια ανεξάρτητη κατηγορία με καθαρά παιδαγωγικό χαρακτήρα.⁷⁷

4.5 Σχολικό Θέατρο

Η συγκεκριμένη αυτή κατηγορία θεάτρου που απευθύνεται σε κοινό ανηλίκων υποδηλώνει το χώρο της παράστασης (αίθουσα θεάτρου, υπαίθριος ή ημιυπαίθριος χώρος που υπάρχει όμως μέσα στον αύλιο χώρο) τους συντελεστές της (μαθητές) καθώς επίσης τη σκοπιμότητα και τους στόχους που εξυπηρετεί.⁷⁸

Λέγοντας λοιπόν "σχολικό θέατρο" εννοούμε την περίπτωση εκείνη την οποία μαθητές διαφόρων τάξεων κάποιου σχολείου με την καθοδήγηση κάποιου ή κάποιων από το διδακτικό προσωπικό και την ενδεχόμενη συνεργασία και άλλων ατόμων που όμως συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την εκπαιδευτική διαδικασία παρουσιάζουν μια ολοκληρωμένη θεατρική παράσταση εντασσόμενη κατά ποικίλους τρόπους στα πλαίσιά της από το σχολείο παρεχόμενης παιδείας.⁷⁹

Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι με τη συμμετοχή των μαθητών στη θεατρική διαδικασία και την τελική τους "έκθεση" ως συντελεστές της παράστασης στα μάτια ενός κοινού συντελείται αποφασιστικά η αισθητικό - καλλιεργητική αγωγή και η διάπλαση της προσωπικότητάς τους. Ευαισθητοποιούνται προς τις τέχνες αναπτύσσεται η φαντασία τους και πραγματοποιείται η διασύνδεση του συμβολικού κόσμου που σκηνικό εμφανίζεται με τον κόσμο της βιωμένης πραγματικότητας.⁸⁰ Κατακτώνται βιώματα και προσφέρονται εμπειρίες που χρησιμεύουν στην ανάπτυξη της κρίσης και συντελούν αποφασιστικά στην ωριμότητά τους. Επιπλέον η συλλογική δημιουργία και η συμμετοχή των μαθητών στην ομαδική προσπάθεια συμβάλλει στην απόκτηση πνεύματος συνεργασίας και συλλογικότητας.⁸¹

Είναι λοιπόν κατανοητός ο ρόλος που το θέατρο στο σχολείο μπορεί να διαδραματίσει στη σημερινή εκπαιδευτική πραγματικότητα και συνειδητοποιείται η ουσιαστική αποστολή καθώς και η ιδιαιτερότητά του σε σχέση με άλλες μορφές "παιδικού θεάτρου" όπως η δραματοποίηση και το θεατρικό παιχνίδι.⁸²

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΡΓΑΣΙΑ

Μέχρι σήμερα δεν έχει πραγματοποιηθεί καμία συστηματική έρευνα των θεατρικών παραστάσεων απευθυνόμενες σε παιδιά που έχουν ανέβει από κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς στην πόλη της Λάρισας . Υπήρξαν βέβαια κάποιες μεμονωμένες προσπάθειες συγκέντρωσης και καταγραφής των κυριότερων θεατρικών γεγονότων για παιδιά , κυρίως από τη μεριά του Θεσσαλικού Θεάτρου , εντασσόμενες όμως στη γενικότερη προσπάθεια καταγραφής των θεατρικών δρώμενων της πόλης μας.

Για τους λόγους αυτούς η παρούσα εργασία , η δημιουργία της οποίας περιελάμβανε αρκετές δυσκολίες, αποκτά αυξανόμενο ενδιαφέρον. Στο σημείο αυτό μπορούμε να αναφέρουμε τις πλέον δυσκολίες :

α) Δεν υπάρχει καταγραφή των θεατρικών παραστάσεων για κοινό ανηλίκων.

β) σε αντίθετη περίπτωση , η μερική καταγραφή παρουσιάζει έλλειψη σημαντικών στοιχείων : χρονολογία ανεβάσματος του έργου , χώρος και διάρκεια παραστάσεων , αριθμός θεατών. Κάτω από αυτές τις συνθήκες υποχρεώθηκα να στραφώ και να "αναγκαστώ" τους ανθρώπους που επί δέκα και πλέον δέκα συναπτά έτη υπηρετούν το Παιδικό Θέατρο στην πόλη της Λάρισας να επιχειρήσουν να συλλέξουν και να καταγράψουν όχι απλά και μόνο επιγραμματικά τις κυριότερες θεατρικές παραστάσεις απευθυνόμενες σε κοινό ανηλίκων αλλά και τα επιμέρους πράγματι σημαντικά στοιχεία αυτών.(ονόματα ηθοποιών , σκηνοθέτη χορευτών, εκδηλώσεις στο πλαίσιο των οποίων ανέβηκαν-δόθηκαν αυτές οι παραστάσεις όπως για παράδειγμα η Παγκόσμια Ημέρα Του Παιδιού.)

Το αντικείμενο και ο σκοπός της έρευνας

Αντικείμενο αυτής της εργασίας είναι οι παιδικές θεατρικές παραστάσεις που ανέβηκαν στη πόλη της Λάρισας τα τελευταία είκοσι ένα χρόνια, δηλαδή από το 1978 έως τις μέρες μας.

Η οριοθέτηση αυτή επιβάλλεται από το γεγονός ότι οι πρώτες οργανωμένες και σωστά επιμελημένες θεατρικές παραστάσεις άρχισαν να ανεβαίνουν από την Παιδική Σκηνή του Θεσσαλικού Θεάτρου από το έτος 1978. Στο σημείο αυτό γεννιέται εύλογα το ερώτημα σχετικά με τα θεατρικά γεγονότα απευθυνόμενα σε παιδιά πριν από το έτος 1978. Ανατρέχοντας στα αρχεία της τοπικής εφημερίδας "Ελευθερία" η οποία για εβδομήντα και πλέον χρόνια ενημερώνει τους Λαρισαίους πολίτες ανακαλύψαμε ότι η μόνη διέξοδος ψυχαγωγίας και διασκέδασης για τα μικρά παιδιά ήταν ο κινηματογράφος ο οποίος την εποχή εκείνη ανέβαζε κατά κύριο λόγο ταινίες του Walt Disney. Έτσι οι ανήλικοι θεατές είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν στους κινηματογράφους της πόλης μας "Πάλλας", "Βικτώρια", "Διονύσια", "Ακροπόλ", ταινίες όπως : "Ο Αστεριξ επιτίθεται εναντίον των βαρβάρων", "Η πάπια με το χρυσό αυγό", "Ήταν σκληρός και τον έλεγαν Αμήν", "Το ιπτάμενο κατσαριδάκι στις Άλπεις", "Ο Γίγας και ο Κοντορεβουθούλης", "Ο Γκούφου Ολυμπιονίκης", "Ηρακλής", "Μάγισσες και Σκουπόξυλα"

Η εργασία αυτή περιλαμβάνει τη συλλογή και καταγραφή των κυριοτέρων θεατρικών παραστάσεων για παιδιά , την παρουσίαση της έρευνας που πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια ερωτηματολογίων σε μαθητές πέντε Δημοτικών Σχολείων της πόλης μας και των απόψεων υπό τη μορφή συνεντεύξεων τριών σημαντικών ατόμων που συνέβαλλαν και εξακολουθούν να προσφέρουν τα μέγιστα στην προώθηση και αναβάθμιση του Παιδικού Θεάτρου όχι μόνο στη πόλη της Λάρισας αλλά και στα γύρω περίχωρα . Στο πλαίσιο αυτό στόχοι της έρευνας μου είναι :

1. Η συλλογή , καταγραφή και χρονολογική κατάταξη των θεατρικών παραστάσεων όλων των μορφών (Κουκλοθέατρο , Θεατρικό Παιχνίδι , Θέατρο Σκιών) που ανέβηκαν από κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς (Παιδική Σκηνή Θεσσαλικού Θεάτρου , Δημοτικός Κουκλοθίασος Τριτόμπα

- , Πειραματικό Θέατρο Λάρισας , Εργαστήρι Θεατρικής Παιδείας και Θεατρικού Παιχνιδιού της Δήμητρας Τσουκαρέλα) στην πόλη της Λάρισας.
2. Η παρουσίαση της έρευνας που πραγματοποιήθηκε βάση ερωτηματολογίων σε εξακόσιες πενήντα ένα μαθητές της πόλης μας.
 3. Η παρουσίαση των συνεντεύξεων που έλαβα από τους κ.Γιώργο Τσαγκούλη , Σοφία Φουτζοπούλου και Δήμητρα Τσουκαρέλα.

Αναμφισβήτητα πρόκειται για μια εργασία που έχει κυρίως ερευνητικό χαρακτήρα προορισμένη να αποκαλύψει και να φωτίσει μέσω των στοιχείων της εκείνες τις θεατρικές παραστάσεις και προπαντός εκείνους τους ανθρώπους που με τα έργα τους και τη γενικότερη προσπάθειά τους έδωσαν το έναυσμα για τη δημιουργία , την εξέλιξη και την αναβάθμιση του Παιδικού Θεάτρου και των κυριοτέρων μορφών του τόσο στην πόλη της Λάρισας όσο και στα γύρω περίχωρα (Τύρναβος , Αμπελώνας)

Η μέθοδος της έρευνας

Το σημαντικότερο μέρος αυτής της εργασίας είναι εκείνο που αναφέρεται στην παρουσίαση της έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε εξακόσιους πενήντα ένα μαθητές των τελευταίων τεσσάρων τάξεων Γ΄ Δ΄ Ε΄ και ΣΤ΄ του Δημοτικού Σχολείου.

Η έρευνα στηριζόμενη κατά βάσει σε ερωτηματολόγια αφορούσε ή καλύτερα είχε ως κύριο σκοπό να παρουσιάσει :

-τις προτιμήσεις των παιδιών σχετικά με τα διάφορα είδη του Παιδικού Θεάτρου.

-τις παραστάσεις εκείνες που εντυπωσίασαν περισσότερο τους μικρούς θεατές.

-τα πρόσωπα τα οποία τα παιδιά προτιμούν να τους συνοδεύουν στους χώρους των θεατρικών και όχι μόνο παραστάσεων .

Για την παρουσίαση του υλικού της έρευνας ακολουθήθηκε η κάτωθι διαδικασία :

-αρχικά δίνονται συγκεντρωτικοί - στατιστικοί πίνακες για τη συμμετοχή κάθε τάξης χωριστά στις τρεις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου.

-έπειτα δίνονται συγκεντρωτικοί στατιστικοί πίνακες για τις απαντήσεις των παιδιών κάθε τάξης χωριστά στις ερωτήσεις σχετικά με τις προτιμήσεις τους, τις παραστάσεις και το πρόσωπο.

-ύστερα αναλύονται και σχολιάζονται τα αποτελέσματα των απαντήσεων καθεμιάς ερώτησης ξεχωριστά

-ενώ τέλος παρατίθενται διαγράμματα της συμμετοχής και των αποκρίσεων των παιδιών σε καθεμιά ερώτηση ξεχωριστά

Στο σημείο αυτό κρίνεται απαραίτητο να αναφερθούμε εν συντομία στη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη συγκεκριμένη ερευνητική προσπάθεια. Πρώτα από όλα αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω για μια ακόμη φορά τους διευθυντές των πέντε δημοτικών σχολείων που προσπάθησαν τα μέγιστα για την όσο το δυνατόν καλύτερη και ευκολότερη διεξαγωγή της έρευνας. Πρέπει όμως να επισημάνουμε και να τονίσουμε ότι η παράξενη και μερικές φορές αρνητική στάση ορισμένων εκπαιδευτικών οφείλεται στην μη εξοικείωση τους σε τέτοιου είδους ερευνητικές εργασίες και προγράμματα.

Στο τέλος της εργασίας παρατίθεται πλούσιο και ποικίλο φωτογραφικό υλικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

Θεατρικές παραστάσεις για ανήλικους θεατές στην πόλη της Λάρισας

Στο κεφάλαιο αυτό θα επιχειρήσουμε να παρουσιάσουμε θεατρικά γεγονότα - παραστάσεις απευθυνόμενα σε κοινό ανηλίκων και όχι μόνο που ανέβηκαν στην πόλη της Λάρισας αλλά και στα γύρω περίχωρα με πρωτοβουλία κρατικών και ιδιωτικών φορέων. (Παιδική σκηνή Θεσσαλικού Θεάτρου, Δημοτικός Κουκλοθίασος Τριτόμπα, Πειραματικό Θέατρο, Εργαστήρι Θεατρικής Παιδείας).

1. ΠΑΙΔΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΘΕΣΣΑΛΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

Το Θεσσαλικό Θέατρο ιδρύεται το 1975 με τη μορφή Συλλόγου με την επωνυμία "Θεσσαλική Πνευματική Πορεία" από τους Άννα Βαγενά, Κώστα Τσιάνο και Γιώργο Ζιάκα. Το 1983 το Θεσσαλικό Θέατρο μετατρέπεται σε Δημοτικό Θέατρο (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.)

Η ιστορία του Θεσσαλικού Θεάτρου χωρίζεται σε δύο χρονικές περιόδους.

Πρώτη περίοδος : 1975-1983

"ΘΕΣΣΑΛΙΚΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ" υπό την καλλιτεχνική διεύθυνση της Άννας Βαγενά.

Δεύτερη περίοδος : 1983-1991

ΘΕΣΣΑΛΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ υπό την καλλιτεχνική διεύθυνση του Κώστα Τσιάνου.

ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ :

Η παιδική σκηνή του Θεσσαλικού Θεάτρου ανοίγει την αυλαία με το έργο "ΤΑ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΡΟΥΧΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ" του Χανς Κρίστιαν Άντερσεν

Διασκευή : ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Σκηνοθεσία : ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΙΑΝΟΣ

Σκηνικά - κουστούμια : ΓΙΩΡΓΟΣ ΖΙΑΚΑΣ

Μουσική - τραγούδια : ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ ΚΗΛΛΗΔΟΝΗΣ

Χορογραφία : ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΙΑΝΟΣ

Χρονική περίοδος : Δ΄ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ

Έναρξη : 25-12-1978

Λήξη : 10-2-1979

Πόλεις - χωριά : 13

Παραστάσεις : 32

Θεατές : 4.000

ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Η έναρξη της δεύτερης χρονικής περιόδου γίνεται με την επανάληψη του έργου "ΤΑ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΡΟΥΧΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ" του Χανς Κρίστιαν Άντερσεν με τον οποίο έξι χρόνια πριν η Παιδική Σκηνή του Θεσσαλικού Θεάτρου άνοιξε την αυλαία της.

Διασκευή : ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Σκηνοθεσία : ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΧΙΣΑΡΙΔΗΣ

Σκηνικά - κουστούμια : ΑΝΤΩΝΗΣ ΧΑΛΚΙΑΣ

Μουσική : ΝΙΚΟΣ ΛΑΔΟΒΡΕΧΗΣ

Χορογραφία : ΕΡΣΗ ΣΕΙΡΛΗ

Χρονική Περίοδος : Ι΄ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ

Έναρξη : 21-10-1984

Λήξη : 21-2-1985

Πόλεις - χωριά : 17

Παραστάσεις : 38

Θεατές : 11.500

Οι Ηθοποιοί με σειρά εμφάνισης

(Μπαγάσας) : ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΚΑΓΙΑΣ

(Μάπας) : ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΝΤΙΝΑΣ

(Βασιλιάς) : ΤΑΚΗΣ ΒΑΜΒΑΚΙΔΗΣ

(Καμαριέρα) : ΑΝΝΑ ΧΑΤΧΗΣΟΦΙΑ

(Βασίλισσα) : ΚΛΗΜΕΝΤΙΑ ΠΙΕΡΡΑΚΟΥ

(Ανιψιά) : ΕΦΗ ΘΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

"ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΚΛΕΙΔΙ" ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΤΣΙΑΝΟΥ

Σκηνοθεσία : ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΙΑΝΟΣ

Σκηνικά - κουστούμια : ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ

Μουσική : ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΕΝΙΔΗΣ

Χορογραφία : ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΙΑΝΟΣ

Χρονική Περίοδος : ΙΑ΄ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ

Έναρξη : 18-2-1986

Λήξη : 27-4-1986

Πόλεις - χωριά : 14

Παραστάσεις : 53

Θεατές : 19.000

Οι ΗΘΟΠΟΙΟΙ με αλφαβητική σειρά :

(Μπαραμπάς - Καραμπάς) - (Κούκος) : ΤΑΚΗΣ ΒΑΜΒΑΚΙΔΗΣ

(Σπίθας) : ΑΡΓΥΡΗΣ ΒΟΛΙΩΤΗΣ

(Κυρά, καλή, κουκουβάγια) : ΜΑΡΙΑ ΓΟΥΔΗ

(Βιολέτα, Τρυγώνα) : ΓΙΑΝΝΑ ΚΕΦΑΛΑ

(Αύτραλας, Αλεπού, Κορυδαλλός) : ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΝΤΙΝΑΣ

(Τρομάρας, Τσαλαπετεινός) : ΚΩΣΤΑΣ ΤΖΟΥΒΑΡΑΣ

"ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΤΟΥ ΣΚΙΑΧΤΡΟΥ" του Ευγένιου Τριβιζά

Σκηνοθεσία : ΣΤΕΛΙΟΣ ΓΟΥΤΗΣ

Σκηνικά - κουστούμια : ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΓΙΑΝΝΑΚΑ

Μουσική : ΠΑΥΛΟΣ ΑΖΝΑΟΥΡΙΔΗΣ

Χορογραφία : ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΙΑΝΟΣ

Χρονική Περίοδος : ΙΒ΄ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ

Έναρξη : 10-1-1987

Λήξη : 29-3-1987

Πόλεις - χωριά : 7

Παραστάσεις : 42

Θεατές : 17.000

ΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ με αλφαβητική σειρά :

(Κυρ-Δίκανος) : ΤΑΚΗΣ ΒΑΜΒΑΚΙΔΗΣ

(Σκιάχτρο) : ΑΡΓΥΡΗΣ ΒΟΛΙΩΤΗΣ

(Τι τι Βόνε) : ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ ΡΟΝΤΗΡΗ

(Κυρ-σφενδόνας, Κατήγορος, Δεσμοφύλακας) : ΚΩΣΤΑΣ ΤΖΙΟΥΒΑΡΑΣ

(Παπαγάλος, Τσιλιβήθρας) : ΑΝΝΑ ΧΑΤΖΗΣΟΦΙΑ

(Μπάρμπα-μπαρούτης, Αρχιδικαστής) : ΗΛΙΑΣ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

"Ο ΜΑΓΟΣ ΤΟΥ ΟΖ" σε διασκευή του Δημήτρη Ραβάνη-Ρεντή

Σκηνοθεσία : ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Σκηνικά - κουστούμια : ΚΩΣΤΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Μουσική : ΠΟΥΡΙ ΣΤΟΥΠΕΛ

Χορογραφία : ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΕΡΥ

Χρονική Περίοδος : ΙΓ΄ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ

Έναρξη : 27-2-1988

Λήξη : 30-3-1988

Πόλεις - χωριά :1

Παραστάσεις : 35

Θεατές : 8.500

ΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ

(Ντόροθυ) : ΑΡΓΥΡΩ ΠΙΠΙΝΗ

(Σκιάχτρο) : ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΝΤΑΖΗΣ

(Λαμαρινόκαρδος) : ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ

(Λιοντάρι) : ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ

(Κακιά Μάγισσα) : ΠΑΡΙΑ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ

(Καλή Μάγισσα) : ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ

(Κλόουν, Μάγος) : ΑΡΓΥΡΗΣ ΒΟΛΙΩΤΗΣ

(Κλόουν) : ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΚΑΓΙΑΣ

"ΟΔΥΣΣΕΒΑΧ" της Ξένιας Καλογεροπούλου

Σκηνοθεσία : ΚΩΣΤΑΣ ΑΡΖΟΓΛΟΥ

Σκηνικά - κουστούμια : ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Μουσική : ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΡΑΓΛΟΠΟΥΛΟΣ

Χορογραφία : ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΕΡΥ

Χρονική Περίοδος : ΙΔ΄ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ

Έναρξη : 3-3-1989

Λήξη : 14-4-1989

Πόλεις - χωριά :3

Παραστάσεις : 24

Θεατές : 14.000

ΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ με αλφαβητική σειρά :

(Κυκλωπάκι, Σειρήνα, Λάριζαντ, Ιθαγδατιανή) : ΝΤΙΝΑ ΑΒΑΓΙΑΝΟΥ

(Νάντης, Λιοντάρι, Πειρατής, Βασιλιάς, Δημήτρης, Ιθαγδατιανός) : ΤΑΚΗΣ
ΒΑΜΒΑΚΙΔΗΣ

(Βοηθός Παραμυθά, Μαρούφ) : ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ

(Νάντης, Κυκλωπάκι, Λωτοφάγος, Ελάγι, Ακόλουθος, Τηλέμαχος) :
ΑΡΓΥΡΗΣ ΒΟΛΙΩΤΗΣ

(Σειρήνα, Γοργόνα, Ακόλουθος, Ιχθαγδατιανή) : ΑΝΘΟΥΛΑ ΚΑΛΑΚΗ

(Φωτογράφος, Παραμυθάς) : ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΕΡΜΥΓΚΗΣ

(Νάντης, Δρακοκύκλωπας, Αγήνωρ, Πειρατής, Αμαντούρ - Αμαντούρ,
Περαστικός, Πελάτης, Ιχθαγδατιανός) : ΠΑΝΟΣ ΞΕΝΑΚΗΣ

(Οδυσσεβάχ) : ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΕΡΓΙΟΓΛΟΥ

(Λωτοφάγος, Σειρήνα, Κιρκίλα, Ακόλουθος, Ιχθαγδατιανή) : ΑΣΠΑΣΙΑ
ΤΖΙΤΖΙΚΑΚΗ

"Ο ΜΙΧΑΛΗΣ Ο ΣΦΥΡΙΧΤΡΑΣ" των Κ. Γκρούγκερ και Φ. Λούντβιχ

Μετάφραση : ΞΕΝΙΑ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Σκηνοθεσία : ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Σκηνικά - κουστούμια : ΡΕΝΑ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

Μουσική : ΝΙΚΟΣ ΚΥΠΟΥΡΓΟΣ

Χορογραφία : ΜΠΕΚΥ ΜΠΕΡΤΟΜΗ

Χρονική Περίοδος : ΙΕ΄ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ

Έναρξη : 16-11-1989

Λήξη : 4-4-1990

Πόλεις - χωριά : 31

Παραστάσεις : 104

Θεατές : 33.600

ΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ :

(Μιχάλης) : ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΑΘΕ

(Πατέρας) : ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ
(Μητέρα) : ΠΟΠΗ ΠΕΛΤΕΚΟΠΟΥΛΟΥ
(Θείος, Θεία) : ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΣΗΣ
(Γρουσούδης) : ΤΑΚΗΣ ΒΑΜΒΑΚΙΔΗΣ
(Κλειώ) : ΑΝΘΟΥΛΑ ΚΑΛΑΚΗ

"ΟΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΠΠΟΥ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗ" του Δημήτρη Ποταμίτη

Σκηνοθεσία : ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Σκηνικά - κουστούμια : ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΚΟΥΤΣΟΥΔΑΚΗ

Μουσική : ΓΙΟΥΡΙ ΣΤΟΥΠΕ

Χορογραφία : ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΕΡΥ

Χρονική Περίοδος : ΙΣΤ΄ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ

Έναρξη : 22-2-1991

Λήξη : 27-3-1991

Πόλεις - χωριά : 1

Παραστάσεις : 36

Θεατές : 14.000*

*Τις παραστάσεις τις παρακολούθησε το σύνολο των μαθητών 74 Δημοτικών Σχολείων

ΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ με αλφαβητική σειρά :

ΝΙΚΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΑΡΙΑ ΚΑΠΕΛΑ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΔΗΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΒΙΚΥ ΣΤΑΥΡΑΚΑ

ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Η έναρξη της τρίτης περιόδου γίνεται με την επανάληψη του έργου **"ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΚΛΕΙΔΙ"** ΤΟΥ Κώστα Τσιάνου το οποίο είχε ανέβει επτά χρόνια πριν, δηλαδή το 1986.

Σκηνοθεσία : ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Έναρξη : 28-2-1993

Παραστάσεις : 41

Θεατές : 9.200

"ΤΟ ΜΑΓΙΚΟ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙ" Του Β. Πετρώφ

Σκηνοθεσία : ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Έναρξη : 20-12-1996

Παραστάσεις : 102

Θεατές : 15.900

Όλες οι παιδικές παραστάσεις ανέβαιναν στο θέατρο "ΓΑΛΑΞΙΑΣ" που αποτελούσε άλλωστε και τη μόνιμη σκηνή του Θεσσαλικού θεάτρου

2. ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΚΟΥΚΛΟΘΙΑΣΟΣ "ΤΙΡΙΤΟΜΠΑ"

Ο Δημοτικός Κουκλοθίασος "Τιριτόμπα" ξεκίνησε την περιπλάνησή του στο μαγευτικό κόσμο του κουκλοθεάτρου το 1984 στη Λάρισα. Βασική του επιδίωξη ήταν και είναι, οι παραγωγές να αποτελούν μια ξενάγηση, ένα εισιτήριο στον κόσμο της φαντασίας και του ονείρου των χρωμάτων και της απόλαυσης, της ψυχαγωγίας και της χαράς. Η επιμέλεια των έργων, η σκηνοθεσία, το σενάριο, τα σκηνικά, η παρουσίαση και το βασικότερο οι κούκλες, αποτελούν τη μόνιμη και συνεχή φροντίδα των μελών του Δημοτικού κουκλοθίασου ΤΙΡΙΤΟΜΠΑ του κ. Κώστα Χατζηανδρέου και της κ. Σοφίας Φουτζοπούλου. Θεματογραφικά η ύφανση των μύθων ξετυλίγει γνωστά - και ίσως ξεχασμένα παραμύθια αλλά και δημιουργεί καινούργιες ιστορίες προβληματιζόμενος από πιο επίκαιρα ερεθίσματα. Με αρκετή επιτυχία έχει ανεβάσει τις παραστάσεις : " ο Τάκης Φαντασματάκης", "η δρακομηχανή ΠΟΥΦ - ΠΟΥΦ", "ο λύκος και τα τρία γουρουνάκια", "ο δρακούλης και οι φωτίτσες", "τα Μελισσάκια", "Ο Προκόπης και το ξωτικό", "η μικρή μάγισσα Μαγισσομπλουμ", "ο παπουτσωμένος γάτος", " οι περιπέτειες του βαρώνου Μινγκάουζεν", "οι Αχαρνείς", "ο παρατρίχα θαρραλέος", "ο καπετάν Τρομάρας", " η χιονάτη και οι επτά νάνοι", "Χρυσά ρούχα - κουμπιά, ρουμπίνια".

Η τεχνική που ακολουθείται στις παραστάσεις και στην κατασκευή των κούκλων είναι αρκετά ενδιαφέρουσα και πρωτότυπη (γιγαντοκούκλες, μαριονέτες, τα σώματα των κουκλοπαικτών, η αβίαστα παρουσίαση της κούκλας, πολλά φώτα και φυσικά μουσική).

Η κατάργηση της απόστασης μεταξύ σκηνής και θεατών είναι μέσα στη φιλοσοφία του κουκλοθίασου, χωρίς αυτό να σημαίνει πως απομυθοποιείται ο ρόλος του, που δεν είναι άλλος από την παροχή μέσω της φαντασίας και του κεφιού, γνώσης και ψυχαγωγίας.

Η εμβέλεια του κουκλοθίασου, δεν μπορούσε να μην αγγίξει μέσα από τις αισθητικές του αναζητήσεις, όλο το φάσμα των ηλικιών. Καταργώντας το "μύθο" ότι το κουκλοθέατρο απευθύνεται μόνο σε παιδιά ανεβάζει δύο παραγωγές "για μεγάλους" σε ποίηση Μαγιακόφσκυ, Πάστερνακ, Εσσεσίν,

το **"IN MEMORIAM"** και σε λόγο του Ομήρου την **"ραψωδία 7"** με την οποία προσπαθεί να δημιουργήσει ένα άλλο κανάλι θεάματος και θεατών.

Η στήριξη και παρότρυνση του Πολιτιστικού Οργανισμού του Δήμου Λάρισας ωθεί τον Δημοτικό κουκλοθίασο ΤΙΡΙΤΟΜΠΑ σε νέες περιπλανήσεις και αναζητήσεις τεχνικών, μορφών και έκφρασης στο χώρο της τέχνης της κούκλας.

Ο δημοτικός κουκλοθίασος ΤΙΡΙΤΟΜΠΑ συνδιαλέγεται επίσης με σχήματα άλλων χωρών συμμετέχοντας σε Διεθνή Φεστιβάλ κουκλοθεάτρου όπως στην Ιταλία, στη Σλοβενία, Στην Τουρκία, Στα Σκόπια, στη Βουλγαρία, στο Πακιστάν, στην Τσεχία, στη Γαλλία, στην Αγγλία και αλλού.

Οι παραστάσεις του κουκλοθεάτρου δίνονται στη μόνιμη σκηνή του κουκλοθιάσου **"ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟ** στο Μύλο (Παππά) ενώ οι παραστάσεις κατά τους θερινούς μήνες δίνονται σε όλες τις συνοικίες της Λάρισας καθώς και στο κουκλόσπιτο πάρκο του Αλκαζάρ πάντα βέβαια σε συνεργασία με τα Συνοικιακά Συμβούλια τους πολιτιστικούς και Εξωραϊστικούς Συλλόγους των Συνοικιών.

3.ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ - ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ "ΔΗΜΗΤΡΑ" είναι φορέας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που ιδρύθηκε στη Λάρισα το 1988. Ο κύριος σκοπός του είναι η άνοδος του πνευματικού, οικονομικού και κοινωνικού επιπέδου της περιφέρειας και κυρίως των νέων ανθρώπων.

Το Πειραματικό Θέατρο Λάρισας, ιδρύθηκε στα τέλη του 1989 από τα Κέντρο Ενημέρωσης και Επιμόρφωσης "ΔΗΜΗΤΡΑ" και στελεχώνεται από καλλιτέχνες που ζουν και δημιουργούν στο νομό Λάρισας.

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΑΡΙΣΑΣ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Πειραματικού Θεάτρου Λάρισας απαρτίζεται από τους :

Νίκο Πιτσούλη

Γιώργος Πέτρου

Βασίλης Ζάρκου

Δημήτρη Δημητρούλια

Η καλλιτεχνική επιτροπή του Πειραματικού θεάτρου Λάρισας απαρτίζεται από τους :

Δημήτρη Δημητρούλια

Γιώργο Πέτρου

Θεόδωρο Κακάτσιου

Παντελή Συμεωνίδη

Μαίρη Πουσπουρίκα

Αντώνη Γιάγκο

Υπεύθυνη παραγωγής - Δημόσιες Σχέσεις

Ιωάννα Φωτιάδου

Το Πειραματικό θέατρο Λάρισας επιχορηγείται από το ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Τα τελευταία τρία χρόνια το Πειραματικό θέατρο Λάρισας άρχισε να ανεβάζει μεταξύ των άλλων και παιδικές παραστάσεις. Η πρώτη παράσταση απευθυνόμενη σε παιδιά δόθηκε κατά τη θεατρική περίοδο 1995-1996 και ήταν βασισμένη στο έργο του Γιώργου Ιωάννου "ΤΟ ΑΒΓΟ ΤΗΣ ΚΟΤΑΣ"

Σκηνοθεσία : ΘΕΟΔΩΡΑ ΚΑΚΑΤΣΙΟΥ
Σκηνικά : ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ
Κουστούμια : ΤΕΣΗ ΔΙΚΑΡΟΥ
Μουσική : ΧΡΥΣΑ ΣΑΛΑΜΠΑΣΗ
Ενορχήστρωση : ΜΙΧΑΛΗΣ ΜΠΟΤΣΙΟΥ

ΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ :

Νίκος Θεούλης, Ρωξάνη Παπακώστα, Αγγέλα Καρυώτη, Ιουλία Παπαστεργίου, Σταυρούλα Παγώνη, Μάνθος Γκαλρόφης

Την ίδια περίοδο το Πειραματικό Θέατρο Λάρισας παρουσίασε στο Χατζηγιάννειο Πνευματικό Κέντρο τα "Παραμύθια της Θεσσαλίας" από τη συλλογή της Μαρούλας Κλιάφα. Η έναρξη των παραστάσεων έγινε στις 27 Δεκεμβρίου ενώ η τελευταία παράσταση δόθηκε στις 2 Ιανουαρίου 1996. Χορηγός της παράστασης ήταν η Σχολή Καραβάνα.

Την επόμενη χρονιά δηλαδή κατά τη θεατρική περίοδο 1997-98 το Πειραματικό Θέατρο Λάρισας ανέβασε το έργο της Ιωάννας Φωτιάδου "ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΤΟΥ ΜΠΙΡΑΝΕ ΣΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ". Επρόκειτο για ένα θεατρικό έργο βασισμένο σε παραδοσιακό παραμύθι της Αφρικής.

Σκηνοθεσία : Δημήτρης Δημητρούλιας
Σκηνικά : Κώστας Βαρυάς
Κουστούμια : Τέσου Δικάρου
Μουσική Επιμέλεια : Γκράφιτι

ΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ

Μαίρη Πουσπουρίκα, Θεοδώρα Κακάτσιου, Ρωξάνη Παπακώστα, Χρήστος Ορκόπουλος, Αγγέλα Καρυώτη, Νίκος Θεούλης, Δημήτρης Δημητρούλιας

Οι παιδικές παραστάσεις του πειραματικού θεάτρου παρουσιάζονται στο ευρύ κοινό σε δημοτικούς χώρους όπως στο δημοτικό ωδείο Λάρισας, στο Χατζηγιάννειο Πνευματικό Κέντρο, στο "Μύλο" (του Παππά) καθώς επίσης στο Δημοτικό Θέατρο Τυρνάβου.

Επίσης το Πειραματικό θέατρο Λάρισας περιόδευσε με το παιδικό έργο "ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΤΟΥ ΜΠΙΡΑΝΕ ΣΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ" σε διάφορα μέρη της

Ελλάδος όπως στην Αθήνα, στα Γιάννενα. Μάλιστα η επιτυχία που σημείωσε το παρόν παιδικό θεατρικό έργο ήταν τόση ώστε οι υπεύθυνοι του θεάτρου εκτιμούν ότι θα ανέβει για δεύτερη συνεχή χρονιά.

Οι παραστάσεις του Πειραματικού θεάτρου Λάρισας εντάσσονται σε ένα μεγαλύτερο πρόγραμμα με τίτλο "Παράθυρα στον Τρίτο κόσμο" με σκοπό την ευαισθητοποίηση μικρών και μεγάλων στα προβλήματα τις αξίες αλλά και τον τρόπο ζωής των χωρών του Τρίτου κόσμου.

Το πρόγραμμα συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τους Φορείς Υλοποίησης και τη γενική γραμματεία Νέας Γενιάς.

4. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

- Από το 1991 διοργάνωση από την παιδαγωγό κ. Δήμητρα Τσουκαρέλα πληθώρα παιδικών εκδηλώσεων σε συνεργασία με τον Πολιτιστικό Οργανισμό του Δήμου Λάρισας
 - Ιπποκράτεια 1991 : Παντομίμα "Ωρα μηδέν" (Κηποθέατρο Αλκαζάρ, Κινηματοθέατρο Γαλαξίας)
 - 1992 : Παράσταση μαύρου θεάτρου "Το ανθρωπάκι" (Γαλαξίας)
 - Μάϊος 1992 : Ελεύθερο θεατρικό παιχνίδι για τα παιδιά της πόλης με τίτλο "Ελάτε να παίξουμε" (Αισθητικό Άλσος).
 - Σεπτέμβριος 1992 : Παράσταση από τους μαθητευόμενους του σεμιναρίου που διοργάνωσε ο Π.Ο.Δ.Λ. με τίτλο "Κοκκινোসκουφίτσα, σήκω, ξύπνα γρήγορα τον λύκο" (Κηποθέατρο Αλκαζάρ).
 - Δεκέμβριος 1992 : Εκδήλωση αφιερωμένη στην Παγκόσμια ημέρα του παιδιού και της UNISEF με τίτλο "Τα παιδιά βασίζονται σε εμάς, σε εσάς, σε όλους μας" (Χατζηγιάννειο Πνευματικό Κέντρο).
 - Ιούνιος 1993 : Εκδήλωση αφιερωμένη στο παιδί και τη φύση με τίτλο "Ελάτε να σώσουμε το δάσος" (Κηποθέατρο Αλκαζάρ)
- Δημιουργία παιδικών τμημάτων θεατρικού παιχνιδιού στις συνοικιακές λέσχες Πολιτισμού του πολιτιστικού Οργανισμού Δήμου Λάρισα καθώς και στο κέντρο της πόλης (Ρούσβελτ 59)
- Από το Σεπτέμβριο του 1993 λειτουργεί στη Λάρισα το Εργαστήρι Θεατρικής παιδείας και θεατρικού παιχνιδιού.

12.12.1993 "Δώσε το χέρι σου κι εσύ"

Ανοιχτή εκδήλωση με αφορμή την Παγκόσμια ημέρα του παιδιού και την οργάνωση UNISEF.

12.3.1994

Αποκριάτικο θεατρικό παιχνίδι για όλα τα παιδιά της Λάρισας σε συνεργασία με το τηλεοπτικό κανάλι TOP CHANNEL στο κέντρο ΣΥΡΜΑ.

28.5.1994

Θεατρικό παιχνίδι στη φύση και συγκεκριμένα στο Αισθητικό Άλσος για τα παιδιά της πόλης.

16.6.1994

Ανοικτή εκδήλωση στο Κηποθέατρο - Αλκαζάρ αφιερωμένη στην Παγκόσμια Ημέρα του παιδιού με τίτλο "Θέατρο και Παιχνίδι - Θεατρικό Παιχνίδι" σε συνεργασία με τη Δ.Ε.Τ.Π.Ο.Λ.

11.3.1995

Πρεμιέρα παιδικής παράστασης "Ο κεραμιδοτρέχαλος" σε ελεύθερη διασκευή της Άλκης Ζέη από το μυθιστόρημα της Άστριντ Λίντγκρεν.

"Ο Κάρλσον και ο Μπόμπιρας στη στέγη" σε σκηνοθεσία και σκηνογραφία της παιδαγωγού θεάτρου Δήμητρας Τσουκαρέλα. Εν συνεχεία δίνονται είκοσι παραστάσεις του "Κεραμιδοτρέχαλου" στο Χατζηγιάννειο Πνευματικό Κέντρο στις οποίες έπαιξε η ομάδα εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στο σεμινάριο θεατρικής αγωγής με πολύ μεγάλη επιτυχία.

21.5.1995

Ανοιχτό θεατρικό παιχνίδι στο Αισθητικό Άλσος

1.6.1995

Στα πλαίσια εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας του Παιδιού που διοργάνωσε ο Πολιτιστικός Οργανισμός του Δήμου Λάρισας πραγματοποιήθηκε στο Κηποθέατρο Αλκαζάρ ανοικτή εκδήλωση με τους ήρωες του "Κεραμιδοτρέχαλου" με στοιχεία θεατρικού παιχνιδιού, χορό, τραγούδι, και θεατρικούς αυτοσχεδιασμούς.

15.8.1995

Συμμετοχή του Εργαστηρίου Θεατρικής Παιδείας στα ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΑ 95 που διοργάνωσε ο Ιατρικός Σύλλογος με την παράσταση "Ο Κεραμιδοτρεχαλος" σε σκηνοθεσία της Δήμητρας Τσουκαρέλα

14.6.1996

Στα πλαίσια εκδηλώσεων για την Παγκόσμια Ημέρα του παιδιού που διοργάνωσε ο Πολιτιστικός Οργανισμός του Δήμου Λάρισας το "Εργαστήρι" Δήμητρας Τσουκαρέλα παρουσίασε - Ιστορίες του Μεντούκα σε κείμενα Νίκου Μανούδη - μουσικό θεατρικό παραμύθι με τίτλο "Βοήθεια κολλήσαμε" υπό την επιμέλεια της Δήμητρας Τσουκαρέλα. Έπαιξε η θεατρική ομάδα παιδιών του εργαστηρίου.

15.12.1996

Επανάληψη της παράστασης "Βοήθεια κολλήσαμε" στο Χατζηγιάννειο Πνευματικό Κέντρο σε συνεργασία με τον Πολιτιστικό Οργανισμό του Δήμου Λάρισας και με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας του Παιδιού και της UNICEF

19.6.1997

Η θεατρική ομάδα του εργαστηρίου παρουσίασε στο Κηποθέατρο - Αλκαζάρ επιθεώρηση με τίτλο "Γίναμε όλοι μας κουτι(οι);" υπό την επιμέλεια της Δήμητρας Τσουκαρέλα σε κείμενα των παιδιών όπως προέκυψαν μέσα από διάφορες φάσεις θεατρικού παιχνιδιού

13.12.1997

παρουσίαση της παράστασης "Γίναμε όλοι μας κουτι(οι);" στο Δημοτικό Θέατρο Τυρνάβου.

19.12.1997

Δημαρχείο Αμπελώννα. Γνωριμία των παιδιών με το θεατρικό παιχνίδι, δραστηριοποίησή τους και βιωματική εκφραστικότητα. Συνεργασία του "Εργαστηρίου" με τον Πολιτιστικό Οργανισμό του Δήμου Αμπελώννα. Συμμετείχαν παιδιά Α. Β' Γ' και Δ' τάξης Δημοτικού σχολείου.

21.6.1998

Ανοιχτή εκδήλωση - παράσταση με τίτλο "Κόντρα στο ρεύμα" αφιερωμένη στο παιδί και στο περιβάλλον.

Παρουσίασε η θεατρική ομάδα παιδιών του εργαστηρίου καθώς και εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στο σεμινάριο θεατρικής αγωγής.

Επιμέλεια : Δήμητρα Τσουμαρέλα.

Συμπέρασμα

Φθάνοντας στο τέλος της παρουσίασης των κυριότερων θεατρικών γεγονότων απευθυνόμενα σε κοινό ανηλίκων, που έχουν ανέβει στην πόλη της Λάρισας αλλά και στα γύρω περίχωρα, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι έχουν γίνει και εξακολουθούν να γίνονται σημαντικές προσπάθειες για την προώθηση και αναβάθμιση του τοπικού παιδικού θεάτρου. Με άλλα λόγια στη διάρκεια αυτής της εικοσαετίας έχουν ανεβεί αξιόλογες παραστάσεις όλων των ειδών, θεατρικές, κουκλοθεατρικές παραστάσεις θεατρικού παιχνιδιού,

θέατρο Σκιών από τους σπουδαιότερους πολιτιστικούς φορείς της πόλης μας - Παιδική Σκηνή Θεσσαλικού Θεάτρου, Δημοτικός Κουκλοθίασος "Τιριτόμπα", Πειραματικό Θέατρο Λάρισας, Εργαστήρι Θεατρικής Παιδείας και Θεατρικού Παιχνιδιού - στελέχη των οποίων αποτελούν εξέχουσες θεατρικές προσωπικότητες όπως : Κώστας Τσιάνος, ο Κώστας Χατζηανδρέου, η Σοφία Φουτζόπουλου, ο Δημήτρης Δημητρούλιας, η Δήμητρα Τσουκαρέλα.

Πράγματι είναι η αξιοσημείωτο το πείσμα και το μεράκι αυτών των ανθρώπων οι οποίοι παρά τις διάφορες αντιξοότητες όπως ανεπάρκεια αιθουσών, μη κρατική ή δημοτική οικονομική βοήθεια κατάφεραν να ανεβάσουν - παρουσιάζουν παραστάσεις υψηλού επιπέδου αντάξιες του δύσκολου παιδικού κοινού στο οποίο απευθύνονται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ

Αναμφίβολα θα ήταν άνευ αξίας και σημασίας μια εργασία σχετική με το παιδικό θέατρο και γενικότερα το θέαμα των παιδιών αν δεν παρουσίαζε εκτός όλων των άλλων και τις απόψεις - γνώμες - προτιμήσεις των ίδιων των παιδιών.

Για το λόγο αυτό επιχειρήσαμε μια σύντομη έρευνα σε ορισμένα σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, πέντε τον αριθμό στην πόλη της Λάρισας. Τα σχολεία που πήραν μέρος στην έρευνα ήταν τα εξής: 4^ο και 37^ο Δημοτικό, 7^ο Δημοτικό καθώς και τα 2^ο και 28^ο Δημοτικό σχολείο ενώ τα παιδιά που συμμετείχαν ανέρχονται σε εξακόσιους πενήντα ένα μαθητές των τελευταίων τεσσάρων τάξεων, Γ', Δ', Ε' και ΣΤ' ηλικίας δηλαδή μεταξύ 9 και 12 ετών.

Η επαφή μας με τα παιδιά έγινε μέσω ερωτηματολογίων. Η έρευνα μας βασίστηκε σε ερωτηματολόγια καθένα από τα οποία είχε την ακόλουθη μορφή περιλαμβάνοντας τις ακόλουθες τρεις απλές ερωτήσεις.

- Τι είδους παραστάσεις σας αρέσει να παρακολουθείτε;
 - α. Παιδικό θέατρο
 - β. Κουκλοθέατρο
 - γ. Θέατρο σκιών (Καραγκιόζης)

- Έχετε παρακολουθήσει κάποια παιδική θεατρική παράσταση; Αν ναι αναφέρετε τον τίτλο της.

- Με ποιους πηγαίνετε συνήθως στο θέατρο:
 - α. Γονείς
 - β. Σχολείο
 - γ. Φίλους

Προτού παρουσιάσουμε τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την έρευνα καθώς και τα συμπεράσματα που εξηγήθηκαν κρίνουμε απαραίτητο να επισημάνουμε και να τονίσουμε ότι η συνεργασία μας τόσο με τους διευθυντές των σχολείων όσο και με τους εκπαιδευτικούς αλλά και πολύ περισσότερο με τα παιδιά ήταν άριστη των οποίων άλλωστε η συμμετοχή στην προσπάθειά μας ήταν καθολική.

Όπως προαναφέρθηκε στην έρευνα συμμετείχαν εξακόσια πενήντα ένα παιδιά από πέντε δημοτικά σχολεία της πόλης μας.

Στο σημείο αυτό θα σας παρουσιάσουμε ένα συγκεντρωτικό πίνακα με τον αριθμό των μαθητών κάθε τάξης καθώς και με την συμμετοχή κάθε τάξης στις επιμέρους ερωτήσεις

Γ΄ τάξη	120 παιδιά	Ε΄ τάξη	160 παιδιά
Δ΄ τάξη	162 παιδιά	ΣΤ΄ τάξη	209 παιδιά

1^η ερώτηση

Γ΄ τάξη απάντησαν	115 παιδιά	δεν απάντησαν	5 παιδιά
Δ΄ τάξη απάντησαν	158 παιδιά	δεν απάντησαν	4 παιδιά
Ε΄ τάξη απάντησαν	157 παιδιά	δεν απάντησαν	3 παιδιά
ΣΤ΄ τάξη απάντησαν	208 παιδιά	δεν απάντησαν	1 παιδί
Σύνολο απάντησαν	638 παιδιά	Σύνολο δεν απάντησαν	13 παιδιά

2^η ερώτηση

Γ΄ τάξη απάντησαν	66 παιδιά	δεν απάντησαν	54 παιδιά
Δ΄ τάξη απάντησαν	89 παιδιά	δεν απάντησαν	73 παιδιά
Ε΄ τάξη απάντησαν	99 παιδιά	δεν απάντησαν	61 παιδιά
ΣΤ΄ τάξη απάντησαν	161 παιδιά	δεν απάντησαν	48 παιδιά
Σύνολο απάντησαν	415 παιδιά	Σύνολο δεν απάντησαν	236 παιδιά

3^η ερώτηση

Γ΄ τάξη απάντησαν	117 παιδιά	δεν απάντησαν	3 παιδιά
Δ΄ τάξη απάντησαν	156 παιδιά	δεν απάντησαν	6 παιδιά
Ε΄ τάξη απάντησαν	154 παιδιά	δεν απάντησαν	6 παιδιά
ΣΤ΄ τάξη απάντησαν	206 παιδιά	δεν απάντησαν	3 παιδιά
Σύνολο απάντησαν	633 παιδιά	Σύνολο δεν απάντησαν	18 παιδιά

2.1 Αποτελέσματα - Συμπεράσματα

Αρχικά όσον αφορά τις προτιμήσεις των παιδιών σχετικά με τα τρία είδη Παιδικού Θεάτρου Κλασσικό Παιδικό Θέατρο, Κουκλοθέατρο και Θέατρο Σκιών οι απαντήσεις - προτιμήσεις τους παρουσιάζουν την εξής εικόνα :

Παιδικό Θέατρο	Κουκλοθέατρο	Θέατρο Σκιών
Γ΄ 34 παιδιά	Γ΄ 22 παιδιά	Γ΄ 49 Παιδιά
Δ΄ 56 παιδιά	Δ΄ 15 παιδιά	Δ΄ 60 Παιδιά
Ε΄ 56 παιδιά	Ε΄ 26 παιδιά	Ε΄ 49 Παιδιά
ΣΤ΄ 46 παιδιά	ΣΤ΄ 21 παιδιά	ΣΤ΄ 111 παιδιά
Σύνολο 192 Παιδιά	Σύνολο 84 παιδιά	Σύνολο 269 παιδιά

Όπως προκύπτει λοιπόν η πλειοψηφία των παιδιών προτιμά να παρακολουθεί παραστάσεις του θεάτρου Σκιών - Καραγκιόζη παρόλο που σήμερα με την τηλεόραση και την άνοδο του πολιτιστικού επιπέδου του λαού μας το θέατρο σκιών συνεχώς χάνει έδαφος.

Όμως το στοιχείο της αμεσότητας στην επικοινωνιακή σχέση του Καραγκιοζοπαίχτη και των ηρώων του από τη μια και του κοινού που παρακολουθεί το θέαμα από την άλλη, η δυνατότητα αλλαγής στο κείμενο της παράστασης και τροποποίησης των "σκηνικών" εκφερόμενων ανάλογα με τις προσδοκίες και τις απαιτήσεις του συγκεκριμένου κάθε φορά κοινού, το έντονο ψυχαγωγικό και παιδαγωγικό περιεχόμενο της παράστασης σε συνδυασμό με την αυστηρή κωδικοποίηση των δρώντων προσώπων και της δράσης τους γεγονός που διευκολύνει αποφασιστικά την εύληπτη υποδοχή του θεάματος από τους θεατές καθιστούν τον Καραγκιόζη ένα θέαμα κατεξοχήν προοριζόμενο για κοινό ανηλίκων.

Στα 4^ο δημοτικό σχολείο Λάρισας επιχειρήσαμε το ακόλουθο πείραμα αν θα μπορούσαμε να το αποκαλέσουμε έτσι δηλαδή η συγκεκριμένη ερώτηση περιελάμβανε τέσσερις αντί για τρεις προτιμήσεις - απαντήσεις. Η τέταρτη προτίμηση αναφερόταν στον Κινηματογράφο και πράγματι τα αποτελέσματα ήταν αποκαλυπτικά αφού από τα 141 παιδιά τα 93 δηλαδή περίπου τα 3/4 επέλεξαν αυτό το είδος θεάματος για την ψυχαγωγία τους. Με άλλα λόγια ο συνδυασμός ήχου και η παρακολούθηση - βίωση τους με ένα

τρόπο διαφορετικό από ότι στα άλλα είδη του θεάματος είναι που μαγεύουν τα παιδιά και καθιστούν τον κινηματογράφο πρώτη προτίμηση για τη διασκέδαση - ψυχαγωγία τους.

Προχωρώντας στη δεύτερη ερώτηση του ερωτηματολογίου, ας, μπορούμε να πούμε για τις απαντήσεις των παιδιών σχετικά με τους τίτλους των έργων - παραστάσεων που έχουν παρακολουθήσει ότι είναι σύμφωνες με τα θεατρικά δρώμενα στην πόλη της Λάρισας. Έτσι οι τίτλοι των παραστάσεων που αναφέρθηκαν από τα παιδιά - μαθητές ως απάντηση στη συγκεκριμένη ερώτηση είναι ο κάτωθι :

Γ' τάξη

"Το μαγικό μαργαριτάρι"	37
"Το πυθάρι της Πανδώρας"	37
"Καραγκιόζης"	5
"Κεραμιδοτρέχαλος"	2
"Τιριτόμπα"	1
"Ο παπουτσωμένος γάτος"	1
"Κόντρα στο ρεύμα"	1

Δ' τάξη

"Το μαγικό μαργαριτάρι"	29
"Το πυθάρι της Πανδώρας"	27
"Καραγκιόζης"	6
"Κεραμιδοτρέχαλος"	5
"Τιριτόμπα"	6
"Ο παπουτσωμένος γάτος"	1
"Κόντρα στο ρεύμα"	1
"Χωρίς οικογένεια"	4
"Ο Μέγας Αλέξανδρος και το φίδι"	3
"Ο Καραγκιόζης περιπτεράς"	3
"Ο λύκος και τα τρία γουρουνάκια"	2
"Βοήθεια κολλήσαμε"	1
"Η μελωδία της ευτυχίας"	1



"Θεοδώρα"	1
Ε΄ τάξη	
"Το μαγικό μαργαριτάρι"	36
"Το πυθάρι της Πανδώρας"	31
"Καραγκιόζης"	5
"Τιριτόμπα"	2
"Ο Καραγκιόζης περιπτεράς"	5
"Η μελωδία της ευτυχίας"	1
"Ειρήνη (Αριστοφάνη)"	5
"Βάτραχοι (Αριστοφάνη)"	4
"Μορμόλης"	3
"Ορέστης (Ευρυπίδης)"	2
"Όρνιθες"	1
"Όνειρο θερινός νυχτός"	1
"Γίναμε όλοι μας κουτί -οι"	1
"Ο φιλάργυρος"	1
ΣΤ΄ τάξη	
"Το μαγικό μαργαριτάρι"	34
"Το πυθάρι της Πανδώρας"	45
"Καραγκιόζης"	28
"Κεραμιδοτρέχαλος"	8
"Τιριτόμπα"	3
"Ο παπουτσωμένος γάτος"	1
"Κόντρα στο ρεύμα"	1
"Χωρίς οικογένεια"	23
"Ο Μέγας Αλέξανδρος και το φίδι"	3
"Ο Καραγκιόζης περιπτεράς"	11
"Ο λύκος και τα τρία γουρουνάκια"	2
"Βοήθεια κολλήσαμε"	1
"Η μελωδία της ευτυχίας"	1
"Θεοδώρα"	1

"Ο μάγος του Οζ"	4
"Ο καραγκιόζης φούρναρης"	3
"Όνειρο θερινής νυκτός"	3
"Ειρήνη (Αριστοφάνη)"	2
"Το σακάκι που βελάζει"	1
"Το βρεγμένο καπέλο"	1
" Ο φιλάργυρος (Μολιέρου)"	1
"Αρχοντοχωριάτης (Μολιέρου)"	1
"Ο μορμόλης"	1
"Ο λύκος και τα τρία γουρουνάκια"	1
"Αχαρνείς"	1
"Αντιγόνη (Σοφοκλή)"	1
"Όρνιθες"	1
"Ηλέκτρα"	1

Αφού καταγράψαμε ξεχωριστά τις απαντήσεις κάθε τάξης στη συγκεκριμένη ερώτηση θα παρουσιάσουμε στη συνέχεια ένα συγκεντρωτικό πίνακα των έργων - παραστάσεων ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών που τις ανέφερε.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Έργα - Παραστάσεις	Αριθμός παιδιών που τις ανέφεραν
Το μαγικό μαργαριτάρι	136 παιδιά
Το πυθάρι της Πανδώρας	121 παιδιά
"Καραγκιόζης"	64 παιδιά
Ο καραγκιόζης περιπτεράς	19 παιδιά
Ο Μέγας Αλέξανδρος και το φίδι	6 παιδιά
Ο Καραγκιόζης φούρναρης	3 παιδιά
Ο Καραγκιόζης παντοπώλης	1 παιδιά
Ο Καραγκιόζης βιβλιοπώλης	1 παιδιά
Ο Καραγκιόζης μάγειρας	1 παιδιά
Ο Καραγκιόζης στο διάστημα	1 παιδιά
Χωρίς οικογένεια	27 παιδιά

Εργαστήρι Θεατρικής Παιδείας	18 παιδιά
Κεραμιδοτέχναλος	15 παιδιά
Κόντρα στο ρεύμα	1 παιδιά
Βοήθεια Κολλήσαμε	1 παιδιά
Γίναμε όλοι μας κουτί -οι	1 παιδιά
Δημοτικός Κουκλοθίασος Τριτόμπα	18 παιδιά
Ο λύκος και τα τρία γουρουνάκια	3 παιδιά
Ο παπουτσωμένος γάτος	2 παιδιά
Αχαρνείς	2 παιδιά
Ειρήνη (Αριστοφάνη)	7 παιδιά
Βάτραχοι (Αριστοφάνη)	4 παιδιά
Μορμόλης	4 παιδιά
Όνειρο θερινής νυκτός	4 παιδιά
Ο μάγος του οζ	4 παιδιά
Η μελωδία της ευτυχίας	3 παιδιά
Το βρεγμένο καπέλο	3 παιδιά
Ορέστης	2 παιδιά
Όρνιθες	2 παιδιά
Ο φιλάργυρος	2 παιδιά
Το σακάκι που βελάζει	1 παιδιά
Αρχοντοχωριάτης	1 παιδιά
Αντιγόνη	1 παιδιά
Ηλέκτρα	1 παιδιά
Θεοδώρα	1 παιδιά

Προτού παρουσιάσουμε τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τις αποκρίσεις των μικρών μαθητών στην ερώτηση αυτή οφείλουμε να σταθούμε σε ένα σημείο που αποτελεί και το κύριο χαρακτηριστικό της: Ότι οι πιο πολλοί από τους ερωτηθέντες μαθητές περίπου τα 2/3 δεν έδωσαν καμιά απάντηση. Αυτό συνέβη για δύο βασικούς λόγους: ο ένας είναι ότι τα παιδιά δεν θυμόταν τον τίτλο κάποιας παράστασης που μέχρι τώρα είχαν παρακολουθήσει και ο άλλος ο όχι τόσο ευχάριστος κατά την προσωπική μου άποψη είναι ότι ορισμένα παιδιά στα πρώτα δέκα χρόνια της ζωής τους δεν είχαν την ευκαιρία

είτε μέσω του οικογενειακού περιβάλλοντος είτε μέσω του σχολείου να παρακολουθήσουν μια οποιαδήποτε μορφή παράστασης (θεατρική, κουκλοθέατρο)

Τα κυριότερα συμπεράσματα που προκύπτουν με βάση τα παραπάνω δεδομένα μπορούν να συνοψιστούν στα ακόλουθα:

Αρχικά γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι όλα τα παιδιά ανεξάρτητου ηλικίας αρέσκονται να παρακολουθούν παραστάσεις / θεάματα όλων των ειδών Παιδικό Θέατρο, Κουκλοθέατρο, Θεατρικό Παιχνίδι και βέβαια Θέατρο Σκιών αν και οι παραστάσεις αυτού του είδους είναι ελάχιστες στην πόλη μας στη Λάρισα.

Πολλές φορές όμως τα παιδιά χωρίς τη θέληση τους γίνονται "συνοδοί" των γονιών τους σε παραστάσεις ενηλίκων με αποτέλεσμα να παρακολουθούν ένα θέαμα που δεν ανταποκρίνεται στο νοητικό επίπεδο, στο γνωστικό αλλά και στα γενικότερα ενδιαφέροντά τους. Αυτό γίνεται φανερό από το γεγονός ότι πολλά παιδιά όπως φαίνεται άλλωστε και στο συγκεντρωτικό πίνακα των έργων θεαμάτων έφεραν ως παιδικές θεατρικές παραστάσεις έργα με τίτλους σαν τον "Ορέστη" του Ευριπίδη, "Βάτραχοι" του Αριστοφάνη, "Ειρήνη", "Ορνιθες" του Ευριπίδη χωρίς αυτό να σημαίνει ότι τα παιδιά δεν μπορούν να παρακολουθούν παραστάσεις με τέτοιου είδους περιεχόμενο αρκεί ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζονται να είναι ανάλογα προς το νοητικό επίπεδο, το γνωστικό καθώς και προς το κοινωνικό συναισθηματικό κόσμο των παιδιών.

Η παράσταση "Το μαγικό μαργαριτάρι" η οποία ανέβηκε από την Παιδική Σκηνή του Θεσσαλικού Θεάτρου πριν από δύο χρόνια και πιο συγκεκριμένα στις 20-12-96 αποτελεί την πιο συχνά εμφανιζόμενη απάντηση αφού την ανέφεραν 136 παιδιά στο σύνολο των 415 που απάντησαν. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων παιδιών παρακολούθησε την παράσταση με το σχολείο δεν ήταν δηλαδή θέμα δικής τους προσωπικής επιλογής αλλά επιλογή και ευθύνη του ίδιου του σχολείου. Σε αντίθετη περίπτωση οι απαντήσεις και συνεπώς τα αποτελέσματα θα ήταν πολύ διαφορετικά.

Ακόμη οι μικροί μαθητές αναφέρουν συχνά ως απάντηση παραστάσεις του θεάτρου Σκιών. Αυτό άλλωστε ήταν αναμενόμενο μια και ο Καραγκιόζης

βρίσκεται στην πρώτη θέση προτίμησης τους όπως προέκυψε από τις αποκρίσεις των ιδίων στην προηγούμενη ερώτηση.

Τελειώνοντας την παρουσίαση των κυριότερων συμπερασμάτων κρίνεται σκόπιμο να αναφέρουμε και το ακόλουθο κατά τη γνώμη μου ευχάριστο γεγονός, που επιτρέπει να ελπίζουμε σε ένα καλύτερο ποσοτικά και κυρίως ποιοτικό παιδικό θέατρο σε όλες τις μορφές του όχι μόνο στην πόλη της Λάρισας αλλά και στα γύρω περίχωρα: τα μικρότερα των τεσσάρων τάξεων παιδιά, μαθητές δηλαδή της Γ΄ τάξης κατέγραψαν περισσότερους τίτλους έργων παραστάσεων από ότι τα μεγαλύτερα. Αυτό σημαίνει ότι αρχίζει να καλλιεργείται ένα γόνιμο έδαφος για την άνθηση και περαιτέρω αναβάθμιση του τοπικού παιδικού θεάτρου με τελική κατάληξη τη δημιουργία ενός μακροχρόνιου θεατρικού θεσμού.

Τέλος σχετικά με τις απαντήσεις των παιδιών για τα πρόσωπα τα οποία επιθυμούν να πηγαίνουν ή συνήθως πηγαίνουν στο θέατρο και παρακολουθούν παραστάσεις μπορούμε να συμπεράνουμε τα ακόλουθα αφού πρώτα βέβαια παρουσιάσουμε τα αποτελέσματα της έρευνας.

Γονείς	Σχολείο	Φίλοι
Γ΄ 50 παιδιά	Γ΄ 58 παιδιά	Γ΄ 9 παιδιά
Δ΄ 76 παιδιά	Δ΄ 60 παιδιά	Δ΄ 20 παιδιά
Ε΄ 83 παιδιά	Ε΄ 47 παιδιά	Ε΄ 24 παιδιά
ΣΤ΄ 74 παιδιά	ΣΤ΄ 80 παιδιά	ΣΤ΄ 52 παιδιά
Σύνολο:233 παιδιά	Σύνολο:245 παιδιά	Σύνολο:105 παιδιά

Με βάση αυτά τα δεδομένα γίνεται αντιληπτό ότι τα περισσότερα παιδιά και δη τα μικρότερα προτιμούν να πηγαίνουν ή συνήθως πηγαίνουν στο θέατρο με τους γονείς τους είτε για να παρακολουθήσουν μια παιδική παράσταση είτε ως "συνοδοί" των γονιών τους σε παράσταση ενηλίκων.

Από τα παραπάνω γίνεται ακόμη φανερός ο ρόλος των γονιών, την επαφή του παιδιού όχι απλώς με το θέατρο αλλά με το ποιοτικό παιδικό θέατρο σε όλες τις μορφές του και γενικότερα με την τέχνη μια και στα πρώτα χρόνια ζωής του παιδιού οι γονείς είναι αυτοί που έχουν το δικαίωμα επιλογής και ταυτόχρονα την ευθύνη για τα θεάματα των μικρών θεατών.

Παρόλα αυτά αρκετοί είναι και οι μαθητές - παιδιά που επιθυμούν να πηγαίνουν στο θέατρο με το σχολείο - πάντα βέβαια με επιλογή και ευθύνη

του ίδιου του σχολείου. Αυτή η προτίμησή τους ερμηνεύεται ως εξής : η απάντηση "σχολείο" περικλείει και τις άλλες δύο προτιμήσεις, γονείς, φίλοι μια και οι δάσκαλοι / δασκάλες κατά τη διάρκεια του καθημερινού σχολικού προγράμματος αντικαθιστούν κατά κάποιον τρόπο τους γονείς ενώ οι φίλοι των παιδιών αυτής της ηλικίας προέρχονται κατά κύριο λόγο από το σχολικό περιβάλλον.

Ενώ τέλος πολύ λιγότερα είναι τα παιδιά που επιθυμούν να πηγαίνουν ή που συνήθως πηγαίνουν στο θέατρο με φίλους. Αυτή η απάντηση δόθηκε κυρίως από τα μεγαλύτερα παιδιά, μαθητές της ΣΤ΄ τάξης και αυτό γιατί φθάνοντας τα παιδιά στο δωδέκατο έτος της ηλικίας τους απομακρύνονται και ανεξαρτοποιούνται, κατά κάποιο τρόπο και σε ένα μεγαλύτερο βαθμό από ότι παιδιά μικρότερης ηλικίας από το οικογενειακό περιβάλλον. Με άλλα λόγια οι φίλοι αρχίζουν να καταλαμβάνουν μια ισχυρή θέση στη ζωή των παιδιών.

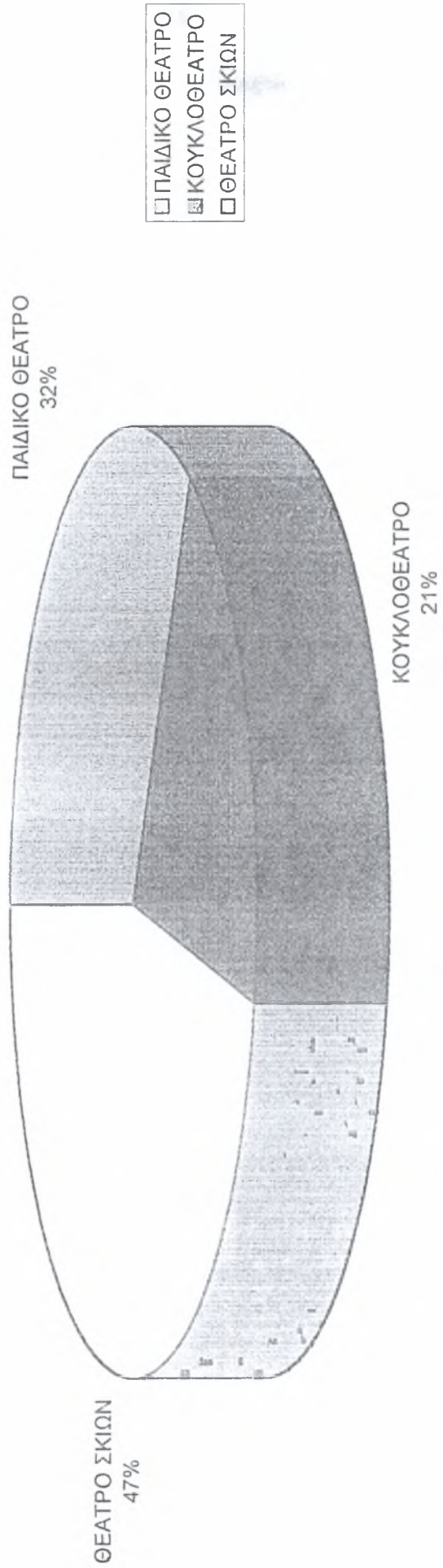
Συμπέρασμα

Συμπερασματικά και μετά την ολοκλήρωση της παρουσίασης τόσο της έρευνας των αποτελεσμάτων της, όσο και των κυριότερων συμπερασμάτων που προέκυψαν είναι ανάγκη να επισημάνουμε ότι τα μικρά παιδιά αρέσκονται να παρακολουθούν θεάματα όλων των ειδών (Παιδικό Θέατρο, Κουκλοθέατρο) αν και η ιδιαίτερη προτίμησή τους αναφέρεται στο Θέατρο Σκιών και στον Κινηματογράφο.

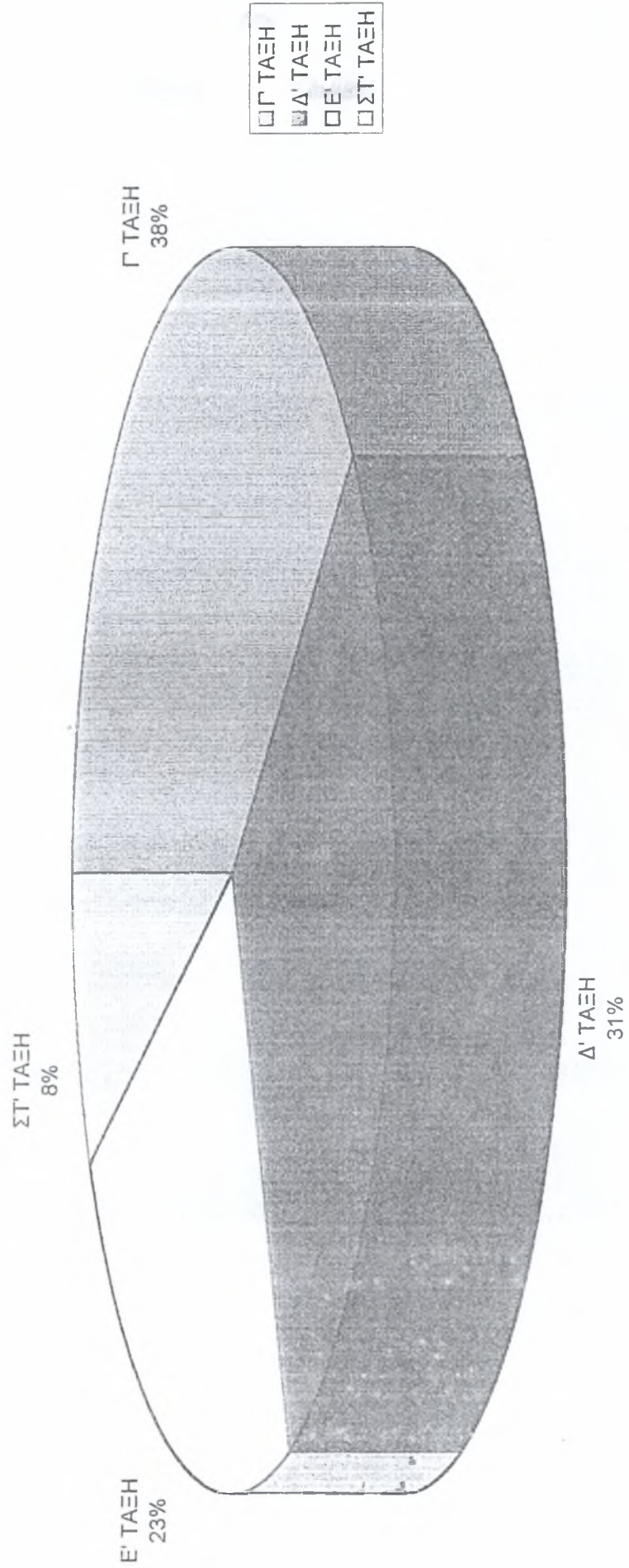
Αυτό όμως που έχει ιδιαίτερη σημασία και καταδεικνύεται από την παρούσα έρευνα είναι ο σημαντικός ρόλος των γονέων και του σχολείου στην πρώτη επαφή του παιδιού με το θέατρο και γενικότερα με την Τέχνη. Με άλλα λόγια στα πρώτα χρόνια της ζωής του παιδιού πρώτιστα οι γονείς και κατά δεύτερον το σχολείο έχουν την ευθύνη για τις επιλογές των παραστάσεων - θεαμάτων των ανήλικων θεατών.

Τελειώνοντας κρίνεται σκόπιμο να τονίσουμε ότι έρευνες αυτού του είδους πρέπει να πραγματοποιούνται σε συχνή βάση έτσι ώστε να καταγράφονται οι προτιμήσεις και γενικότερα οι αισθητικές ανάγκες των μικρών θεατών. Για το λόγο αυτό θέλω να ευχαριστήσω για μια ακόμη φορά όλους όσους συνέβαλαν στην πραγματοποίηση αυτής της έρευνας.

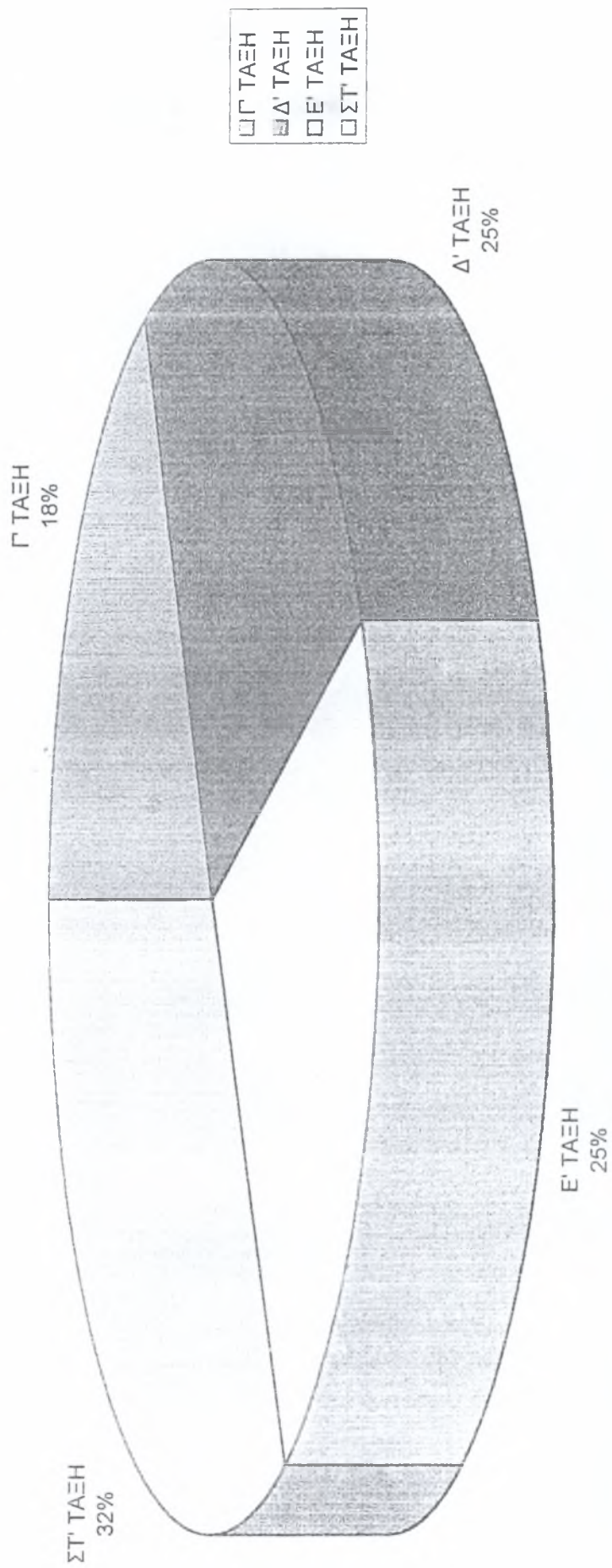
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ 1η ΕΡΩΤΗΣΗ



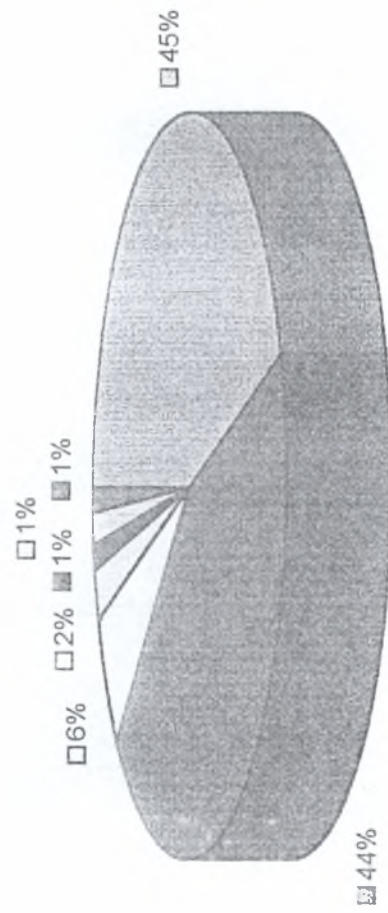
ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΗΣΑΝ



ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΑΝΤΗΣΑΝ

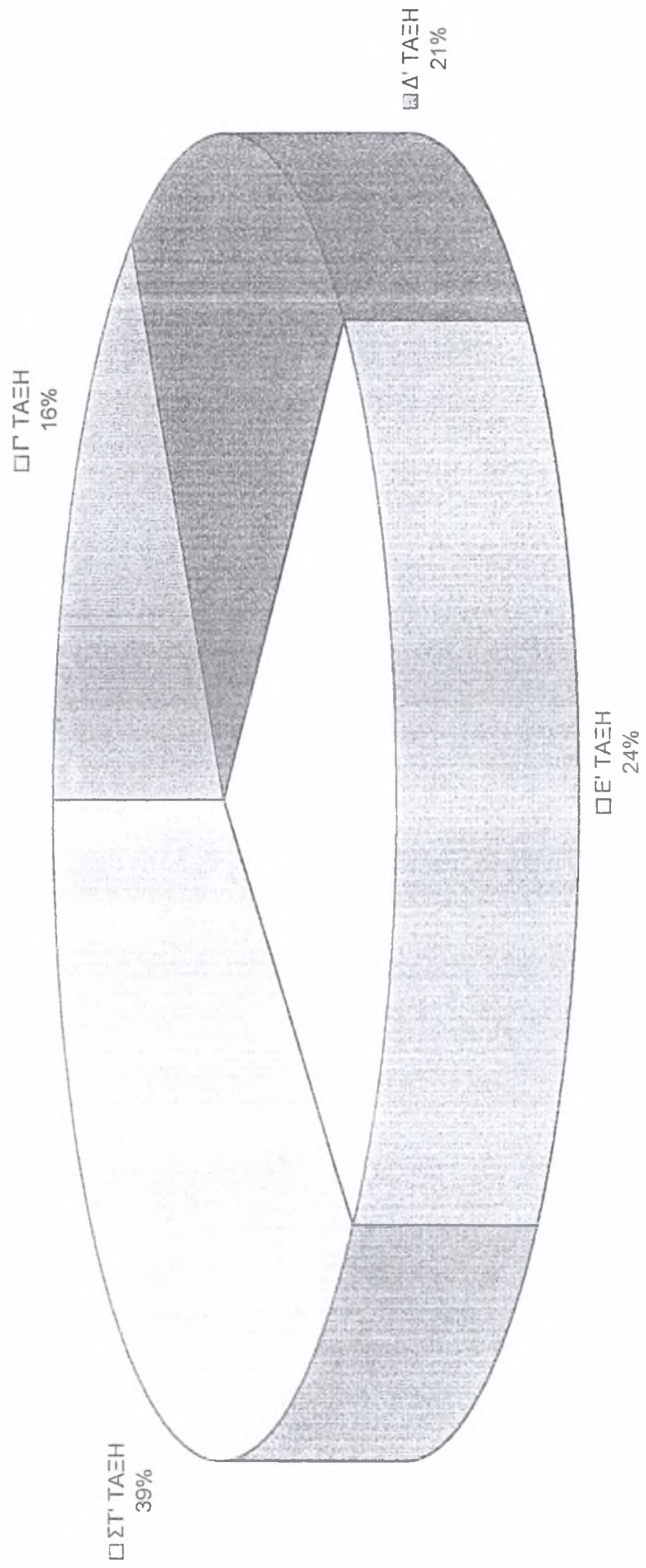


ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΡΩΤΗΣΗ

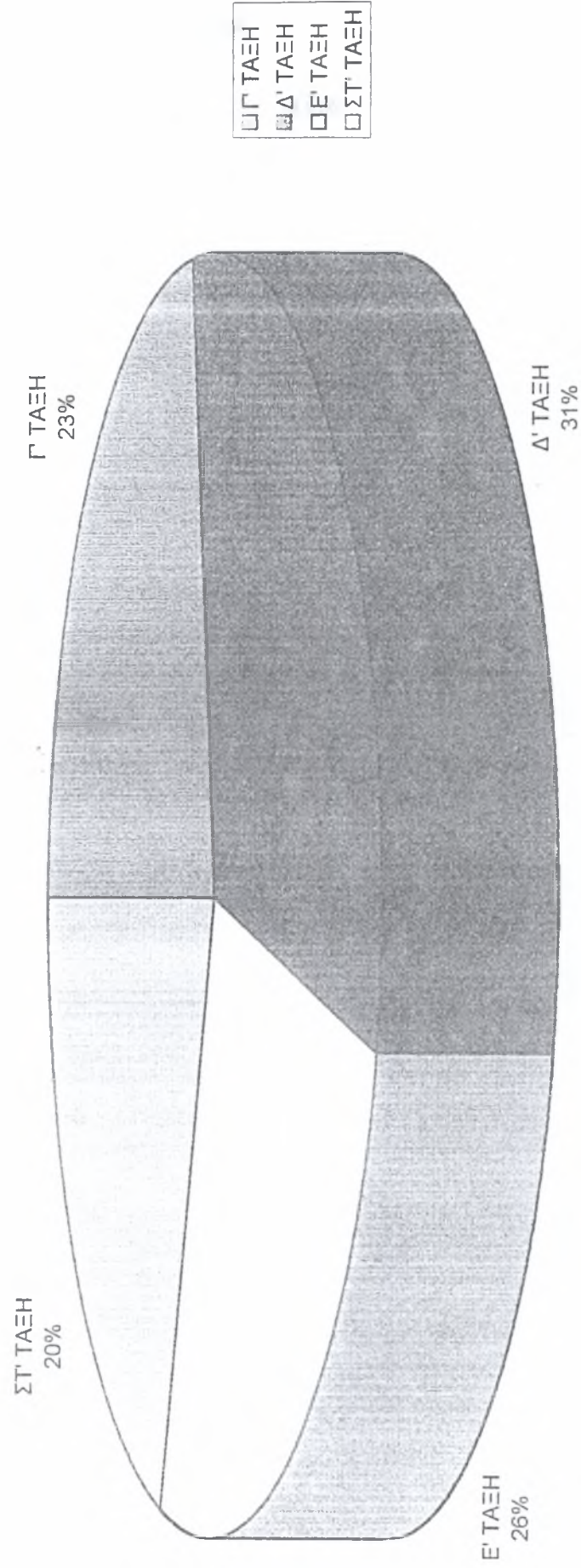


- ΤΟ ΜΑΓΙΚΟ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙ
- ΤΟ ΠΥΘΑΡΙ ΤΗΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ
- ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ
- ΚΕΡΑΜΙΔΟΤΡΕΧΑΛΟΣ
- ΤΙΡΙΤΟΜΠΑ
- Ο ΠΑΠΟΥΤΣΩΜΕΝΟΣ ΓΑΤΟΣ
- ΚΟΝΤΡΑ ΣΤΟ ΡΕΥΜΑ

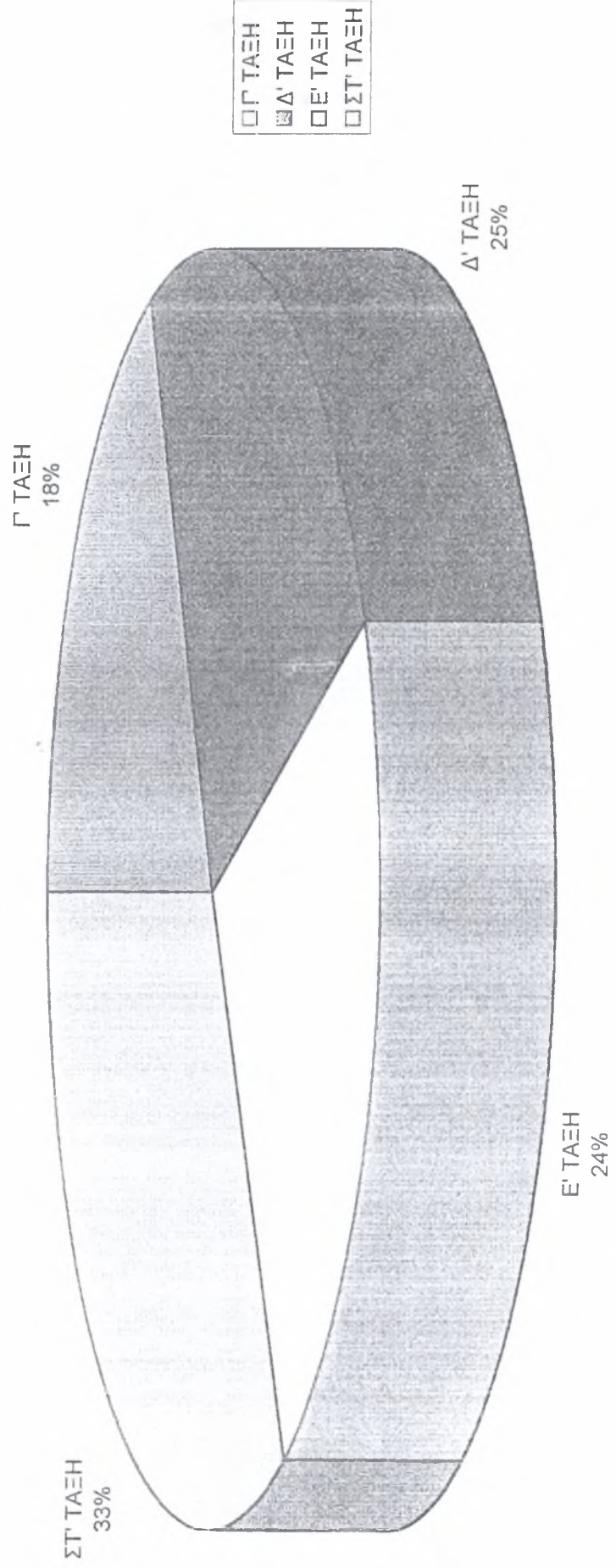
2η ΕΡΩΤΗΣΗ - ΑΠΑΝΤΗΣΑΝ



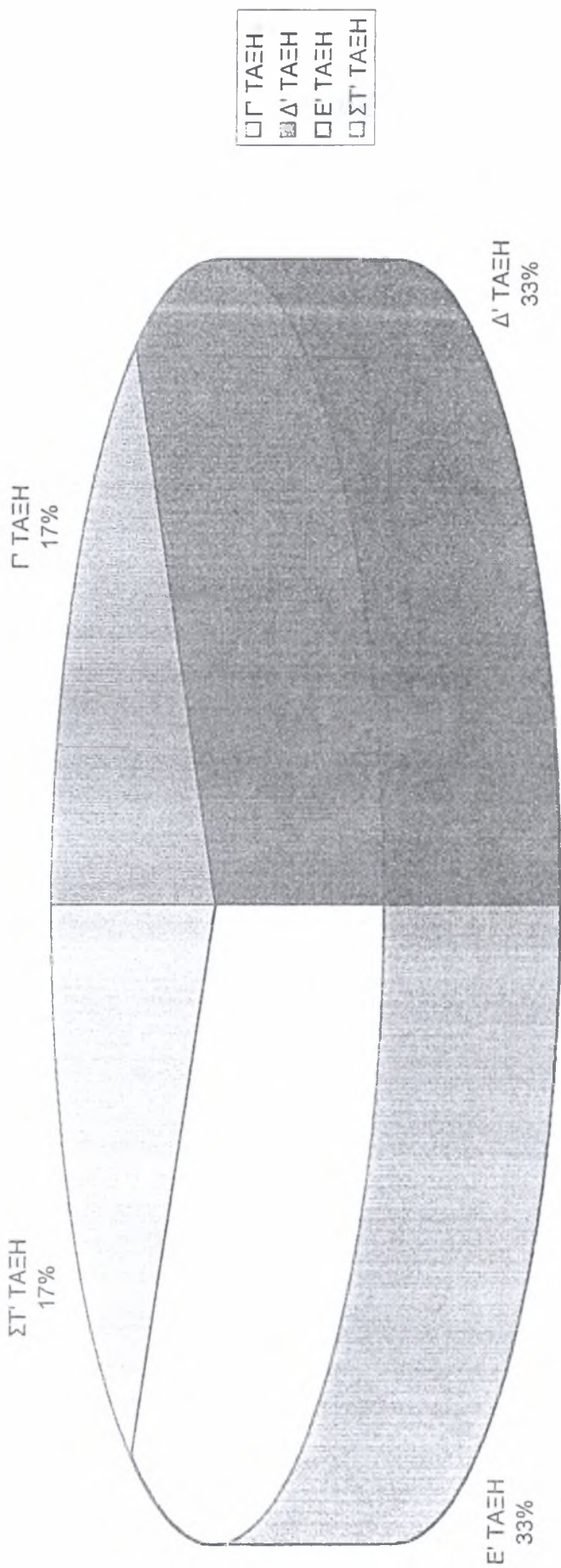
2η ΕΡΩΤΗΣΗ - ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΗΣΑΝ



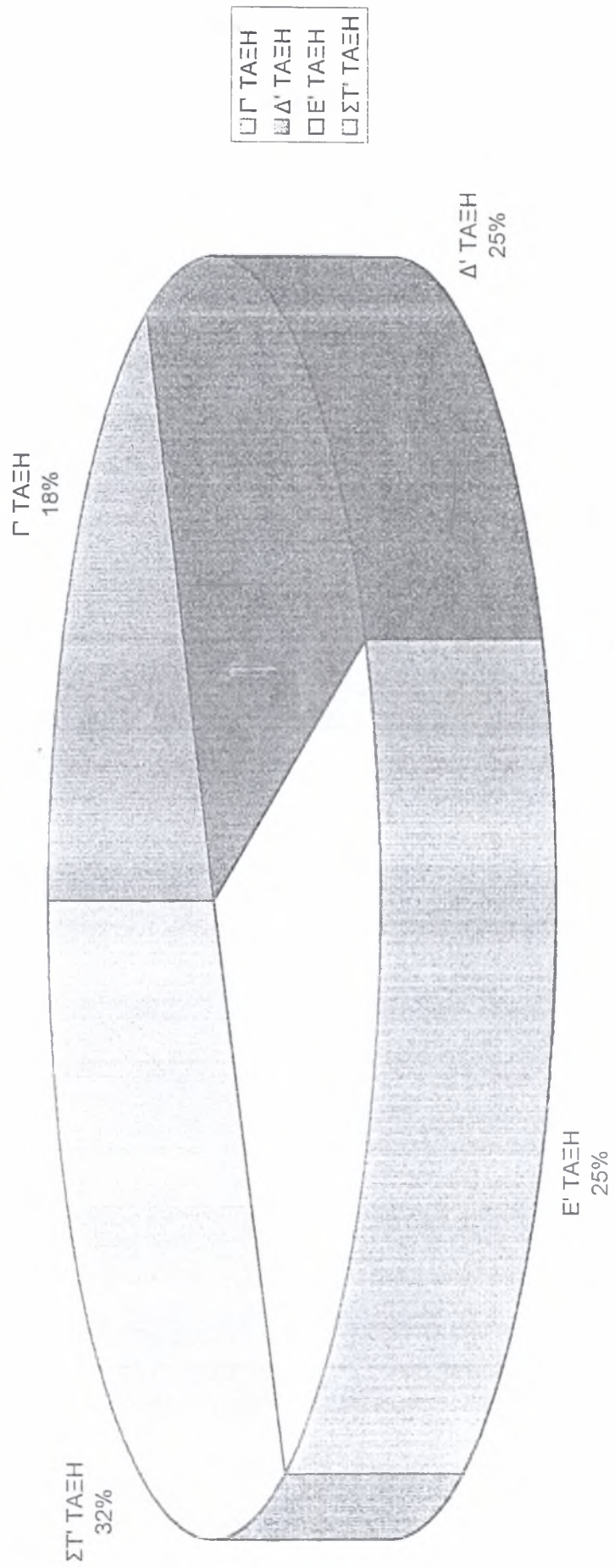
3η ΕΡΩΤΗΣΗ - ΑΠΑΝΤΗΣΑΝ



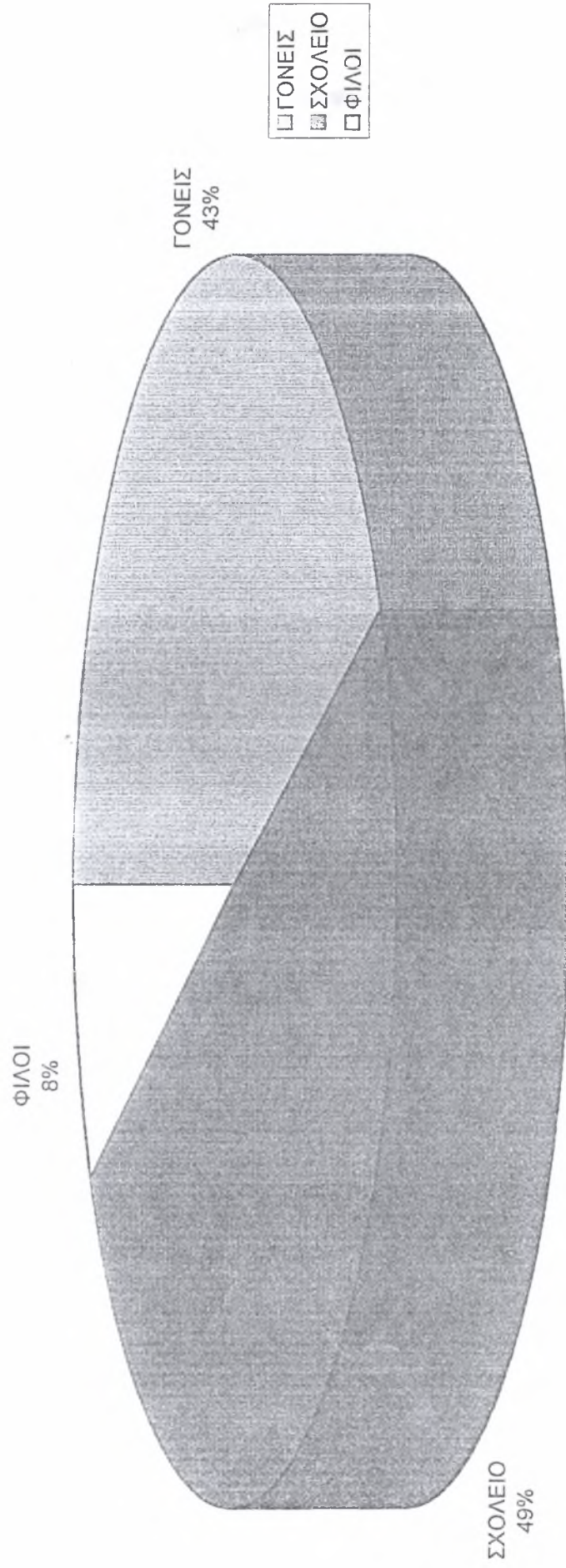
3η ΕΡΩΤΗΣΗ - ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΗΣΑΝ



3η ΕΡΩΤΗΣΗ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΙΔΙΩΝ



3η ΕΡΩΤΗΣΗ



ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Στο τελευταίο αυτό κεφάλαιο θα παρουσιάσουμε τις απόψεις ορισμένων ατόμων οι οποίοι καταβάλλουν μια σημαντική προσπάθεια για την προώθηση και αναβάθμιση του παιδικού θεάτρου και των κυριοτέρων μορφών του όχι μόνο στην πόλη της Λάρισας αλλά και στα γύρω περίχωρα.

Για το λόγο αυτό απευθυνθήκαμε και ζητήσαμε τις απόψεις τριών ατόμων - του κ.Γιώργου Τσαγκούλη, προέδρου του Θεσσαλικού Θεάτρου, της κ. Σοφίας Φουτζοπούλου, κουκλοπαίχτριας μέλος του Δημοτικού Κουκλοθιάσου "Τιριτόμπα" καθώς και της κ. Δήμητρας Τσουκαρέλα υπεύθυνης του Εργαστηρίου Θεατρικής Παιδείας - με λαμπρή σταδιοδρομία και σημαντική προσφορά στο χώρο του παιδικού θεάτρου και όχι μόνο.

3.1 Συνέντευξη με τον κ. Γεώργιο Τσαγκούλη πρόεδρο του Θεσσαλικού Θεάτρου

-Το "Θεσσαλικό Θέατρο", το "δικό μας θέατρο" όπως από τη πρώτη στιγμή το αποκαλούν οι Λαρισαίοι και οι Θεσσαλοί, συμπλήρωσε ήδη 23 χρόνια ζωής, 23 χρόνια γόνιμα γεμάτα ενθουσιασμό πείσμα, πίστη αλλά και προσφορά όχι μόνο στο κοινό των ενηλίκων αλλά και στο παιδικό νεανικό κοινό.

Η πρώτη ερώτηση μου αφορά την επαρκή ή μη υπηρετήση του Παιδικού Θεάτρου γενικότερα και ειδικότερα στην πόλη της Λάρισας.

-Οι παιδικές παραγωγές που ανεβαίνουν σε όλη την Ελλάδα και από τα Δημοτικά Περιφερειακά Θέατρα και από τα Ελεύθερα θέατρα επιχορηγούμενα και μη στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη πιστεύω ότι είναι αρκετά τουλάχιστον για τα δικά μου μέτρα.

Το Θεσσαλικό θέατρο πάντοτε όποτε μπορεί και έχει την ευχέρεια του χώρου προπαντός μια και τα τελευταία χρόνια αντιμετωπίζει πρόβλημα χώρου ανεβάζει παιδικό θέατρο. Βέβαια υπήρξε μια περίοδος κάπου πέντε ετών περίπου που δεν είχε ανέβει παιδική παράσταση. Την περίοδο 1996-97 ανέβηκε "Το μαγικό μαργαριτάρι" όπου πιστεύω ήταν μια μεγάλη επιτυχία και προσφορά στα παιδιά της πόλης μας.

-Τη φετινή χρονιά δηλαδή για το έτος 1998, το Θεσσαλικό θέατρο δεν ανέβασε - παρουσίασε παιδική θεατρική παράσταση κάτι το οποίο έκανε τα προηγούμενα χρόνια και μάλιστα με μεγάλη επιτυχία.

Εξηγήστε μας τους λόγους της απουσίας της Παιδικής Σκηνής του Θεσσαλικού Θεάτρου από τα θεατρικά δρώμενα στη πόλη μας και αναφέρετε μας κάποιο μελλοντικό σχέδιο αν βέβαια υπάρχουν.

-Το Θεσσαλικό Θέατρο όπως ξέρετε εδώ και ένα χρόνο αντιμετωπίζει πρόβλημα στέγης. Έχει μόνο σαν χώρο σαν αίθουσα το θεατράκι του Μύλου που η χωρητικότητα (170 θέσεις) είναι μικρή για να ανέβει ένα παιδικό θέατρο. Όμως προτεραιότητα δίνεται πάντοτε στις μεγάλε παραγωγές που απευθύνονται σε περισσότερο κοινό όχι τόσο σε παιδιά αλλά σε μαθητές

Λυκείου. Καμιά χρονιά δεν στερήσαμε το δικαίωμα και την υποχρέωση του Παιδικού Θεάτρου να κάνει κάποιες παραγωγές που να απαιτούν δεύτερο θεατράκι. Το τελευταία χρόνια καθαρό θέατρο δεν υπάρχει λόγω έλλειψης στέγης.

3.2 Συνέντευξη με την κ. Σοφία Φουτζοπούλου κουκλοπαίχτρια, μέλος του Δημοτικού Κουκλοθιάσου "Τιριτόμπα"

-Ο Δημοτικός Κουκλοθιάσος "ΤΙΡΙΤΟΜΠΑ" συμπληρώνει φέτος δεκαπέντε χρόνια ζωής δημιουργίας. Αναμφίβολα προσέφερε άλλα και θα προσφέρει πολλά όσον αφορά την προώθηση του κουκλοθεάτρου, ως ένα από τα κυριότερα είδη του παιδικού θεάτρου, τόσο στην πόλη της Λάρισας αλλά και πανελληνίως και όχι μόνο. Επιπλέον στη δεκαπεντάχρονη πορεία του χάρισε αρκετές ξέγνοιαστες και χαρούμενες στιγμές στους μικρούς και όχι μόνο φίλους του.

Θα θέλαμε λοιπόν να μας πείτε λίγα λόγια για το ξεκίνημα αυτής της προσπάθειας αλλά και για την μέχρι τώρα πορεία - περιπλάνηση του στο μαγευτικό χώρο του κουκλοθεάτρου.

-Ο Δημοτικός Κουκλοθιάσος "ΤΙΡΙΤΟΜΠΑ" ξεκίνησε πριν από δεκαπέντε χρόνια εδώ στη Λάρισα. Τον ξεκίνησε πρώτος ο κ. Κώστας Χατζηανδρέου με δική του πρωτοβουλία και δικό του μεράκι και αμέσως τον επόμενο χρόνο μετά από την πρώτη παράσταση που είχαμε δώσει, συναντηθήκαμε και δημιουργήσαμε το Κουκλοθέατρο το οποίο συνεχίζει και λέγεται κουκλοθιάσος "ΤΙΡΟΤΟΜΠΑ". Δέκα χρόνια μετά την ίδρυση του έγινε Δημοτικός Κουκλοθιάσος δηλαδή υπάγεται στο Δήμο από όπου και επιχορηγείται για σκηνικά και κουστούμια. Έχει μια σκηνή χειμερινή στο Μύλο του Παππά, Γεωργιάδου 53, στη Λάρισα και μια καλοκαιρινή σκηνή το θερινό κουκλοθέατρο που λένε το "Κουκλόσπιτο" που βρίσκεται στο πάρκο του Αλκαζάρ. Παραστάσεις δίνει στο Κουκλοθέατρο του Μύλου για σχολεία και τα Σαββατοκύριακα για το κοινό. Είναι από τις μοναδικές σκηνές που υπάρχουν στην Ελλάδα σαν δημοτική σκηνή Κουκλοθεάτρου όπως επίσης και το θερινός. Το καλοκαίρι επίσης πέρα από το Κουκλόσπιτο του Αλκαζάρ δίνει παραστάσεις σε συνοικίες αλλά ως επί τον πλείστον στο εξωτερικό. Φέτος για το 1998 δώσαμε μια παράσταση στη Σίλιστρο της Βουλγαρίας όπου διοργανώθηκε κουκλοθέατρο για παιδιά από 2 μέχρι 12 ετών με το έργο "Ο λύκος και τα τρία γουρουνάκια" όπου και πήραμε το 1^ο βραβείο σκηνοθεσίας καθώς και το 1^ο βραβείο γυναικείου ρόλου πάντα με το έργο "Κάτι από

Αριστοφάνη" σε παγκόσμιο φεστιβάλ Κουκλοθέατρο όπου υπήρχαν τριακόσια (300) σχήματα από όλο τον κόσμο και όπου εκεί πάλι πήραμε το 1^ο βραβείο σκηνοθεσίας και σκηνογραφίας. Αυτή τη χρονιά παίξαμε ακόμη στο Βουκουρέστι της Ρουμανίας.

Τις προηγούμενες χρονιές λάβαμε σε φεστιβάλ στο Πακιστάν στη Σλοβενία, στην Ιταλία, στο Παρίσι, στην Αγγλία, στην Τσεχία, στην Πολωνία, στην Τουρκία, στα Σκόπια, στη Σερβία, στο Βελιγράδι. Εμείς πάντα παίρνουμε μέρος σε όλα τα βαλκανικά φεστιβάλ που γίνονται κάθε χρόνο.

Θα ήθελα να πω ότι εμείς είμαστε κουκλοπαίχτριες. Έχουμε σπουδάσει στην Ανώτατη σχολή στο πανεπιστήμιο της Πολωνίας στο Βράτσλαβ. Κάναμε ηθοποιία για κουκλοθέατρο. Το πανεπιστήμιο που είναι το καλύτερο σε όλον τον κόσμο μαζί με το πανεπιστήμιο της Ρωσίας έχει τμήματα από όλο τον κόσμο. Μετά πήγαμε και δουλέψαμε στο θέατρο "Mipor" της Τσεχίας στην Πράγα για δύο χρόνια. Επίσης έχουμε δουλέψει στην Ιταλία όπου και κάναμε έργα για μεγάλους εκτός από μικρούς όπως το "in memoria" σε ποίηση Μαγιακόφσκυ, Πάστερνακ και τη ραψωδία 7 στα αρχαία Ελληνικά όπου και αποσπάσαμε το πρώτο βραβείο. Επίσης έχουμε παίξει εδώ στην Ελλάδα σε όλες τις μεγάλες πόλεις και συνεχίζουμε όσο αντέχουμε.

-Μετά από όλη αυτή την πορεία και μέσα από την περιπλάνησή σας στο χώρο του κουκλοθεάτρου θα θέλατε να μας πείτε ποιες και τι "είδους" εμπειρίες έχετε αποκτήσει;

Αυτό που αποκομίσαμε όλα αυτά τα χρόνια σαν εμπειρία για μας ήταν πρώτα από όλα ότι πραγματοποιήσαμε τα δικά μας προσωπικά όνειρα. Κάναμε πραγματικότητα το παραμύθι γιατί όλοι οι άνθρωποι για ένα παραμύθι μόνο που το παραμύθι που παίζουμε εμείς είναι λίγο πιο γλυκανάλατο. Αλλά τα όνειρά μας τα πραγματοποιήσαμε και ακόμη βεβαίως τα πραγματοποιούμε. Είναι το βελινικές το δικό μας το οποίο ευτυχώς είναι αρκετό μεγάλο είναι παγκόσμιο. Έτσι μπορούμε να γνωρίζουμε και ανθρώπους και συναδέλφους κουκλοπαίχτες από όλο τον κόσμο. Το τι αποκομίσαμε από τα παιδιά είναι το πιο γλυκό και το πιο σεβαστό για μας γιατί οι μικροί μας φίλοι, βλέποντας τις παραστάσεις είναι αυτοί και η πιο σκληρή -οι κριτική-οι.

Βλέπουμε την πορεία του έργου και από αυτούς προσπαθούμε να μαθαίνουμε πάντα και συνήθως μετά την πρεμιέρα πως πηγαίνει το έργο μας και τι ανταπόκριση θα έχει στο κοινό όχι μόνο στους μικρούς αλλά και στους μεγάλους. Αυτή / Αυτοί άλλωστε είναι η καλύτερη - οι κριτική-οι για μας.

-Η τελευταία ερώτηση αφορά τα φετινά σχέδια κουκλοθεατρικές παραστάσεις του "Τιριτόμπα" που αναμφίβολα θα χαρίσουν για μια ακόμη φορά στους μικρούς κυρίως θεατές μοναδικές στιγμές απόλαυσης χαράς και προπαντός γέλιου.

-Για φέτος ανεβάσαμε τον "Μικρό Κύριο Πρίγκιπα". Είναι μία συνεργασία με το Πανεπιστήμιο της Ιατρικής. Είναι ένα ερέθισμα που μας έδωσαν οι γιατροί όταν μας επισκέφθηκαν και μας ζήτησαν μία παράσταση που να έχει σχέση με τη ρύπανση και κατ' ουσία με το άσθμα και έτσι ανέβηκε ο "Μικρός Πρίγκιπας" ο οποίος ήταν βέβαια στα σκαριά για να βγει αλλά όχι μ' αυτήν την προοπτική. Τελικά το πείραμα πέτυχε απ' ότι καταλάβαμε και από εμάς τους ίδιους αλλά και από τους μικρούς και μεγάλους φίλους καθώς και από τους γιατρούς. Είχε αρκετή ανταπόκριση και τώρα ξεκινάμε μία περιοδεία στις μεγαλύτερες πόλεις της Ελλάδος και στο εξωτερικό βέβαια. Έχει ένα φανταστικό σκηνικό αρκετά προχωρημένο θα έλεγα για τα ελληνικά πράγματα αλλά και για έξω.

Πιστεύω ότι μ' αυτό το έργο θα πάρουμε αρκετά καλές κριτικές και στο εξωτερικό γιατί για μας πλέον το κουκλοθέατρο, εκεί που μπορούμε και παίζουμε με καλύτερη διάθεση και όπου υπάρχουν άνθρωποι που το καταλαβαίνουν ακόμα καλύτερα είναι το εξωτερικό δηλαδή είναι τα Βαλκάνια, η Ευρώπη, η Ασία, η Αμερική που σκοπεύουμε να πάμε ακόμη και η Αυστραλία.

3.3 Συνέντευξη με την κ. Δήμητρα Στραγαλινού - Τσουκαρέλα παιδαγωγός θεάτρου - υπεύθυνη του Εργαστηρίου Θεατρικής Παιδείας

Προτού προχωρήσουμε στο κύριο μέρος της συζήτησης θα θέλαμε αρχικά να μας αυτοσυστηθείτε λέγοντας μας λίγα λόγια για τη μακρόχρονη και πολύπλευρη δραστηριότητα σας στο χώρο του παιδικού θεάτρου και ειδικότερα στο χώρο του θεατρικού παιχνιδιού.

Είμαι η Δήμητρα Τσουκαρέλα. Γεννήθηκα το 1962 στην Πολωνία και είμαι ελληνοπολωνικής καταγωγής. Σπούδασα στην πόλη Βροτσλαβ της Πολωνίας στο τμήμα εκπολιτιστικό - παιδαγωγικό και απέκτησα το δίπλωμα και την ειδικότητα της παιδαγωγού θεάτρου. Διδάχτηκα μαθήματα θεάτρου από αξιόλογα πρόσωπα της θεατρικής τέχνης, γνωστά στην Ευρώπη όπως ο Χένρικ Τομασέφσκι και Γέρζι Γκροτόφσκι, καθώς και μαθήματα παιδοψυχολογίας. Στη συνέχεια εργάστηκα για 5 χρόνια σε εργαστήρι θεατρικής παιδείας και σε παιδικούς σταθμούς εφαρμόζονταν τη μέθοδο της δραματοθεραπείας. Επίσης είχα επαφή με το θέατρο "Πράσινο Φανάρι" στο οποίο εμβάθυνα τις γνώσεις μου σε θέματα κινησιολογίας, αυτοσχεδιασμού παντομίμας και σκηνογραφίας. Το 1990 ήρθα στην Ελλάδα και εγκαταστάθηκα μόνιμα στη Λάρισα. Συνεργάστηκα με διάφορους ιδιωτικούς και κρατικούς φορείς διδάσκοντας θεατρικό παιχνίδι για παιδιά. Δίδαξα σε διάφορα σεμινάρια όπως του Θεσσαλικού Θεάτρου της Πρόνοιας. Το 1991-92 ανέβασα με επιτυχία δύο δικά μου έργα παντομίμας και μαύρου θεάτρου με τίτλο "ΩΡΑ ΜΗΔΕΝ" και "ΑΝΘΡΩΠΑΚΙ". Επίσης έχω οργανώσει πληθώρα εκδηλώσεων θεατρικού παιχνιδιού αφιερωμένες στο παιδί, στη Λάρισα και σε άλλες πόλεις της Θεσσαλίας. Ακόμη δημιούργησα υπό τον Πολιτιστικό Οργανισμό του Δήμου Λάρισας τμήματα θεατρικού παιχνιδιού για παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας.

Το Σεπτέμβριο του 1993 δημιούργησα στη Λάρισα δικό μου Εργαστήρι Θεατρικής Παιδείας και Θεατρικού Παιχνιδιού όπου συμμετέχουν παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας παιδιά γυμνασίου - λυκείου και ενήλικες. Επίσης λειτουργεί θεατρική ομάδα ενηλίκων η οποία διοργανώνει διάφορες εκδηλώσεις, παραστάσεις ποιητικές βραδιές. Ακόμη για τρία χρόνια δίδαξα στο Π.Ε.Κ. Λάρισας θεατρική παιδεία και κυρίως θεατρικό παιχνίδι μέσα από

την πρακτική και θεωρητική προσέγγιση ενώ φέτος διδάσκω στο Ι.Ε.Κ. Λάρισας στο τμήμα Δραστηριότητες δημιουργίας και έκφρασης.

-Ποια πιστεύετε ότι είναι η συμβολή του θεατρικού παιχνιδιού στη γενικότερη ανάπτυξη του παιδιού;

-Το θεατρικό παιχνίδι είναι μια μέθοδος δια παιδαγωγώησης βασιζόμενη στην απελευθέρωση μέσα από διάφορες μορφές θεάτρου και αισθητικής αγωγής η οποία δρα ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε ηλικίας. Έτσι συμβάλλει στην πιο εύκολη προσαρμογή του παιδιού στο σχολείο στην κοινωνικοποίηση του, στην απελευθέρωση της φαντασίας καθώς και στην εξοικίωση και ευαισθητοποίηση του πάλι σε μαθήματα αισθητικής αγωγής. Ακόμη βοηθά το παιδί να ξεπεράσει τυχόν αναστολές και συμπλέγματα κατωτερότητας αλλά και να διαφύγει από τον καθημερινό άγχος.

-Πιστεύεται ότι υπάρχουν διαφορές μεταξύ μιας παιδικής θεατρικής παράστασης και μιας παράστασης για ενήλικους;

-Όσον αφορά τις διαφορές ανάμεσα σε θεατή - παιδί και στο θεατή ενήλικο πρέπει να επισημάνουμε ότι είναι πολύ σημαντικές. Αυτοί που ασχολούνται με το ανέβασμα παιδικών παραστάσεων πρέπει πρώτα από όλα να είναι παιδαγωγοί να έχουν δηλαδή πολλές γνώσεις πάνω στην παιδοψυχολογική ανάπτυξη του παιδιού και κυρίως να είναι πολύ προσεκτικοί στην επιλογή του έργου γιατί πρέπει να ξέρουμε ότι μέσα από τη συγκεκριμένη παράσταση δρούμε ανάλογα στην ανάπτυξη του παιδιού και επεμβαίνουμε στον συναισθηματικό του κόσμο. Από την άλλη οφείλουν να γνωρίζουν ότι το παιδί είναι ένας απαιτητικός θεατής που καταλαβαίνει το ωραίο, το καλό το σωστό από το στημένο και το πρόχειρα φτιαγμένο. Ο ενήλικας θα ξεχωρίσει την καλή παράσταση την κακή και ως θεατής θα προσπαθήσει είτε να φύγει από το θέατρο είτε απλώς να την παρακολουθήσει. Το παιδί όμως ακόμη και κατά τη διάρκεια της παράστασης όταν βλέπει κάτι βαρετό, κάτι που δεν έχει νόημα αρχίζει να αντιδρά μιλώντας και φωνάζοντας. Αυτό σημαίνει πρώτον ότι εμείς οι σκηνοθέτες και ηθοποιοί πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί και δεύτερο πρέπει να έχουμε μια επαφή με το ίδιο το παιδί - θεατή κάτι το οποίο δεν είναι αναγκαίο με τον ενήλικα θεατή. Για παράδειγμα όταν ανεβάζουμε

μια κούκλα μπορεί κάποια στιγμή να αρχίσει να συνομιλεί μαζί της ρωτώντας την "Κουκλίτσα γιατί έχεις σγουρά μαλλιά;" Στο ρόλο όμως του ηθοποιού δεν υπήρχε αυτή η απάντηση ούτε ο συγκεκριμένος διάλογος. Αν ο ηθοποιός αμελήσει την ερώτηση του παιδιού τότε αυτό αρχίζει να νοιώθει το ψεύτικο που ήδη υπάρχει στην παράσταση. Έτσι ο ηθοποιός πρέπει να είναι πανέτοιμος να αυτοσχεδιάζει αλλά και να διαθέτει ελεύθερη φαντασία για να μπορεί να απαντά στις ερωτήσεις των μικρών θεατών χωρίς παράλληλα να απομακρύνεται από την πλοκή του έργου. Αλλά και ο σκηνοθέτης με τη σειρά του οφείλει να παρέχει στον ηθοποιό την ευκαιρία να επικοινωνεί με τα παιδιά. Τέλος η επιλογή της κούκλας είναι ένα άλλο σημαντικό στοιχείο των παραστάσεων που απευθύνονται πρώτιστα στα παιδιά προσχολικής ηλικίας. Οι κούκλες λοιπόν πρέπει να έχουν ομαλά και γλυκά χαρακτηριστικά, φανταχτερά, ζωντανά και ζεστά χρώματα όπως άλλωστε και τα σκηνικά, οι μάσκες και το μακιγιάζ των ηθοποιών για να μη φοβίζονται το παιδί.

-Ποια η γνώμη σας σχετικά με την εισαγωγή της Θεατρικής Αγωγής στα σχολεία;

-Η εισαγωγή ή μη της Θεατρικής Αγωγής στο σχολείο είναι ένα πολυσυζητημένο θέμα. Όμως νομίζω ότι έχουμε παρεξηγήσει τη θεατρική αγωγή θεωρώντας ότι αναφέρεται στην οργάνωση κάποιων σχολικών παραστάσεων ή γιορτών. Για μένα Θεατρική Αγωγή σημαίνει πρώτον θεατρικό παιχνίδι στα πλαίσια των μαθημάτων του σχολείου. Δηλαδή ένας εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορα στοιχεία θεάτρου στο μάθημα π.χ. της Ιστορίας - όπου έπειτα από μια μικρή δική του εισαγωγή μπορεί να ακολουθήσει θεατρική αναπαράσταση και έτσι τα παιδιά να αναβιώσουν ορισμένες καταστάσεις - γεγονότα του παρελθόντος - αλλά και στα Μαθηματικά - όπου για παράδειγμα μερικά παιδιά μπορούν να μεταμφιεστούν σε γεωμετρικά σχήματα και μέσω ενός σύντομου μεταξύ τους διαλόγου να γνωρίσουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των σχημάτων. Κατά δευτερογενή Θεατρική Αγωγή περιλαμβάνει το ανέβασμα σχολικών παραστάσεων με αφορμή τις διάφορες γιορτές. Δυστυχώς όμως οι εκπαιδευτικοί ακολουθούν λανθασμένους τρόπους στο ανέβασμα τους, ψάχνουν τα πολύ γνωστά κλασσικά έργα, δίνουν στα παιδιά ένα σενάριο, τους μοιράζουν ρόλους τους

οποίους υποχρεούνται να μάθουν από έξω, να κάνουν απλή υποκριτική, ενώ τα σκηνικά είναι συνήθως ογκώδη και πλούσια . Όμως το θέατρο για τα παιδιά αυτής της ηλικίας είναι κάτι πολύ διαφορετικό. Έτσι ο εκπαιδευτικός που ασχολείται με το ανέβασμα τέτοιων παραστάσεων οφείλει να δώσει στους μαθητές την ευκαιρία να νοιώσουν την μαγεία της προετοιμασίας της παράστασης. Είναι προτιμότερο να γίνονται διασκευές τραγουδιών, ποιημάτων ή ακόμη τα παιδιά να επιλέγουν το θέμα της παράστασης με βάση ένα θεματολόγιο από το να δίνονται στους μαθητές έτοιμα θεατρικά έργα.

Ακόμη κατά την προετοιμασία αλλά και κατά το ανέβασμα μιας παράστασης κρίνεται απαραίτητη η συμμετοχή όχι μόνο των καλών αλλά και των κακών μαθητών ο οποίος κακός μαθητής μπορεί κάλλιστα να είναι ένας σπουδαίος αν όχι ηθοποιός, κατασκευαστής σκηνικών. Όσον αφορά τα σκηνικά τα οποία ως στοιχείο μιας παράστασης αγχώνουν τους εκπαιδευτικούς πρέπει να τονίσουμε ότι το σκηνικό πρέπει να είναι συμβολικό να αποφεύγουμε με άλλα λόγια τα βαριά συνήθως κλασσικά σκηνικά τα οποία κουράζουν το μάτι του θεατή και αποσυγκεντρώνουν την προσοχή του. Συμβολικό είναι το ζωντανό σκηνικό, η παρουσία του παιδιού, ο λόγος, η έκφραση του. Αν λοιπόν δοθούν σε όλα τα παιδιά τα ίδια ερεθίσματα τότε αυτά μπορούν να κάνουν θαύματα και να μαγέψουν τους πάντες. Επομένως το θέατρο είναι μια μαγεία προετοιμασίας με ένα τελικά άρτιο αποτέλεσμα.

-Τελειώνοντας θα θέλαμε να μας αποκαλύψετε τα μετέπειτα βήματα σας στο χώρο του θεατρικού παιχνιδιού ή αν επιθυμείτε πιο απλά ποια είναι τα σχέδια σας για την φετινή χρονιά;

-Στις 11 Δεκεμβρίου παρουσιάσαμε στο Δημοτικό Ωδείο Λάρισας την παράσταση "ΚΟΝΤΡΑ ΣΤΟ ΡΕΥΜΑ". Πρόκειται για μια σάτιρα της καθημερινής ζωής όπως τη ζουν και την αντιμετωπίζουν στην κοινωνία τα παιδιά σήμερα σε σύγχρονη γλώσσα, για σύγχρονα προβλήματα. Μια πρωτότυπη θεατρική παράσταση για μικρούς και μεγάλους, πλημμυρισμένη αισιοδοξία και αγάπη για τη φύση, που περνάει το οικολογικό μήνυμα με χιούμορ, λυρισμό και τρυφερότητα.

Τα μελλοντικά μου σχέδια περιλαμβάνουν το ανέβασμα μιας παράστασης με θέμα τα κατοικίδια ζώα.

Προτού ολοκληρώσω θα ήθελα να επισημάνω αλλά και να εκφράσω το παράπονο της μη παραχώρησης χώρου και την παντελής έλλειψη βοήθειας και υποστήριξης από το Δήμο Λάρισας και γενικότερα τα Υπουργεία Παιδείας και Πολιτισμού.

Γενικά Συμπεράσματα

Επισκοπώντας συνολικά πλέον το παιδικό θέατρο της τελευταίας εικοσαετίας (1978-1998) στην πόλη της Λάρισας μπορούμε να έχουμε την εξής ολοκληρωμένη εικόνα του θέματος που αποτέλεσε το αντικείμενο της εργασίας.

Στη διάρκεια αυτής της εικοσαετίας έχουν ανέβει αξιόλογες θεατρικές παραστάσεις απευθυνόμενες σε παιδιά από κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς στη πόλη της Λάρισας αλλά και στα γύρω περίχωρα (Τίρναβος, Αμπελώνας) : Παιδική Σκηνή Θεσσαλικού Θεάτρου, Δημοτικός Κουκλοθίασος "Τιριτόμπα", Πειραματικό Θέατρο Λάρισας, Εργαστήρι Θεατρικής Παιδείας και Θεατρικού Παιχνιδιού.

Η επιτυχία αυτών των παραστάσεων καταφαίνεται από το γεγονός ότι πολλές από αυτές κατάφεραν να ξεπεράσουν τα στενά τοπικά όρια και να σταθούν αντάξια στα διάφορα φεστιβάλ τόσο στο εσωτερικό (Ελλάδα) όσο και στο εξωτερικό.

Αναμφίβολα η συμβολή των ατόμων που στελεχώνουν τους παραπάνω πολιτιστικούς φορείς στην προώθηση και αναβάθμιση του τοπικού παιδικού θεάτρου είναι μεγάλη και σημαντική.

Βέβαια το σπουδαιότερο και αυτό που αποτελεί αναγκαία υπόθεση είναι το ανέβασμα - η παρουσίαση σωστών και προπαντός επιμελημένων θεατρικών παραστάσεων μια και τα μικρά παιδιά αποτελούν ένα δύσκολο και εντελώς διαφορετικό από τους ενήλικες κοινό. Η βασική αυτή αρχή τηρήθηκε πιστά από τους ανθρώπους που κάνουν παιδικό θέατρο σε όλα τα είδη και τις μορφές του. Όλες δηλαδή ανεξαιρέτως οι παραστάσεις ανταποκρίνονται στο γνωστικό, γλωσσικό και προπαντός αισθητικό επίπεδο των ανήλικων θεατών.

Επιπλέον η πλειοψηφία των παραστάσεων είναι βασισμένη σε έργα σπουδαίων Ελλήνων και ξένων συγγραφέων ενώ πολλές από αυτές παρουσιάστηκαν σε ειδικές εκδηλώσεις (Παγκόσμια ημέρα για τη προστασία του περιβάλλοντος, Παγκόσμια ημέρα του παιδιού) ή εντάσσονται στα πλαίσια ανθρωπιστικών σκοπών όπως για παράδειγμα οι παραστάσεις του Πειραματικού Θεάτρου Λάρισας οι οποίες έχουν σαν σκοπό της

ευαισθητοποίηση μικρών και μεγάλων στα προβλήματα, τις αξίες αλλά και τον τρόπο ζωής των χωρών του Τρίτου Κόσμου.

Τα παιδιά ανεξαρτήτου ηλικίας αρέσκονται να παρακολουθούν θεάματα όλων των ειδών ιδιαίτερα όμως παραστάσεις του Θεάτρου Σκιών και κινηματογράφο.

Η πρώτη επαφή των ανήλικων θεατών με το θέατρο και γενικότερα με την τέχνη πραγματοποιείται μέσω των γονέων και του σχολείου των οποίων η ευθύνη για τα θεάματα των μικρών παιδιών είναι μεγάλη.

Τα πρόσωπα τα οποία οι μικροί θεατές επιθυμούν να τους συνοδεύουν στο θέατρο είναι κυρίως οι γονείς και οι δάσκαλοι. Τα μεγαλύτερα όμως παιδιά μαθητές της ΣΤ' τάξης προτιμούν να παρακολουθούν μια παράσταση με φίλους τους. Η προτίμησή τους αυτή ερμηνεύεται από το γεγονός στην ηλικία αυτή οι φίλοι αρχίζουν να καταλαμβάνουν μια ισχυρή θέση στη ζωή των παιδιών.

Τέλος είναι επιτακτική ανάγκη οι πολιτιστικοί κρατικοί και ιδιωτικοί φορείς της πόλης μας να συνεργάζονται, να αλληλοβοηθούνται και να αλληλοϋποστηρίζονται έτσι ώστε όλοι μαζί να συμβάλλουν στη δημιουργία των προϋποθέσεων για ένα καλύτερο ποσοτικά και ποιοτικά τοπικό παιδικό θέατρο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Περιοδικό Επιθεώρηση παιδικής Λογοτεχνίας , Δήμος Καρδίτσας *Το Παιδικό Θέαμα. Α΄ Πανελλήνιο Συνέδριο 1988* Αθήνα 1989, σελ. 63 (εισήγηση από το Λάκη Κουρέτζη)
2. Ο π, σ.63
3. Ο π, σ.63
4. Ο π, σ.63
5. Ο π, σ.63
6. Ο π, σ.63
7. Ο π, σ.67
8. Ο π, σ.67
9. Βασ. Δ. Αναγνωστόπουλος, *Τάσεις και Εξελίξεις της Παιδικής Λογοτεχνίας*, Δέκατη έκδοση, Αθήνα 1996, σελ.144
10. περισσότερα βλ. ο.π., σ.144
11. Θόδωρος Γραμματάς, *Θέατρο για παιδικό και Νεανικό Κοινό*, Αθήνα 1996, σ.18
12. ο.π., σελ.18
13. ο.π, σελ.18-19
14. Περισσότερα βλ. *Επιθεώρηση Παιδικής Λογοτεχνίας* Δήμος Καρδίτσας, ο. σημ. 1 σελ.67
15. *Επιθεώρηση Παιδικής Λογοτεχνίας* Δήμος Καρδίτσας ο. σημ1, σελ.68
16. Θόδωρος Γραμματάς, ο. σημ11, σελ.15
17. Ο. π, σελ.15
18. *Επιθεώρηση Παιδικής Λογοτεχνίας* Δήμος Καρδίτσας ο. σημ1, σελ.66-67
19. Θόδωρος Γραμματάς, ο. σημ11, σελ.20
20. Γιώργος Γιάνναρης *Θεατρική Αγωγή και Παιχνίδι* Αθήνα 1995, σελ. 12
21. Περισσότερα βλ. Θόδωρος Γραμματάς, ο. σημ.11, σελ.24
22. Ο π, σελ.24-25
23. Ο π, σελ.25
24. *Επιθεώρηση Παιδικής Λογοτεχνίας* Δήμος Καρδίτσας ο. σημ 1, σελ.70
25. Θόδωρος Γραμματάς ο. σημ 11, σελ.25
26. *Επιθεώρηση Παιδικής Λογοτεχνίας* Δήμος Καρδίτσας ο. σημ1, σελ.70

27. Θόδωρος Γραμματάς, ο σημ11, σελ.30
28. Ο π, σελ.30
29. Ο π, σελ.31
30. Ο π, σελ31
31. Ο π, σελ 32-33
32. Βασ. Δ. Αναγνωστόπουλου ο. σημ.9, σελ.145
33. Θόδωρος Γραμματάς, ο σημ.11, σελ. 35
34. Ο π, σελ.35
35. Ο π, σ.47
36. Ο π, σ.47-48
37. Ο π, σ.48
38. Ο π, σ.56
39. Ο π, σ.56
40. Ο π, σ.56
41. Βασ. Δ. Αναγνωστόπουλου, ο σημ.9, σ.149
42. Θόδωρος Γραμματάς, ο σημ.11, σσ. 57-58
43. Ο π, σ.62
44. Ο π, σ.62
45. Ο π, σ.65
46. Ο π, σ.67
47. Περισσότερα βλ. ο π.
48. Περισσότερα βλ. Πέπη Δαράκη *Κουκλοθέατρο Αθήνα* 1992, σ.15
49. Θόδωρος Γραμματάς, ο σημ.11, σσ.68-69
50. Περισσότερα βλ. Πέπη Δαράκη, ο σημ.37
51. Θόδωρος Γραμματάς, ο σημ.11, σ.69
52. Βασ. Αναγνωστόπουλου, ο π σ.149
53. Κατερίνα Βουτσινά *Το θεατρικό παιχνίδι*, Αθήνα 1991, σ.19
54. Θόδωρος Γραμματάς, ο σημ11, σσ.73-74
55. Ο π, σσ.74-75
56. Ο π, σ.75
57. Περισσότερα βλ. ο.π., σ.77
58. G. Faure-S. Lascar *Το θεατρικό παιχνίδι*, μετάφραση Αγνή Στρουμπούλη, Αθήνα 1992, σ.12

59. Ο π, σ.13
60. Περισσότερα βλ. ο.π
61. Ο π, σ.13
62. Ο π, σ.13
63. G. Faure - S. Lascar ο.π, σ.14
64. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
Βιβλίο Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο, Αθήνα 1994, σσ. 150-151
65. Περισσότερα βλ. Θόδωρος Γραμματάς, ο σημ.11, σσ.81-83
66. Θόδωρος Γραμματάς, ο.π., σελ. 84
67. Αναγνωστόπουλος (Β.Δ.) *Γλωσσικό Υλικό Για το Νηπιαγωγείο* (Από τη θεωρία στη πράξη). Αθήνα 1994, σελ. 253
68. Περισσότερα βλ. Θόδωρος Γραμματάς, ο. σημ. 11, σελ 84
69. Περισσότερα βλ. Αναγνωστόπουλος (Β.Δ.), ο σημ.67
70. Αναγνωστόπουλος (Β.Δ.) ο.π. σελ.84
71. Θόδωρος Γραμματάς, ο. σημ. 11, σελ. 86
72. Ο. π., σελ. 86
73. Περισσότερα βλ. Λένια Σέργη *Δραματική Έκφραση και Αγωγή του παιδιού*, Αθήνα 1987, σελ. 31
74. Ο. π., σελ.31
75. Περισσότερα βλ. Θόδωρος Γραμματάς, ο. σημ. 11, σελ. 86-87
76. Θόδωρος Γραμματάς ο.π. σελ. 87
77. Ο. π., σελ. 88
78. Ο. π., σελ. 89
79. Ο. π., σελ. 89
80. Ο. π., σελ. 94
81. Ο. π., σελ. 94
82. Ο. π., σελ. 95

ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΑΛΚΗΣΤΙΣ, *Η δραματοποίηση για παιδιά*, Αθήνα 1983
- ΑΛΚΗΣΤΙΣ, *Το αυτοσχέδιο θέατρο στο σχολείο*, Αθήνα 1984
- ΑΛΚΗΣΤΙΣ, *Κουκλοθέατρο σκιών*, Αθήνα 1992
- ΑΛΚΗΣΤΙΣ, *Κουκλοθέατρο εκδ, Ελληνικά Γράμματα*, Αθήνα 1993
- ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ (Β.Δ.) *Γλωσσικό Υλικό για το Νηπιαγωγείο (Από τη θεωρία στην Πράξη)*, Εκδόσεις Καστανιώτη Αθήνα 1994
- ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ (Β.Δ.) *Τάσεις και εξελίξεις της παιδικής Λογοτεχνίας. Οι εκδόσεις των φίλων*, Αθήνα 1996
- ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, *Κουκλοθεατρικά και όχι μόνο*, Αχαϊκές εκδόσεις, Πάτρα 1991
- ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, *Για μια νέα θεώρηση πάνω στο κουκλοθέατρο. Και τα παραμύθια μολύνθηκαν. Ο ντεντέκτιβ Φάρσας και η υπόθεση πορτοκάλι Παπί! Κάτω από την ομπρέλα*. Εκδόσεις Ηράκλειτος, Αθήνα χχ[192]
- ΒΑΛΑΣΗ ΖΩΗ, *Τα τρία δώρα*, ΑΣΕ, Θεσ/κη, 1987
- ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ ΤΑ ΚΑΙ Δ. ΒΟΓΙΑΤΖΗ *Θέματα Κουκλοθέατρου, Συντροφιά με τον Κουκλόκοσμο*, Αθήνα 1980
- ΒΟΥΤΣΙΝΑ (Κ), *Το θεατρικό Παιχνίδι*. Εκδόσεις Δίπτυχο, Αθήνα 1991
- ΓΕΝΕΙΑΤΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ *Η μικρή μας η αυλαία*. εκδόσεις Σμυρνιωτάκη, Αθήνα 1991
- ΓΕΡΟΥ ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΣ, *Το συμβολικό παιχνίδι*, Αθήνα, χχ.
- ΓΙΑΛΟΥΡΑΚΗ ΣΟΦΙΑ *Παίζουμε κουκλοθέατρο: εκδόσεις Απόλλων*, Αθήνα 1985
- ΓΙΑΝΝΑΡΗΣ (Γ), *Θεατρική Αγωγή και Παιχνίδι*, Αθήνα Εκδόσεις Γρηγόρη, 1995
- ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ (Θ). *Fantasyland, Θέατρο για παιδικό και νεανικό κοινό*, Θεατρική Παιδεία, Αθήνα 1996
- JOUBERT, *Πως γίνεται να ζωντανεύουν οι μαριονέτες στο νηπιαγωγείο*, χχ
- ΔΑΡΑΚΗ (Π), *Κουκλοθέατρο*, Αθήνα, Εκδόσεις Gutenberg, Παιδαγωγική Σειρά, 1992

ΔΕΛΩΝΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ, *Ας παίξουμε τους μεγάλους*, εκδόσεις Ηράκλειτος
Αθήνα 1985

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ, *Εισηγήσεις
στο Α΄ Πανελλήνιο Συνέδριο*. Το Παιδικό θέαμα Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη,
το 1989

ΘΕΟΧΑΡΗ - ΠΕΡΑΚΗ , *Ελ. Κουκλοθέατρο, τέχνη και τεχνική* εκδόσεις
Ατλαντίς, Αθήνα, χχ

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ., *Ο Καραγκιόζης*, Αθήνα 1971

ΚΟΥΡΕΤΖΗΣ ΛΑΚΗΣ, *Το θεατρικό παιχνίδι*, εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα
1991

ΚΟΥΡΕΤΖΗΣ ΛΑΚΗΣ, *Το θεατρικό παιχνίδι*, εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα
1991

ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΥ-ΒΑΛΗΝΑΚΗ Τ., *Το κουκλοθέατρο*, Αθήνα 1966

ΚΛΕΙΝΣΤ ΗΕΙΝΡΙΧ ΗΥΟΝ, *Μαριονέτες, μετ. Τζένη Μαστοράκη*, εκδόσεις
Άγρα, Αθήνα 1982.

ΛΑΟΥΤΑΡΗ - ΓΚΡΙΤΖΑΛΑ ΑΝΝΑ, *Κουκλοθέατρο*, Αθήνα, χχ.

ΜΑΓΟΥΛΙΩΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, *Κατασκευές για κολλάζ - θέατρο
Αρχιτεκτονική, Δραματοποίησης, Θέατρο Αντικειμένων, Θέατρο Σκιών και
Κουκλοθέατρο*, εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1989

ΜΑΓΟΥΛΙΩΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, *Κουκλοθέατρο Ι, Πως στήνεται ένα έργο*.
εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1994

ΜΑΡΙΝΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, *Ο εξωγήινος κλόουν*, εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα

ΜΠΑΣΚΛΑΒΑΝΗ Ο - ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Α. -ΛΙΤΣΑΡΔΑΚΗ Α, *Φώτα
παρακαλώ! Θέατρο με παιδιά*, εκδόσεις Κέδρος Αθήνα 1985

ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ ΑΙΚ. Karagoz, *Το θέατρο σκιών στην Ελλάδα και στην
Τουρκοκρατία*, εκδόσεις Ερμής, Αθήνα 1982

ΜΑΥ ROBIN, *Γνωριμία και Μαριονέτες, μετ. Τ. Λιγνιάδης*, εκδόσεις Ερμής,
Αθήνα 1982

DELPEUX Η. *Κούκλες και μαριονέτες, μετ. Αγνή Στρομπούλη*, εκδόσεις
Gutenberg Αθήνα 1987

ΞΑΝΘΟΥΛΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, *Μέσα στο νερό δασκάλα. Ανέβα στη στέγη να φάμε
το σύννεφο. Ο μάγος με τα χρώματα. Τύμπανο τρομπέτα και κόκκινα κουφέτα*.
εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1994

ΠΑΙΔΟΥΣΗ ΕΙΡΗΝΗ, ΘΕΟΧΑΡΗ - ΠΕΡΑΚΗ ΕΛΕΝΗ, *Το κουκλοθέατρο και η ψυχολογία του παιδιού*, εκδόσεις Εστία, Αθήνα 1988

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ, στο χώρο της λογοτεχνίας για παιδιά και νέους, διευθυντής Β.Δ. Αναγνωστόπουλος, (σχετικά αφιερώματα και άρθρα).

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ, διευθυντής Σακελλαρίου Χ., ετήσιο εκδόσεις Βιβλιογονία, Αθήνα

ΠΕΤΡΗΣ Γ., *Ο караγκιόζης*, Αθήνα 1986

ΠΟΤΑΜΙΤΗΣ Δ., *Ιστορίες του παππού Αριστοφάνη*, Αθήνα 1986

ΠΟΥΧΝΕΡ ΒΑΛΤΕΡ, *Οι βαλκανικές διαστάσεις του Καραγκιόζη*, εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 1985

ΡΩΤΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ, *Θέατρο για παιδιά*, Αθήνα 1975

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΧΑΡΗΣ, *Το θέατρο της Χιονάτης, Θεατρικό Σκετς και κουκλοθέατρο στα Νηπιαγωγεία και δημοτικά. Επιλογή - Επιμέλεια : Θανάσης Ντζούφρας*, εκδόσεις Κίνητρο Αθήνα 1992

ΣΑΡΗ ΖΩΡΖ, *Το τρακ...*, εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 1988

ΣΕΞΤΟΥ Π., *Δραματοποίηση*, εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1988

ΣΕΡΓΗ (Λ). *Δραματική έκφραση και αγωγή του παιδιού*, Αθήνα, Εκδόσεις Gutenberg - Παιδαγωγική Σειρά, 1987

ΣΗΦΑΚΗΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ, *Η παραδοσιακή Δραματοουργία του Καραγκιόζη*, εκδόσεις Στιγμή, Αθήνα 1984

ΣΜΥΡΝΙΩΤΑΚΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, *Σχολικό θέατρο*. εκδόσεις Σμυρنيωτάκη 1987

ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΗ, *Ελάτε να γιορτάσουμε*. εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1991

SCHUELLER DANIELLE, *Σενάρια για το κουκλοθέατρο*. μετ. Γ. Βασδέκη εκδ. Δίπτυχο, Αθήνα 1991

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ, *Βιβλίο Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο*, Αθήνα. Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων, 1994

ΦΑΚΙΝΟΥ ΕΥΓ. *Ντενεκεδούπολη*, εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα 1988

ΦΡΕΡΗ ΜΑΡΙΚΑ, *Θέατρο για παιδιά*. Αθήνα 1988

ΦΩΤΙΑΔΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, *Καραγκιόζης ο πρόσφυγας*, εκδόσεις Gutenberg Αθήνα 1977

FAURE - S. LASCAR, *Το θεατρικό παιχνίδι*, μετάφραση Αγνώ Στρουμπούλη, Αθήνα, Εκδόσεις Gutenberg, 1990

ΧΑΤΟΓΛΟΥ ΦΡΟΣΩ, *Κουκλοθεατρικά*, Αθήνα 1986

ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ ΝΤΙΝΑ, *Το μικρό μας Θέατρο, Μικρά θεατρικά έργα για παιδιά*, εκδόσεις Ατλαντίς, Αθήνα 1987

ΧΑΤΖΗΠΑΝΤΑΖΗΣ ΘΟΔΩΡΟΣ, *Η εισβολή του Καραγκιόζη στην Αθήνα του 1890*, εκδόσεις Στιγμή, Αθήνα 1984

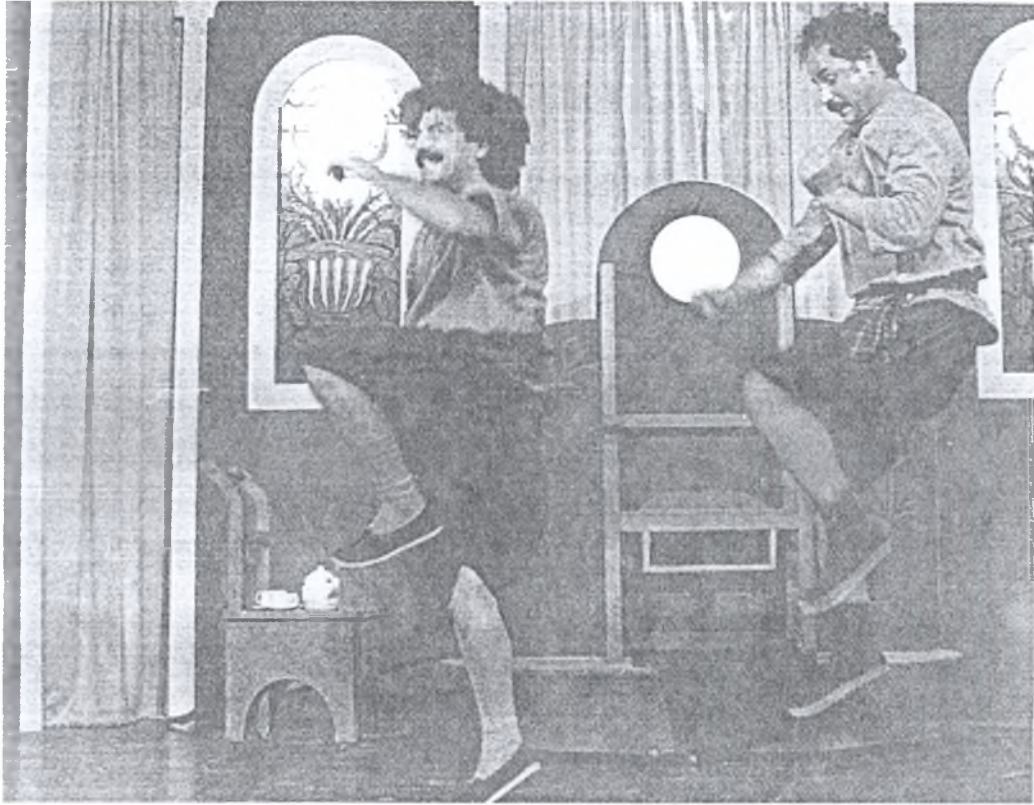
ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ Ι., *Ο καραγκιόζης φτωχοπρόδρομος. Η βυζαντινή καταγωγή, η γέννηση και η διαμόρφωση του Ρωμεικού καραγκιόζη. Μαζί με την κωμωδία "Ο καραγκιόζης φτωχοπρόδρομος" που έγραψε ο Συγγραφέας για το Λαϊκό Θέατρο Σκιών*, εκδόσεις Γραμμή, Αθήνα 1981

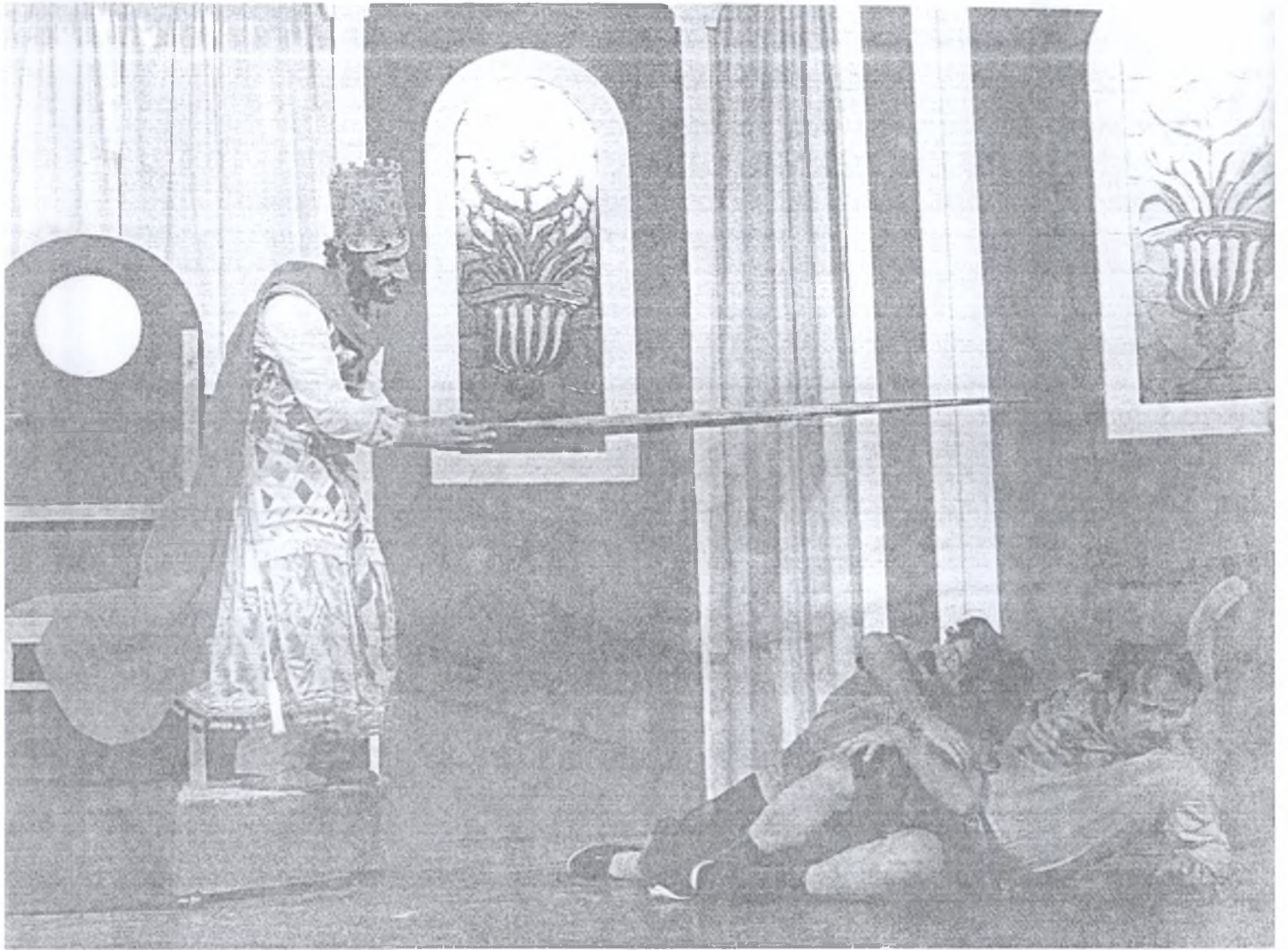
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

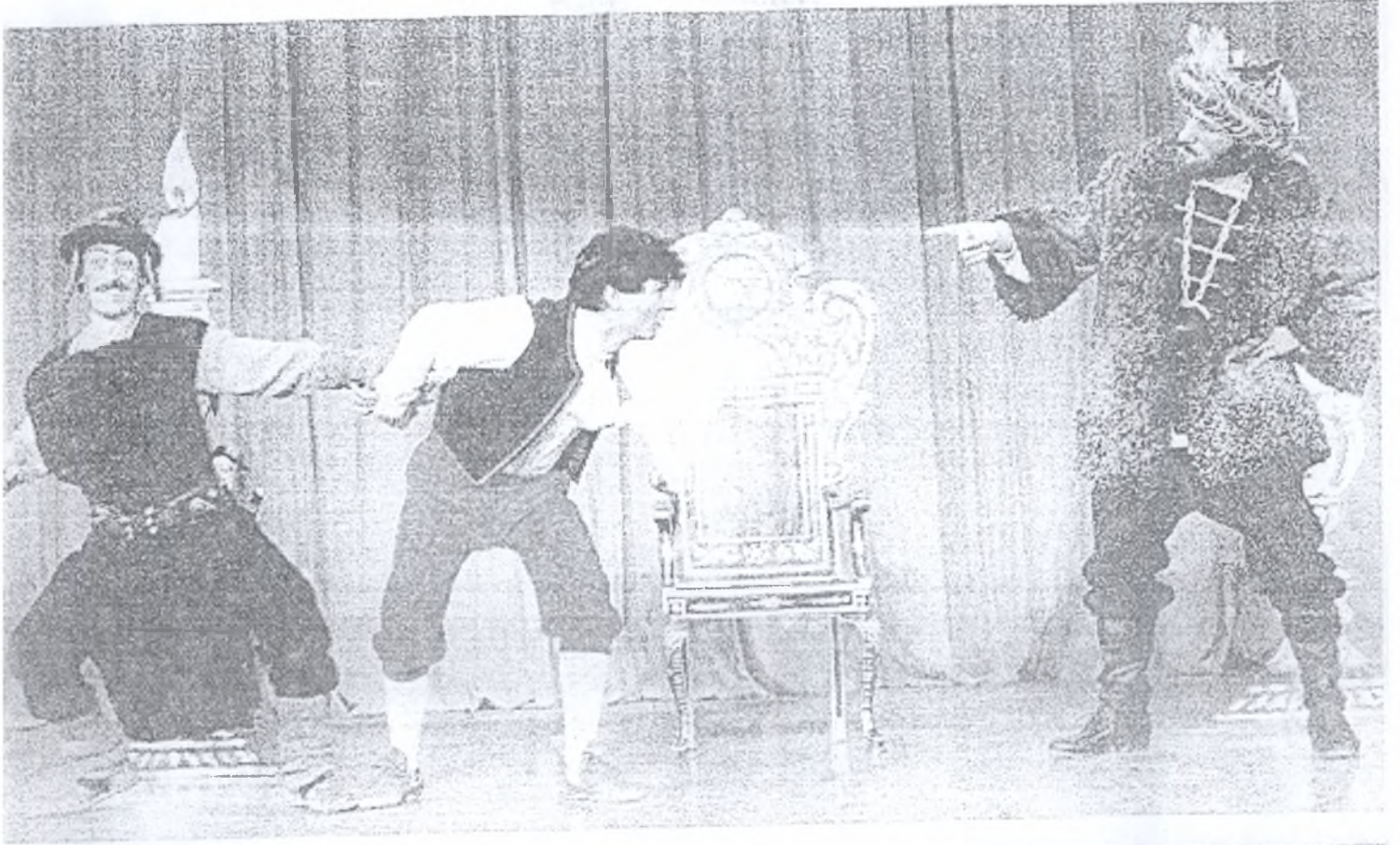
ΠΑΙΔΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΘΕΣΣΑΛΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

- Τα καινούργια ρούχα του βασιλιά
- Το χρυσό κλειδί
- Το όνειρο του σκιάχτρου
- Ο Μάγος του Οζ
- Οδυσσεβάχ
- Ο Μιχάλης ο σφυρίχτρας
- Οι ιστορίες του παππού Αριστοφάνη





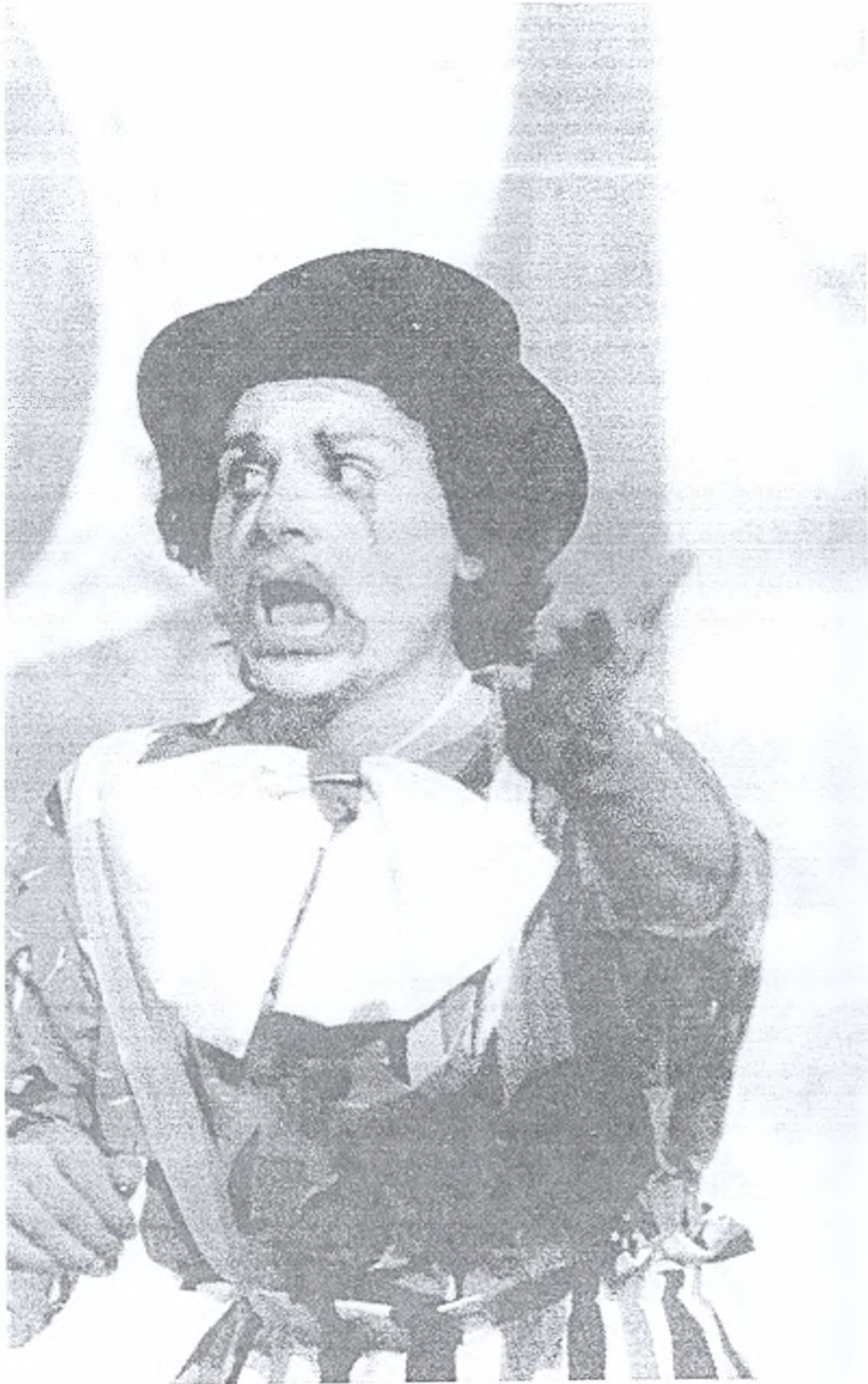


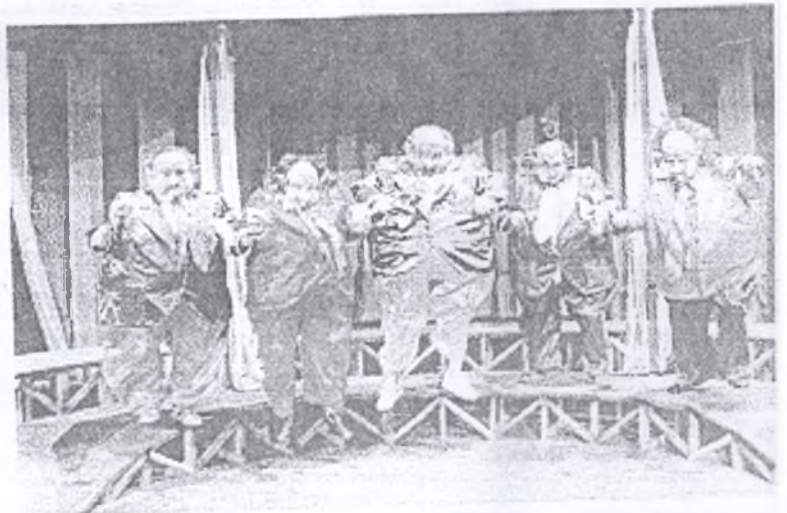
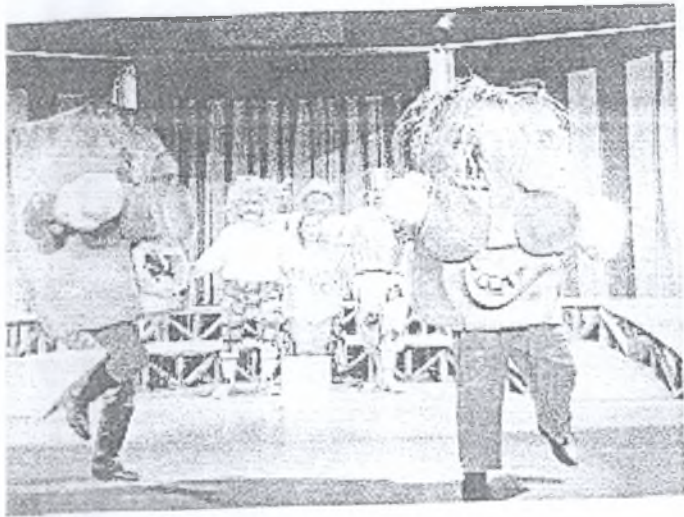




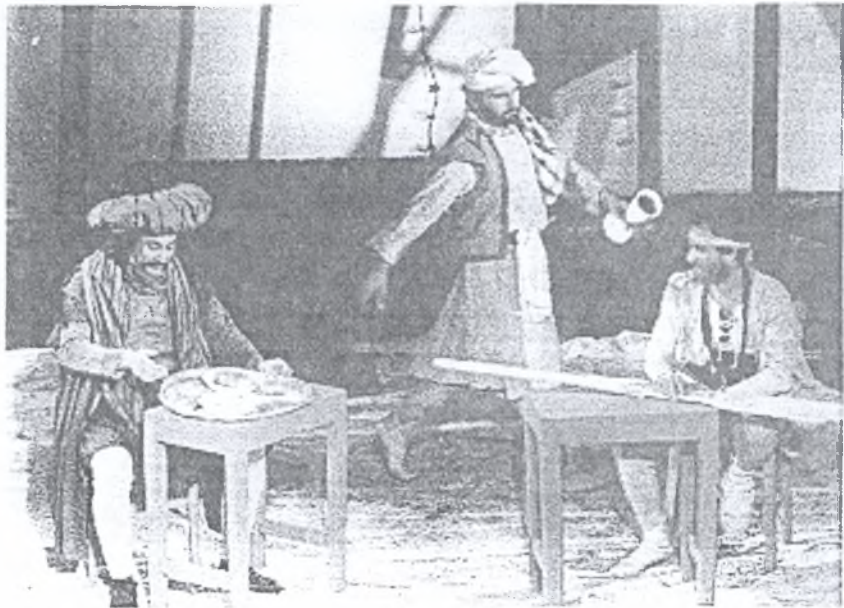


1. Mrs. J. M. ... 2. ... 3. ...













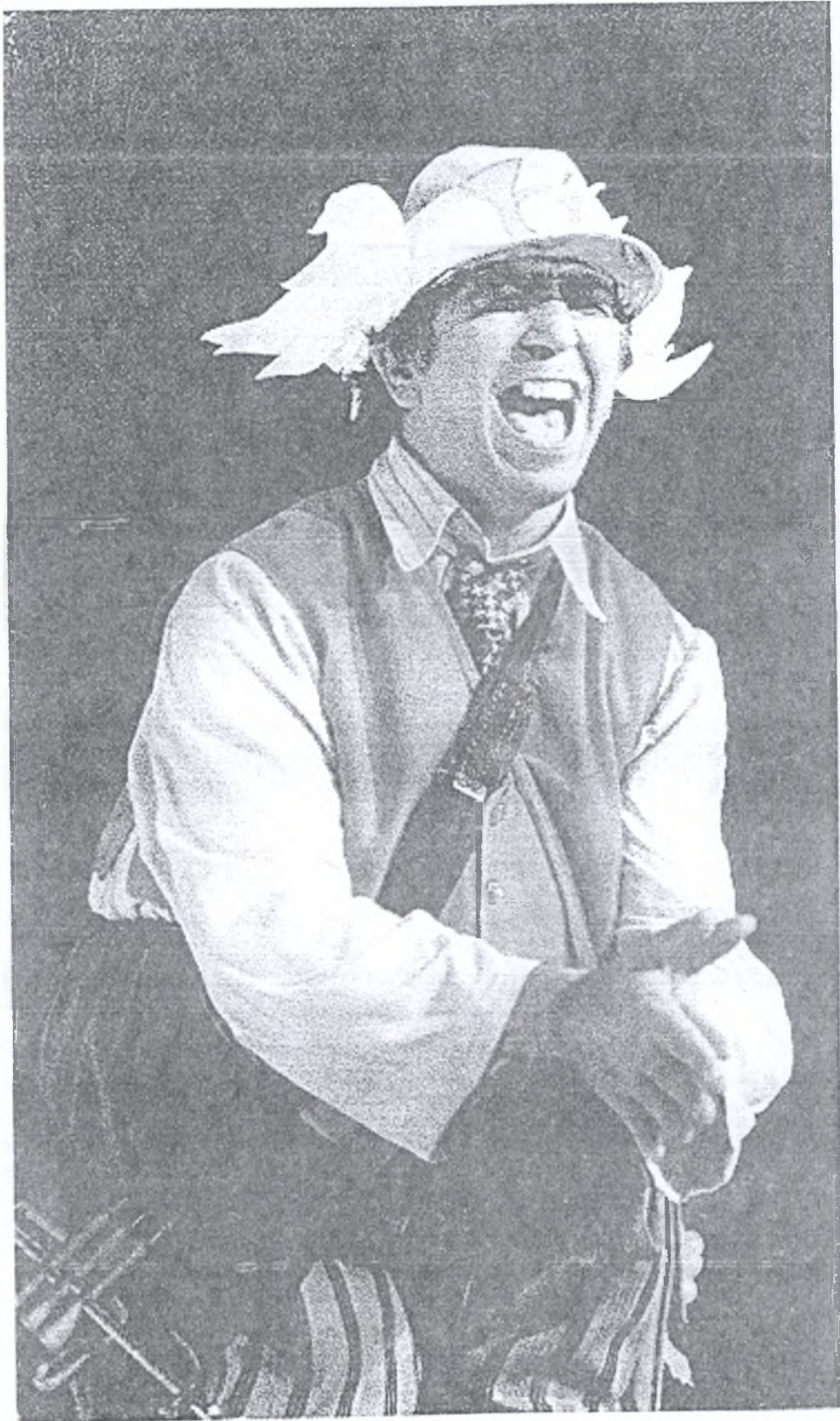




Photo by [unreadable] at [unreadable]
[unreadable] [unreadable]
[unreadable] [unreadable]

ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΚΟΥΚΛΟΘΙΑΣΟΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

Τυριτόμπα



ΠΡΩΤΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

Δημοτικός
Κουκλοθίασος
"ΤΙΡΙΤΟΜΠΑ"





...από την ψευδή υποστήριξη του κοινού

Είδους, χωρίς αυτό να σημαίνει
πως απομακρύνεται ο στόχος του.





Δημοτικός Κουκλοθήσας
"ΤΙΡΙΤΟΜΠΑ"



ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ



PUPPET THEATRE "TIRITOMBA"
MUNICIPALITY OF LARISSA

59, Roosevelt str. - T.T. 41222 LARISSA, GREECE
Tel.: (041) 253.427 - 227.317 - Fax : (041) 228.810



ΣΠΟΥΔΑΣΤΕ ΣΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ
ΑΓΓΛΟΦΩΝΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΕΙΤΕ ΤΗΣ ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗΣ
Για όλη την Ελλάδα, οι απόφοιτοι Λυκείου που
ενδιαφέρονται, δίνουν εισαγωγικές εξετάσεις στη
ΣΧΟΛΗ ΚΑΡΑΒΑΝΑ (Περιφερειακή Κοσσυπόων - Αθήνα)
Πληροφορίες: Τηλ. (041) 239.843 - Fax : (041) 239.844



"Ο
ΜΙΚΡΟΣ κύριος Πρίγκηπας"

δημοτικός κουκλοθέατρος Λάρισας

"Τιριτόμπα.."

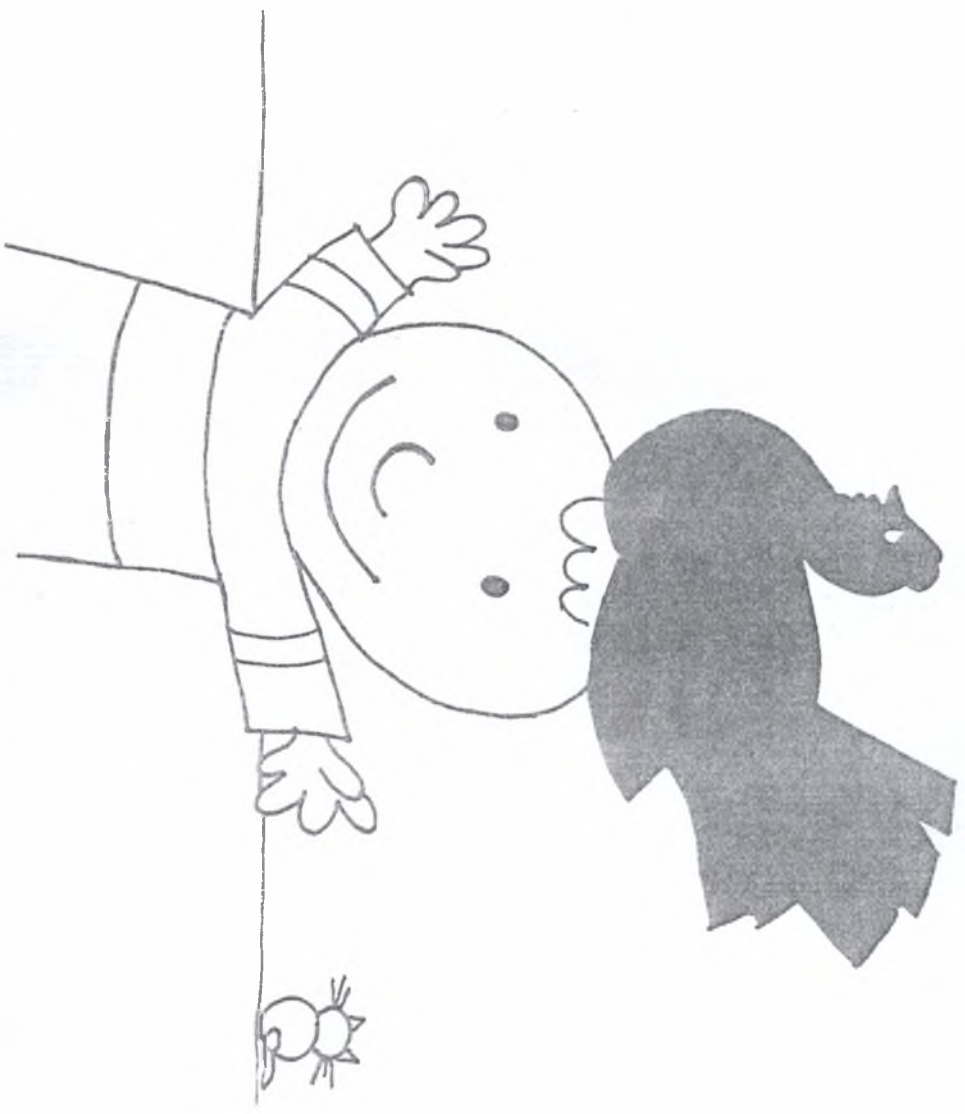
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ



ΠΕΡΑΜΑΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΑΡΡΙΑΣ

ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Θεατρική
περίοδος
1995 - 96



ΤΟ ΑΒΓΟ ΤΗΣ ΚΟΤΑΣ

ΠΕΡΙΠΑΜΑΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΜΑΡΙΣΑΣ

Θεατρική περίοδος 1995 - 96



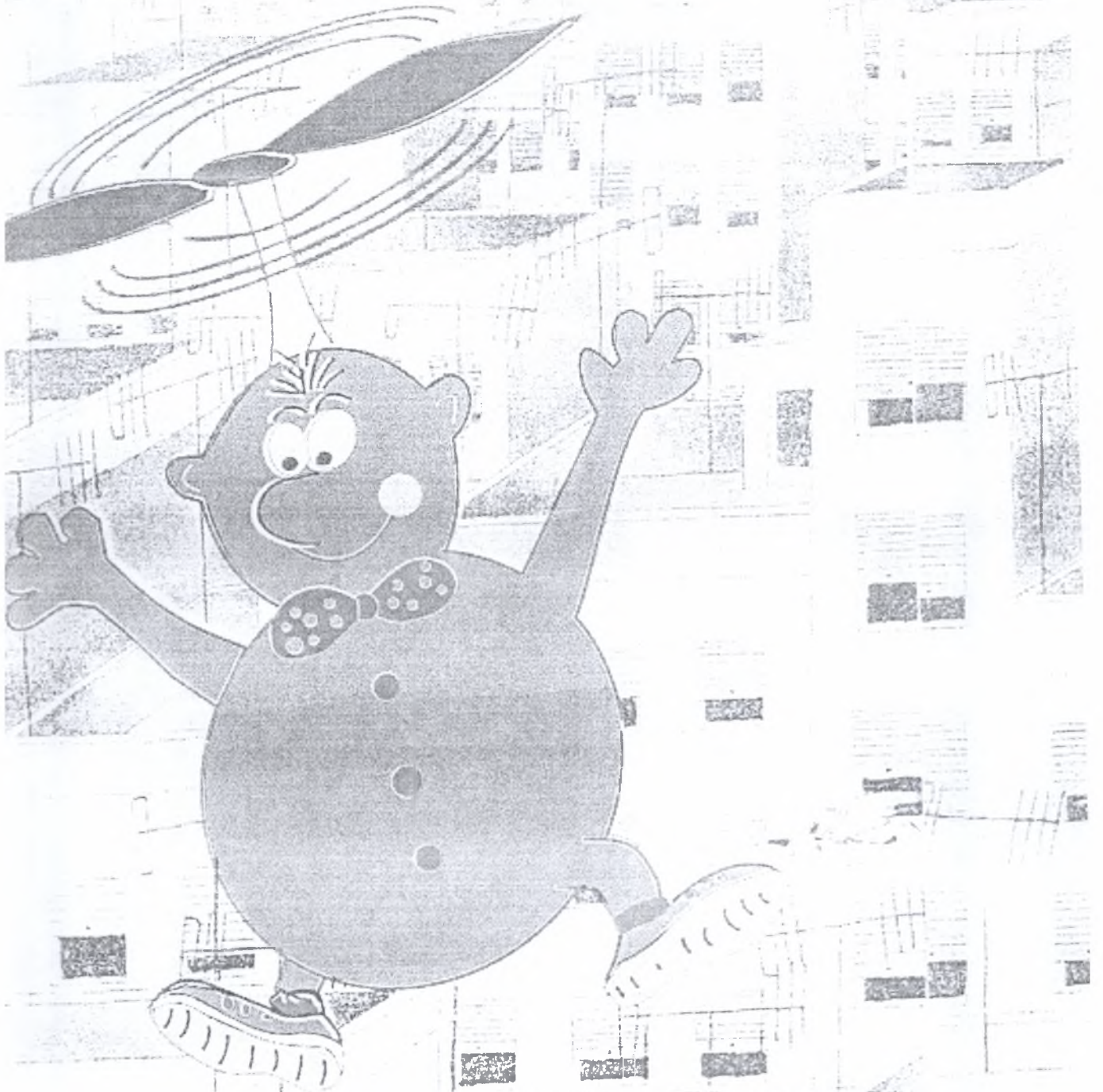


ΟΙ ΠΕΡΙΠΛΗΘΕΙΣ ΤΟΥ ΜΠΙΡΑΝΕ
ΣΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ

της παιδαγωγού θεάτρου
ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΤΣΟΥΚΑΡΕΛΑ

και
θεατρικού Παινιδιού





Ο ΚΕΡΑΜΙΔΟΤΡΕΧΑΛΟΣ



Το ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
& ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Δήμητρας Τσουκαρέλα

αδός: Αθήνα 7Α Τσουκαρία Αγ. Νικολάου ΔΑΡΙΣΣΑ ΤΗΛ. (041) 616.977

Σε συνεργασία με τον Π.Ο.Δ.Α.
διοργανώνει εκδήλωση αφιερωμένη
στο ΠΑΙΔΙ.

Η Θεατρική Ομάδα παιδιών
του Εργαστηρίου θα παρουσιάσει
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ με τίτλο:

ΓΙΝΑΜΕ ΟΛΟΙ ΜΑΣ ΚΟΥΤΙ (ΟΙ) ;

Επιμέλεια - παιδαγωγός θεάτρου Δ. Τσουκαρέλα



ΠΕΜΠΤΗ 13 ΙΟΥΝΙΟΥ

ώρα 9 μ.μ.

ΚΗΠΟΘΕΑΤΡΟ ΜΑΚΑΖΑΡ



ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
& ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ
Δήμητρας Τσουκαρέλα

οδός Αθήνας 7Α - Πλ. Πανεπιστημίου - Ν. Κράσιου - Αθήνα - ΤΗΛ. (041) 618.977

εκδήλωση αφιερωμένη
στην Παγκόσμια Ημέρα δικαιωμάτων
του Παιδιού



ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
11 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ
ώρα 3:00 μ.μ.
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΑΡΙΣΑΣ